

Ray Dhaliwal
Real Estate Broker

Moving to Indiana?

Contact Ray Dhaliwal @ 317-993-4987

Helpful in Easy and Accessible Home Loans at best Interest Rates.

Listing and Selling Homes in Indianapolis Area.

Good relations with all the well reputed leading Builders in the Area.

Specialized in Pre-Sale homes for Investment and Residential purposes.

CENTURY 21 SCHEETZ
RAYD@C21Scheetz.com

Twenty-Fourth Year of Publication

ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਐਡੀਸ਼ਨ

Price 50¢

Email:punjabtimes1@gmail.com

ਸ਼ਿਕਾਗੋ, ਸੈਨ ਫਰਾਂਸਿਸਕੋ ਅਤੇ ਨਿਊ ਯਾਰਕ ਤੋਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹਫਤਾਵਾਰ

www.punjabtimesusa.com

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

Punjab Times, Vol 24, Issue 20, May 20 2023

20451 N. Plum Grove Rd., Palatine, IL 60074

Ph:847-359-0746, Fax:847-705-9388

ਬਾਦਲ ਦਲ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਦਾਅ 'ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਨਤੀਜਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ ਲਈ ਪਿੜ ਬੱਝਣ ਲੱਗਾ

ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਪਹਿਲੇ ਸਵਾਲ ਜਿਉਂ ਦੇ ਤਿਉਂ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਨੂੰ ਪੈਰੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਾਰ ਨੇ ਇਸ ਪੰਥਕ ਸਿਆਸੀ ਧਿਰਾਂ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਉਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ ਖੜ੍ਹੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਹੋਈ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਇਸ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਪੈਰਾਂ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਣ ਦੀ ਝਾਕ ਵਿਚ ਸੀ ਪਰ ਚੋਣ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਦੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ 'ਤੇ ਪਾਣੀ ਫੇਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਚੋਣ 'ਚ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮਹਿਜ਼ 17.85 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚ ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚੰਗਾ ਆਧਾਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਦਲ ਨੇ ਬਸਪਾ ਨਾਲ ਸਿਆਸੀ ਭਾਈਵਾਲੀ ਤਹਿਤ ਹੀ ਸਾਂਝਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਆਪਣੀ ਗੁਆਚੀ ਸ਼ਾਖ਼ ਬਹਾਲ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਟਿੱਲ ਲਾਇਆ ਸੀ। ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਡੇਰੇ ਲਾਈ ਬੈਠੀ ਰਹੀ। ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੇ 3,02,097 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ 58,691 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 2,43,450 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ 1,34,706 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ, ਜਦਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੁਮਾਰ ਸੁੱਖੀ 1,58,354 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ

ਪਰ ਉਹ ਆਖਰੀ ਗੇੜਾਂ ਵਿਚ ਪੱਛੜ ਗਏ। ਸਾਲ 2024 ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸੰਸਦੀ ਚੋਣਾਂ ਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਤੱਕ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੇ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਬਾਦਲ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਭਰਿਆ ਹੋਣ

ਦੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦਿਖਾਈ ਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਨਤੀਜੇ ਸਪਸ਼ਟ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਹੋਈ ਨਮੋਸ਼ੀ ਭਰੀ ਹਾਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਨਿਘਾਰ ਦਾ ਅਮਲ ਜਾਰੀ ਹੈ। ਇਹ ਨਿਘਾਰ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੁਖਬੀਰ ਲਈ ਵੱਡੀ ਵੰਗਾਰ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀ ਹੁਣ ਹਾਲਤ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਚੋਣ ਹਾਰਦੇ ਹੀ ਇਸ ਦੇ ਕੁਝ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਆਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਜੇਕਰ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਨਤੀਜੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਹੋਣੇ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹਮਦਰਦੀ ਵਿਖਾਉਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਾਫ਼ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਇਸ ਧਿਰ (ਅਕਾਲੀ ਦਲ)

ਆਪ ਰਵਾਇਤੀ ਧਿਰਾਂ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਬਣੀ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਨਵੀਂ ਚਿੰਤਾ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ 'ਤੇ ਲੰਮਾ ਸਮਾਂ ਰਾਜ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਤੋਂ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਮੋਹ ਭੰਗ ਹੋ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ, ਇਸ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ 'ਆਪ' ਨੇ ਬਾਹਰੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾਅ ਖੇਡ ਕੇ ਵੀ ਪੁਰਾਣੀ ਤੋਂ ਰਵਾਇਤੀ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਜਿੱਤ ਨੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੂੰ ਹੀ ਤਾਕਤਵਰ ਨਹੀਂ ਬਣਾਇਆ ਬਲਕਿ ਕਾਂਗਰਸ, ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਭਵਿੱਖ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤੇ ਹਨ।

ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੱਡਾ ਸਿਆਸੀ ਨੁਕਸਾਨ ਝੱਲਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਵੇਲੇ ਵੱਡਾ ਭਰਾ ਅਖਵਾਉਣ ਵਾਲਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਹੁਣ ਭਗਵਾ ਧਿਰ ਦੇ ਹਾੜ੍ਹੇ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਅੰਦਰ ਬਗ਼ਾਵਤਾਂ ਦਾ ਅਮਲ 2017 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਸੀ ਜਦੋਂ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ, (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੱਖਣ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਗਾਉਂਦਿਆਂ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਿੜ ਮਘਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਈਆਂ ਹਨ।

ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਈ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਜਿੱਤ ਮਗਰੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਸਲਾਘਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਨਤੀਜਾ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੱਛਮੀ ਬੰਗਾਲ ਦੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਾਅ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਫਤਵਾ ਦੇਣ ਲਈ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੰਕਾਰੀ ਅਤੇ ਤਾਨਾਸ਼ਾਹ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਆਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪਾਰਟੀ 2024 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਉੱਥੇ

ਸਮਰਥਨ ਦੇਵੇਗੀ, ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋਵੇਗੀ। ਆਗਾਮੀ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵਿਰੋਧੀ ਏਕੇ ਸਬੰਧੀ ਬੈਨਰਜੀ ਨੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਪਣੀ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਸਟੈਂਡ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਮੀਟਿੰਗ ਬੁਲਾਉਣ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ 10 ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸਿਆਸੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਦੀ ਉਮੀਦ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਦਿਨੀਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੇ ਸਰਦ ਪਵਾਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਉਧਵ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ) ਦੇ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਯੂਨਾਈਟਿਡ), ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਕਾਂਗਰਸ, ਝਾਰਖੰਡ ਮੁਕਤੀ ਮੋਰਚਾ, ਡੀ.ਐਮ.ਕੇ, ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਉਧਵ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ), ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ, ਸੀ.ਪੀ.ਆਈ, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ, ਸੀ.ਪੀ.ਐਮ.ਐਲ. (ਲਿਬਰੇਸ਼ਨ) (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 6 'ਤੇ)

T|B|F
THE BAINS FIRM

Manpreet S. Bains

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

No Fees Unless Recovery for Your Injuries is Made

CONTACT US AT:
Phone: (510) 474-0028 • E-mail: info@thebainsfirm.com
www.thebainsfirm.com

Personal Injury and Wrongful Death Attorneys

Case Results*

\$10 MILLION
Motorcycle vs. Truck Collision

\$8 MILLION
Wrongful Death

\$5.25 MILLION
Traumatic Brain Injury

WILLIAM E. WEISS
Of Counsel

Offices in San Francisco and Union City

ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਗੱਡੀਆਂ, ਕਮਰਸ਼ੀਅਲ ਟਰੱਕ, ਲਾਈਫ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਵਿਚ ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਬੌਧੀ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਚੰਗੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਅੱਜ ਹੀ ਕਾਲ ਕਰੋ

ਬੌਧੀ ਸਿੰਘ

(ਸੈਲ): 718-757-7809
ਫੋਨ (ਦਫਤਰ): 718-262-9700
(ਫੈਕਸ): 516-439-5418

ਗੱਡੀਆਂ ਅਤੇ ਘਰਾਂ ਦੀ ਇੰਸੂਰੈਂਸ ਸਬੰਧੀ ਸਲਾਹ-ਮਸ਼ਵਰਾ ਕਰਕੇ ਪੈਸੇ ਦੀ ਬੱਚਤ ਕਰੋ।

ਪੰਜਾਬੀ ਭਰਾਵਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਹਰ ਪਲ ਹਾਜ਼ਰ

120-20 101 Ave. S. Richmond Hill, New York 11419

Noblesville

Trucks & Trailer Repair Shop

15203 Stony Creek Way,
Noblesville, IN 46060

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And
Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Sam Bhullar: 317-995-2020
Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976

Reliable

Trucks & Trailer Repair Shop

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair, And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air Dryer
Radiator Change

Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Reliable

Semi Trucks & Trailer Repair Shop

5520S Harding St., Suite : C,
Indianapolis, IN 46217

Truck & Trailer Alignment
Truck Oil Change
Truck & Trailer Brakes
Shock and Chambers
Drive Lines & AC Work
Tire Chnage, Repair,
And Balance
Reefer Oil Change * DPF
Work
Nox Sensor
Truck & Trailer Bushings
Air Compressor * Air
Dryer
Radiator Change

Jasbir Singh: 317-702-6302
Gurbaksh S Randhawa:
317-800-2976

TRUCK PARTS KING USA

Heavy duty Trucks &
Trailer Parts

7401 Brookville Road
Indianapolis, IN 46239

We will sell Trucks & Trailers tires
as well.

COMING SOON...

Gurbaksh S Randhawa
Call: 317-800-2976
Sam Bhullar: 317-995-2020

Machinist Wanted

ਮਸ਼ੀਨਿਸਟ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

ਤਜਰਬੇਕਾਰ ਸੈਟਅਪ, ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਰ ਅਤੇ ਓਪਰੇਟਰ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Set Up, Programmer and Operators are all required with experience for Lathe Machine & Milling Machine

Apply as Walk In,
Email or Telephone
(510) 585-5848

Systematic Inc.
33372 Dowe Ave,
Union City CA
info@systematicinc.com

ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ ਵਿਚ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਕਾਊ ਹੈ

ਹੈਰਿਸ ਬਰਗ (ਪੈਨਸਲਵੇਨੀਆ) ਵਿਚ ਵੈਰੀ ਹਾਈ
ਸੇਲ ਗੈਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਪਰਟੀ ਵਿਕਾਊ ਹੈ
ਚਾਹਵਾਨ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ: 717-525-1543

Change of Name

This is to certify that I Charanjeet Singh Jammu S/o Resham singh resident of village: Anarkali, Changali Jadid, Ferozepur, PO: Faridewala, Punjab 152004 India, now living at 5688 pintail LN, Greenwood, IN 46143, have changed my name to Charanjeet Singh. All concerned please note.

SUPER TRAVEL

847-676-9090, 773-465-5566

E-mail: supertravel2003@live.com

Lowest Fares With Excellent Service

United Airlines
British Airways

For Emergency
Call anytime at
847-673-3825

EARLY BIRD SALE!!!!

Etihad, Air India,
KLM, Lufthansa,
Delta, Qatar Airlines.

Domestic fares
available

Matrimonials

ਲੜਕੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Wanted suitable girl for Gursikh, turbuned Arora, divorced boy, 36 yrs., 5'9", MTech engineering. Owns commercial, residential property in India. Settled in US. Caste no bar. Pl email: utakecare2@yahoo.com or call 1-618-402-4269

20-23

Looking for a suitable match for my Kamboj, Sikh brother height 5'8, 1995 born and raised in USA. Our parents hometown is from Amritsar. My brother has completed studies in criminal justice/business Management. Currently has well established business in Pennsylvania. We are a modern/traditional family looking for someone who will be a great fit for my brother preferably looking in USA only.

Please call or whatsapp 347-920-9033.

20-23

Verma family looking for a suitable match for their son. Age 31, Ht 5'10", USA citizen, divorced (No Kid), well settled. Caste no bar.

Please send biodata/pictures

Whatsapp: (224) 595-9926

inderjeetverma08@gmail.com

17-20

Sikh Family looking for a suitable match for their USA Citizen handsome son 32, 5'11", Well educated, Well Settled. Prefer Punjabi Girl in America or Canada. Minimum height 5'4". Serious enquiries only.

Please Contact us at: +15103968812

Sikh Arora family looking for a suitable match for their 5'-8" B.tech. PMIM son, living in Canada (getting P R soon). Father Associate Professor in a college having Urban Agriculture land also. Want sikh beautiful girl with professional qualifications. Please Contact us at: +9198963-19944 (India).

ਲੜਕੇ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ

Looking for a suitable Ramgarhia Sikh Dhiman match for our beautiful daughter (US Citizen), 29 years, 5' 7", MSC - Physics (India), and licensed paraprofessional educator, residing in Chicago area. Please contact:

manpreets1211@gmail.com

17-20

Ramgarhia, Dhiman Sikh Family looking for a suitable match for their August 10, 1990 born, 5'2" daughter, working as a nurse assistant in USA in Michigan. Ghotar- Munday, Virdi. Please contact us at :- 7343532316 or binnumunday@gmail.com

Jatt Sikh family seeks suitable match for their daughter who has her MD and is currently working in the Bay Area (California) as a doctor. 37 yrs old (never married). 5' -5" tall. The boy should be settled in the Bay Area (California) with a university degree and professionally employed. Please contact 408-763-3949

20-23

UMATRAVELS

2535 West Devon Ave.,
Chicago, IL 60659

For Delhi-Bombay Ahmedabad, Hyderabad-Madra
Call For Special Sale Fares

Call: 773-338-5603

Please join us!

MEMORIAL DAY PARADE

MAY 29, 2023 7:30 AM

618 N. PLUM ST.
SPRINGFIELD, OH 45504

CONTACT AVTAR SINGH SPRINGFIELD :
937-206-4674

ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ ਵਲੋਂ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ: ਲੰਬੇ ਹਫ਼ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਅਮੈਰੀਕਨ ਆਰਗੇਨਾਈਜ਼ੇਸ਼ਨ (ਫਏ) ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2023 ਦੀ ਪਲੇਠੀ ਮੀਟਿੰਗ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਸਾਲ 2023-24 ਲਈ ਕਈ ਅਹਿਮ ਫੈਸਲੇ ਲਏ ਗਏ। ਇਸ ਸਾਲ ਦਾ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ 30 ਜੁਲਾਈ ਨੂੰ ਕਰਾਉਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਸੰਸਥਾ ਵਲੋਂ ਜਾਰੀ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੁਵਿਧਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰਖਦਿਆਂ ਇਸ ਵਾਰ ਤੀਆਂ ਦਾ ਮੇਲਾ Cotillion Banquet 360 S. Creekside Drive Palatine, IL 60074 ਵਿਖੇ ਕਰਵਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਸ ਮੀਟਿੰਗ ਵਿਚ ਸਾਲ 2023-24 ਦੇ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਦਾ ਗਠਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਸ ਨਵੇਂ ਬੋਰਡ ਵਿਚ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਰਜਿੰਦਰ ਕੌਰ ਮਾਗੋ (ਪ੍ਰਧਾਨ), ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਜਸਮੀਤ ਸੂਗਾ (ਸੀਨੀਅਰ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਅਤੇ ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ (ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ) ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਮੇਲੇ ਨੂੰ ਸਫਲਤਾ ਪੂਰਵਕ ਨੇਪਰੇ ਚਾੜ੍ਹਨ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਤੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਦੀ ਚੇਅਰ ਪਰਸਨ ਪ੍ਰਭ ਬੈਰਾ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ। ਤੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਲਈ ਈਮੇਲ: Hunjan.Inders@gmail.com ਰਾਹੀਂ ਸੰਪਰਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਪੱਤਰਕਾਰ ਕੁਲਵੰਤ ਉੱਭੀ ਧਾਲੀਆਂ ਦੇ ਪੱਤਰ ਬਣੇ ਡਿਪਟੀ ਸ਼ੈਰਫ

ਫਰਿਜਨੋ (ਕੈਲੇਫੋਰਨੀਆ): ਮਾਛੀਕੇ ਐਂਡ ਧਾਲੀਆਂ ਮੀਡੀਆ ਗਰੁੱਪ ਫਰਿਜਨੋ ਰਾਹੀਂ ਪੱਤਰਕਾਰਤਾ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਉਣ ਵਾਲੇ ਕੁਲਵੰਤ ਉੱਭੀ ਧਾਲੀਆਂ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਸ ਪੁੱਤਰ ਇਕਰਾਜ ਸਿੰਘ ਉੱਭੀ ਨੇ ਫਰਿਜਨੋ ਸ਼ੈਰਫ ਕਰਿਮੀਨੋਲਜੀ ਪੂਰੇ ਸਿੱਖੀ ਸਰੂਪ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਕੇ ਮਾਰੀ ਤੇ ਬਹੁਤ ਜਲਦ ਉਹ ਡਿਪਟੀ ਸ਼ੈਰਫ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇਣਗੇ। ਇਸ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇ ਮੌਕੇ ਤੇ ਹਰ ਕੋਈ ਉੱਭੀ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਵਧਾਈਆਂ ਦੇ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਇਸ ਬੱਚੇ ਲਈ ਸ਼ੁੱਭਕਾਮਨਾਵਾਂ ਭੇਜ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਆਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਆਪਣੀ ਡਿਊਟੀ ਤਨਦੇਹੀ ਨਾਲ ਨਿਭਾਕੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਦਾ ਸਿਰ ਫਖਰ ਨਾਲ ਉੱਚਾ ਕਰਦਾ ਰਹੇਗਾ।

ਇਲਾਕੇ ਦੀ ਸ਼ਾਨ ਵਧਾਉਣ ਵਾਲਾ ਬਣੇਗਾ ਸਕੂਲ ਟਪਿਆਲਾ-ਬੈਂਸ

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਨੇ ਲੰਬੇ ਦਿਨੀਂ ਸਰਕਾਰੀ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਕੂਲ ਟਪਿਆਲਾ ਦਾ ਦੌਰਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧਾਂ ਦਾ ਜਾਇਜ਼ਾ ਲਿਆ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਇਕੱਲੇ ਇਕੱਲੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਜਾ ਕੇ ਬੱਚਿਆਂ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੇ ਸਹੀ ਜਵਾਬ ਦਿਤਾ। ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਬੈਂਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਦੌਰੇ ਦੌਰਾਨ ਕਈ ਜਮੀਨੀ ਹਕੀਕਤਾਂ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਇਆ ਹਾਂ। ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਹੋਈ। ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚੋਂ ਇਹ ਪਿੰਡ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਸਿੱਖਿਆ ਮੰਤਰੀ ਹਰਜੋਤ ਸਿੰਘ ਬੈਂਸ ਦੇ ਅਚਾਨਕ ਦੌਰੇ ਦੀ ਬਹੁਤ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਹੈ। ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਵਾਸੀ ਸ. ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਔਲਖ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਅਨੁਸਾਰ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਲੜਕੀਆਂ ਦੇ ਇਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ 32 ਪਛੜੇ ਸਰਹਦੀ ਪਿੰਡਾਂ ਤੋਂ ਗਰੀਬ ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਤੇ ਕਿਸਾਨਾਂ ਦੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਸਤੇ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ। ਆਪਣੇ ਪਿੰਡ, ਸਕੂਲ, ਤੇ ਖੇਡਾਂ ਲਈ ਉਹ ਹਰ ਸਾਲ ਜਾ ਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਪਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਇਸ ਵਿਅੱਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਭੱਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਐਫ ਆਈ ਆਰ 23 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਬਿੱਤ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਜੀਪੀ ਦਾ ਛੇ ਵਾਰ ਐਮ ਪੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅੱਕਤੀ ਹੈ। ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਤਬਾ-ਕਬਿੱਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੱਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਉਲਟਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਟਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ। ਔਰਤ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਤੇ ਵੁਮੈਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਰ ਦੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨਾਮਯਾਫਤਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧਾਈ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਹਾਇਤ ਘਿਨੌਣੇ ਜ਼ੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖੁੱਲਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬੱਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁਵਕ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਕਸਟੋਡੀਅਲ ਇੰਨਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬੱਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਪਹਿਲਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਦੀ ਇਨਸਾਫ ਲਈ ਪੈਰਵੀ

ਉਤਪੀੜਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਦੁਖਦਾਇਕ ਹੈ ਕਿ ਇਕ ਪੀੜਤ ਲੜਕੀ ਤਾਂ ਅਜੇ ਨਾਬਾਲਗ ਹੀ ਦੱਸੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਹੋਰ ਵੀ ਦੁਖਦ ਹੈ ਕਿ ਕਈ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਇਸ ਪਰੋਟੈਸਟ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਵੀ ਜਨਵਰੀ ਤਕ ਇਸ ਵਿਅੱਕਤੀ ਵਿਰੁੱਧ ਕੋਈ ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਵੀ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਹ ਕਾਨੂੰਨ ਨਾਲ ਭੱਦੇ ਮਜ਼ਾਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋ ਕੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਉਪਰੰਤ ਹੀ ਅੰਤ ਵਿਚ ਐਫ ਆਈ ਆਰ 23 ਜਨਵਰੀ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਕਬਿੱਤ ਦੋਸ਼ੀ ਬੀਜੀਪੀ ਦਾ ਛੇ ਵਾਰ ਐਮ ਪੀ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਵਿਅੱਕਤੀ ਹੈ। ਐਫ ਆਈ ਆਰ ਬਾਅਦ ਵੀ ਇਸ ਤਬਾ-ਕਬਿੱਤ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਜੇ ਤਕ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਧਰਨੇ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਪਹਿਲਵਾਨਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਮੱਰਥਕਾਂ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਪੁਲੀਸ ਵਲੋਂ ਉਲਟਾ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕਈ ਵਿਅੱਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਚੋਟਾਂ ਵੀ ਆਈਆਂ। ਔਰਤ ਰਿਪੋਰਟਰ ਅਤੇ ਵੁਮੈਨ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੀ ਚੇਅਰਪਰਸਨ ਜਦੋਂ ਇਕ ਰਾਤ ਨੂੰ ਧਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਆਏ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਹੁਤ ਮੰਦਭਾਗਾ ਹੈ ਕਿ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਤਰ ਦੇ ਜਿੱਤ ਦੇ ਤਗਮੇ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀਆਂ ਇਨਾਮਯਾਫਤਾ ਔਰਤਾਂ ਨੂੰ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਧਾਈ ਹੈ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਭਵਿੱਖ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਖੁਆਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਇਸ ਨਿਹਾਇਤ ਘਿਨੌਣੇ ਜ਼ੁਰਮ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਖੁੱਲਾ ਘੁੰਮ ਰਿਹਾ ਹੈ ਇਸ ਕਰਕੇ ਕਿ ਉਹ ਹੁਕਮਰਾਨ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਚਹੇਤਾ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਮੈਂਬਰ ਹੈ। ਜਿਸ ਢੰਗ ਨਾਲ ਇਹ ਸਭ ਕੁਝ ਚੱਲ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਨ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਵਿਚ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਠੋਸ ਪਹੁੰਚਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਲੋਕਤੰਤਰ ਦਾ ਅੰਤਰ-ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਮਾਣ ਘਟਾਇਆ ਹੈ। ਸਾਡੇ ਫੋਰਮ ਦੀ ਮੰਗ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਇਸ ਸੰਕਟ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲਵੇ ਅਤੇ ਤੁਰੰਤ ਲੋੜੀਂਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰੇ ਤਾਂ ਕਿ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਭਾਰਤੀ ਨਾਗਰਿਕਾਂ ਦਾ ਮਨੋਬੱਲ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਯੁਵਕ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਇਸ ਗੰਭੀਰ ਸੰਕਟ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਡਿਸਮਿਸ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਬੰਦੇ ਦੀ ਪੁਲੀਸ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਅਤੇ ਕਸਟੋਡੀਅਲ ਇੰਨਟੈਰੋਗੇਸ਼ਨ ਹੀ ਭਾਰਤੀ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਨੋਬੱਲ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖ ਸਕੇਗਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯੋਗ ਇਨਸਾਫ ਮਿਲ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਸਮੱਰਥਨ ਜਤਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਮੰਚ ਦੇ ਕਨਵੀਨਰ ਬਲਦੇਵ ਦੁਹੜੇ, ਸੁੱਚਾ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ, ਬਲਰਾਜ ਚੀਮਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਇਕ ਸਾਂਝੇ ਬਿਆਨ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਵਿਰੋਧ ਇਨਾਮਯਾਫਤਾ ਜਵਾਨ ਪਹਿਲਵਾਨ ਕੁੜੀਆਂ ਨਾਲ ਭਾਰਤ ਦੀ ਪਹਿਲਵਾਨ ਫੈਡਰੇਸ਼ਨ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬ੍ਰਿਜ ਭੂਸ਼ਨ ਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਵਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਲਿੰਗਿਕ

Sistar Mortgage

Minimizing Cost, Maximizing Investment
www.SistarMortgage.com

Balbir (Bill) Grewal, Loan Officer (NMLS 353442)
Residential & Commercial Loans

(734) 330-8859 Mobile
(586) 802-7385 Fax
Balbir.Grewal@SistarMortgage.com

**Refinance up to 125% value of the house.*

Loans Available In Most States!

•Residential Loans (Purchase, Refinance & Cash Out Refinance). •Self Employed and H1 Visa •Jumbo loans •Commercial Property With Business or Business Only. •Business Equity Line of Credit. •Multi Unit Investment Property.

AVEER TRAVEL SOLUTIONS LLC

ਇਮੀਗ੍ਰੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਲਈ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ:

- US Passport Services
- EAD Renewal
- Indian Passport Renewal
- Flight Tickets
- US Citizenship Application
- Visa Services
- Green Card Renewal
- Notary Services
- OCI & Renunciation
- Power of Attorney
- Airport Pick-up & Drop-Off Services

Contact: Aman Kaur Ph: 847-338-2141
(Consular Expert with more than 10 years of experience)
E-mail: Aveertravel@gmail.com

ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਪੰਜਾਬੀ, ਹਿੰਦੀ ਤੇ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਵਿਚ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

For Airport Drop-Off and Pickup Indy to Chicago Please Contact AVI at:
847-226-2323
Located in INDIANAPOLIS (IN)

No Cost Financing Available!
Call 919-307-7577 or 847-530-1550
MKhatri@PrismHomeLending.com
NC, IL and CA Mortgage Loans

Prism Lending Inc. NMLS # 1587080
CA, FL, GA, IL, IN, NC, TX, WI Licensee
850 E Higgins road, Suite #125W, Schaumburg, IL 60173

Madan Khatri
NMLS #1980752

PropertyZoom Inc.
Want to Buy/Sell Home or RE Investments
(Up to 30% Comm'n Credit – NC License # C34703)
17 years of Exp. / 500+ Transactions
700+ Residence and Investment units

Call Now 919-307-7577 or 847-530-1550
Top 1st or 2nd Producer for Several Years at
Berkshire Hathaway HS AH-IL Office
1204 Nichols Creek Road, Durham NC 27703

ਰੰਗਾਂ ਰਾਹੀਂ ਬੋਲਦੀ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾ 'ਚ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਜਾਣਿਆ-ਪਛਾਣਿਆ ਨਾਂ ਹੈ। ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਕੀਤਾ ਲੰਮਾ ਸਫ਼ਰ ਇਸ ਕਲਾਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤਿਭਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਉਸ 'ਤੇ ਮਾਣ ਹੈ।

ਸਾਡੇ ਵਿਚਕਾਰ ਹੋਈ ਲੰਮੀ ਸਾਂਝ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਰਚਨਾਤਮਿਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਵਾਕਫ਼ ਕਰਵਾਇਆ। ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹੀ ਕਿਤਾਬਾਂ ਸਨ ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਖਾਸ-ਖਾਸ ਮਿੰਤਰਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਵੀ ਕੁਝ ਕਿਤਾਬਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰੇ ਜਨਮ ਦਿਨ 'ਤੇ ਤੋਹਫ਼ੇ ਵਜੋਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ। ਗੜ੍ਹਾ ਰੋਡ, ਹਰਦਿਆਲ ਨਗਰ, ਜਲੰਧਰ

ਵਿਖੇ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਹਿੰਦੇ ਸਨ। ਸੁਰਜੀਤ ਦਾ ਸਟੂਡੀਓ ਛੱਤ 'ਤੇ ਸੀ। ਅਕਸਰ ਉਹ ਮਿਲਣ ਆਏ

ਪ੍ਰੇਮ ਸਿੰਘ

ਸੰਪਰਕ: 98110-52271

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ

ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਲਈ ਆਪਣੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਲੈ ਜਾਂਦੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਅਕਸਰ ਹੇਠਾਂ ਹੀ ਬੈਠਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕਦੇ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਸੰਗਤ ਕਰਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮਿੱਤਰਤਾ ਹੋ ਗਈ। ਇਕੱਠੇ ਬੈਠ ਕੇ ਖਾਣਾ-ਪੀਣਾ ਤੇ ਮੌਜ਼ਾ ਮਾਨਣੀਆਂ। ਸਾਡੀ ਮਿਲਣੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅੰਗ ਬਣ ਗਿਆ। ਮੇਰੀ ਉਸ ਨਾਲ ਵਧਦੀ ਦੋਸਤੀ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਸੁਖਾਉਂਦੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਕਲਾਕਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਖੁੱਲ੍ਹ-ਪਸੰਦ ਸੀ। ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹ 'ਚ ਨਰਿੰਦਰ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਦੀ ਉਹ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਨੂੰ ਦੋਵਾਂ ਨੇ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ। ਨਰਿੰਦਰ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸਾਥਣ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਖੁਸ਼ੀ ਦੇਖਦਾ ਸੀ। ਕਲਾ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਸੁਰਜੀਤ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਤੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਉਸ ਦੀਆਂ ਬੈਠਕਾਂ 'ਤੇ ਮਾਣ ਕਰਦਾ ਸੀ। ਕਦੇ-ਕਦੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸ ਕੇ ਆਪ ਵੀ ਸਨਮਾਨਿਤ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦਾ।

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ, ਪਟਿਆਲਾ ਤੋਂ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ ਦੀ ਐਮ.ਏ. (ਪੋਸਟ ਗਰੈਜੂਏਟ ਡਿਗਰੀ) ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਕਲਾ ਬਾਰੇ ਖੋਜ ਕਰਕੇ ਪੀਐਚ.ਡੀ. ਲਈ ਆਪਣੀ ਕਲਾ ਵਿਚ ਨਿਖਾਰ ਤੇ ਪਰਿਪੱਕਤਾ ਲਈ ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਸਮਾਂ ਅੰਦਰੇਟਾ ਸਥਿਤ ਸੋਭਾ ਸਿੰਘ ਦੇ ਸਟੂਡੀਓ ਵਿਚ ਰਹਿ ਕੇ ਚਿੱਤਰਕਲਾ ਕੀਤੀ। ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾ ਦਾ ਦੌਰ ਸੀ। ਯੂਰਪ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੋਈ ਇਸ ਕਲਾ ਨੇ ਸੌਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦਾ ਪੈਂਡਾ ਤੈਅ ਕਰਕੇ ਸਮੁੱਚੇ ਕਲਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆਂਦੀ।

ਅੰਮ੍ਰਿਤਾ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ (1913-1941) ਭਾਰਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾ ਦੀ ਬਾਨੀ ਵਜੋਂ ਉੱਭਰੀ। ਮਗਰੋਂ ਕਈ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀਆਂ ਪੈਂਡਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਪੱਕਿਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਸਗੋਂ ਭਾਰਤੀ ਅਤੇ ਯੂਰਪੀ ਸੁਮੇਲ ਤੋਂ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਆਧੁਨਿਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੱਤਾ। ਰੂਪ ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ, ਸਰਦਾਰੀ ਲਾਲ ਪਰਾਸਰ, ਧਨਰਾਜ ਭਗਤ, ਹਰਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਲਾਲ,

ਅੱਰਤਾਂ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਬਾਰੇ ਬਣਾਇਆ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਚਿੱਤਰ।

ਚਿੱਤਰਕਾਰ ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਇਕ ਹੋਰ ਚਿੱਤਰ।

ਸਤੀਸ਼ ਗੁਜਰਾਲ, ਅਮਰਨਾਥ ਸਹਿਗਲ, ਪ੍ਰਾਨ ਨਾਥ ਮਾਗੋ, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨ ਖੰਨਾ, ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਆਦਿ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਜ਼ਿਕਰਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਾਰਤੀ ਆਧੁਨਿਕ ਕਲਾ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਉਹ ਥਾਂ ਨਹੀਂ ਮਿਲੀ ਜਿਸ

ਦੇ ਉਹ ਹੱਕਦਾਰ ਸਨ। ਇਸ ਭੁੱਲ ਨੂੰ ਸੁਧਾਰਨ ਲਈ ਅੱਜ ਕੁਝ ਨੌਜਵਾਨ ਵਿਦਵਾਨ, ਇਤਿਹਾਸਕਾਰ ਅਤੇ ਕਲਾ ਸਮੀਖਿਅਕ ਖੋਜ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਆਉਣ ਵਾਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਲਈ ਇਹ ਕਲਾਕਾਰ ਚਾਨਣ-ਮੁਨਾਰੇ ਬਣੇ।

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕਲਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਰਾਹੀਂ ਆਪਣੀ ਪਛਾਣ ਸਥਾਪਤ ਕਰਨ ਵਾਸਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਜੀਵਨ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਕਲਾ ਸੀ। ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਬਦਲਦਾ ਜੀਵਨ, ਹਾਲਾਤ ਨਾਲ ਜੂਝਦਾ ਸੰਘਰਸ਼ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਨਾ। ਚਿਹਰਿਆਂ 'ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ ਕਿਤੇ ਅਨਿਸ਼ਚਿਤਤਾ, ਕਿਤੇ ਆਸ਼ਾ ਤੇ ਕਿਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪਕੜ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਸੀ। ਇਸੇ ਦਵੰਦ ਵਿਚ ਜਕੜੀਆਂ ਰੂਹਾਂ ਨਾਲ ਉਹ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸੋਚ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਨੂੰ ਰੰਗਾਂ ਨਾਲ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੀ। ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਔਰਤ-ਮਰਦ ਦਾ ਸੰਵਾਦ ਰਚਾਉਂਦੀ, ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਸਮਾਜ ਸਾਹਮਣੇ ਸਵਾਲ ਉਠਾਉਂਦੀ। ਕਈ ਵਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲ ਚੁੱਪ 'ਚ ਗੂੰਮ ਹੋ ਜਾਂਦੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਵੀ ਹੰਢਾਇਆ। ਕਲਾ ਇਸੇ ਚੁੱਪ ਦੀ ਚੁੱਪ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ ਦੇਣ ਦਾ ਮਾਧਿਅਮ ਹੈ। ਰੰਗ, ਰੇਖਾ ਅਤੇ ਰੂਪ ਜਦੋਂ ਚਿੱਤ ਤੇ ਚੇਤਨਾ ਨੂੰ ਜਗਾਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੀਵਨ ਪ੍ਰਤੀ ਇਕ ਆਸ ਜਾਗਦੀ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਅੰਦਰ ਵਸਦਾ ਕਲਾਕਾਰ ਇਸੇ ਧੁਨੀ ਦੇ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਦਾ ਯਤਨ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ 'ਚ ਇਹ ਧੜਕਣ ਸੁਣਦੀ ਸੀ ਤੇ ਕਦੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ। ਉਹ ਪਰਵਦਗਾਰ ਵੱਲੋਂ ਮਿਲੀ ਦਾਤ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਮੁਤਾਬਿਕ ਜੀਵਨ ਦੇ ਹਰ ਪਲ ਨੂੰ ਹੰਢਾਉਂਦੀ ਤੇ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਉਪਜਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਤੇ ਸਥਿਤੀਆਂ ਦਾ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰ ਕਲਾ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਰਾਹੀਂ ਚਿੱਤ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਅ ਕਰਦੀ। ਇਸ ਪ੍ਰਗਟਾਅ 'ਚ ਭਾਵੁਕਤਾ ਵੀ ਹੈ, ਸੁਰਾਂ ਵਿਚ ਕਾਵਿਕਤਾ ਤੇ ਰੰਗਾਂ ਵਿਚ ਕਲਪਨਾ ਵੀ। ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਸ ਦੇ ਚਿੱਤਰਾਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਗਟਾਈਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦਰਸ਼ਕ ਕੋਲੋਂ ਤਰਸ ਨਾ ਮੰਗ ਕੇ ਸਗੋਂ ਜੀਵਨ ਨੂੰ ਮਾਣ-ਸਨਮਾਨ ਨਾਲ ਜਿਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਲਾਕਾਰ ਤਾਂ ਇਕ ਦਿਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ, ਇਸ ਦਾ ਸੁਣਾਈ ਦੇਣਾ ਹੀ ਇਸ ਦੀ ਸੱਚਾਈ ਹੈ।

ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਸਾਥੀ ਦੇ ਚਲਾਣਾ ਕਰਨ 'ਤੇ ਏ.ਪੀ.ਜੇ. ਕਾਲਜ ਆਫ ਫਾਈਨ ਆਰਟਸ, ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਸੇਵਾਮੁਕਤ ਹੋ ਕੇ ਇਕਾਤਵਾਸ ਵਿਚ ਚਲੀ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਰਾਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨਾਲ ਪਟਿਆਲਾ ਸਥਿਤ ਪੰਜਾਬੀ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਵਿਚ ਆਪਣੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ ਨਿਭਾਅ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਪਰੈਲ ਦੇ ਆਖਰੀ ਹਫ਼ਤੇ ਜਦੋਂ ਸੁਰਜੀਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਗਈ ਤਾਂ ਅਚਾਨਕ ਉਹ ਅਧਰੰਗ ਦੇ ਦੌਰੇ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਦਾ ਖੱਬਾ ਪਾਸਾ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ। ਬੋਲਣ ਤੋਂ ਵੀ ਰਹਿ ਗਈ। ਅਸਹਿ ਦੁੱਖ 'ਚ ਗ੍ਰਿਸਤ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਹਰ ਯਤਨ ਕੀਤਾ ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿਗੜਦੇ ਹੀ ਗਏ। ਅੰਤ 28 ਅਪਰੈਲ 2023 ਨੂੰ ਉਹ ਇਸ ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਸਦਾ ਲਈ ਲੋਧ ਹੋ ਗਈ। ਚੰਗੇ ਮਿੱਤਰ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲ ਪੈਂਦਾ ਖਲਾਅ ਕਦੇ ਵੀ ਪੂਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਦਾ ਸਟੂਡੀਓ ਜਿਹੜਾ ਕਦੇ ਕਵੀਆਂ, ਲੇਖਕਾਂ ਅਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੂੰਜਦਾ ਸੀ, ਸਦਾ ਲਈ ਚੁੱਪ ਹੋ ਗਿਆ।

ਕਲਾਕਾਰ ਬੜਾ ਕੁਝ ਕਰਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਕਰਦਾ ਵੀ ਹੈ, ਪਰ ਸਮਾਂ ਆਪਣਾ ਇਤਿਹਾਸ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਸੁਰਜੀਤ ਕੌਰ ਤਾਂ ਚਲੀ ਗਈ, ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਦੀ ਸਾਂਭ-ਸੰਭਾਲ ਕਰਨਾ ਹੁਣ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੈ।

ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ

ਕਾਲਮ 'ਆਖ ਤਸਵੀਰਾਂ ਬੋਲਦੀਆਂ' ਨੇ ਪਾਠਕਾਂ ਦੇ ਦਿਲਾਂ ਅੰਦਰ ਬੈਠੇ ਸ਼ਾਇਰ ਨੂੰ ਖੂਬ ਹਲੂਣਿਆ ਹੈ। ਤਸਵੀਰ ਦੇਖ ਕੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਵਿਚ ਜੋ ਵਲਵਲੇ ਉਠਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਕਵਿਤਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤੋਂ ਚਾਰ ਸਤਰਾਂ 'ਚ ਸਾਨੂੰ ਤਸਵੀਰ ਦੇ ਸਿਰਲੇਖ ਦੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਭੇਜੋ। ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਮਿਸਾਲ ਵਜੋਂ ਫੋਟੋ ਨਾਲ ਕਾਵਿ ਟੋਟਾ ਵੀ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਵਾਰ ਕੈਪਸ਼ਨ ਭੇਜਣ ਲਈ ਆਖਰੀ ਤਾਰੀਖ 20 ਮਈ 2023 ਹੈ। -ਸੰਪਾਦਕ

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-587

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਇੰਨੀ ਸੌਖੀ ਨਹੀਂ ਸੇਜ ਹੈ ਖ਼ਾਰਾਂ ਦੀ, ਹਿੰਮਤ ਨੂੰ ਹਾਰਨੀ ਜਿੱਤ ਸ਼ਾਹ ਅਸਵਾਰਾਂ ਦੀ। ਉਮਰਾਂ ਨੇ ਖਾ ਲਿਆ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਹੌਲੇ 2 ਕਰੰਗ, ਐਹ ਖੁਦਾਇਆ ਦੇਖ ਤੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗਾਨੀ ਬੇਦਰੰਗ।

ਕੈਪਸ਼ਨ ਮੁਕਾਬਲਾ-585

ਹੱਡ ਭੰਨ ਕੇ ਕਰੀ ਕਮਾਈ ਜੋ ਪੱਲੇ ਸੀ ਉੱਤੇ ਲਾਇਆ। ਹੈ ਸੀ ਆਸ ਕਿ ਫਲ ਲੱਗੇਗਾ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਹੈ ਕਹਿਰ ਕਮਾਇਆ। ਟਰਾਲੀ ਦੇ ਵਿੱਚ ਡਿਗਦੇ ਦਾਣੇ ਪਰ ਡਰ ਹਾਲੇ ਵੀ ਮਾਰੀ ਜਾਵੇ। ਹੱਥ ਜੋੜ ਕੇ ਕਰੇ ਅਰਦਾਸਾਂ ਨਿੱਕੇ ਨੂੰ ਡਰ ਵੱਢ ਵੱਢ ਖਾਵੇ। ਜਗਮੀਤ ਸਿੰਘ ਪੰਧੋਰ (ਲੁਧਿਆਣਾ)-141117 ਸੰਪਰਕ : 98783-37222

ਰੱਬਾ ਤਰਸ ਕਰੀ ਮੇਰੇ ਬਾਪੂ 'ਤੇ ਹੱਥ ਜੋੜ ਕਰਾਂ ਅਰਜੋਈ। ਹੱਡ ਤੋੜਵੀਂ ਮਿਹਨਤ ਕਰਕੇ ਫਲ ਦਾ ਪੈਂਦਾ ਮੁਲ ਨਾ ਕੋਈ।

ਸਾਂਭ ਲੈਣ ਦੇ ਹਾਤੇ ਹਾਤੇ ਬਿਨਾ ਭਿਜੇ ਚਾਰ ਮਣ ਦਾਣੇ। ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਨੇ ਇਹੀ ਆਉਂਦੀ ਹਾਤੀ ਤਕ ਨੇ ਖਾਣੇ। ਹਰਜੋਤ ਕੌਰ ਫੋਨ: 734-883-6704

ਤੁਹਾ ਤੁਹਾ ਕਰਕੇ ਪਾਲੀਆਂ ਕਣਕਾਂ, ਪੱਕੀਆਂ ਤਾਂ ਗਤਿਆਂ ਦੀ ਮਾਰ ਪਈ। ਧਰਤ ਨਾਲ ਵਿਛਾਈ ਮੀਂਹ ਝੱਖੜਾਂ, ਕਦੇ ਸਰਕਾਰਾਂ ਨਾ ਸਾਡੀ ਸਾਰ ਲਈ। ਹੁਣ ਤੂੰ ਹੀਉਂ ਡਾਢਿਆ ਬੱਸ ਕਰ ਵੇ, ਸਾਹਾਂ ਦਾ ਕਰਜ਼ਾ ਬਾਪੂ ਦੇ ਸਿਰ ਖੜ੍ਹਾ, ਬੈਂਕਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ ਨਿੱਤ ਗੋਤੇ ਮਾਰਦੇ, ਫਿਕਰ ਭੈਣ ਦੇ ਵਿਆਹ ਦਾ ਹਜੇ ਬੜਾ। ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਨੂਰਪੁਰੀ"

ਦਾਣਾ-ਫੱਕਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਜਿੰਦ-ਜਾਨ ਦੇਖ ਘਟਾ ਘਨਘੋਰ ਆ ਰਹੀ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਕਿਰਤੀ ਪੁੱਤ ਹੱਥ ਜੋੜ ਲੱਗਾ ਅਰਦਾਸਾਂ ਕਰਨ ਕੁਦਰਤੀ ਆਫ਼ਤ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਰੁਕਦੀ ਪਰ ਮਨ ਨੂੰ ਲੱਗਣ ਵਾਲਾ ਮਾਨਸਿਕ ਝੋਰਾ ਇਸ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਆਸਰੇ ਮਨਫੀ ਜਰੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ। ਦਰਸ਼ਨ ਪਾਲ ਦੁਸਾਂਝ

ਤਸਵੀਰ

ਇਸ ਤਸਵੀਰ ਨੇ ਹੁਣ ਕਦੇ ਹੁੰਗਾਰਾ ਨਹੀਂ ਭਰਨਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਿਲਲੱਗੀਆਂ ਕਰਨੀਆਂ ਇਹ ਅਕਸਰ ਹੀ ਮੇਰੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਵਿਚ ਉਤਰੇਗੀ ਮੈਨੂੰ ਬਹੁਤ ਰੁਆਵੇਗੀ ਅਤੇ ਬੀਤੇ ਨੂੰ ਮੋੜ ਲਿਆਣ ਲਈ ਤਰਲੇ ਪਾਵੇਗੀ

ਕੰਧ 'ਤੇ ਟੰਗੀ ਇਹ ਤਸਵੀਰ ਉਸ ਤਸਵੀਰ ਨਾਲੋਂ ਬਿਲਕੁਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਜਿਹੜੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੱਸਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਮੈਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਇਹ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਭਰਦੀ ਹੈ ਜਦ ਮੈਂ ਚੇਤਿਆਂ ਦੇ ਵਰਕਿਆਂ 'ਤੇ ਫੈਲੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਦੇ ਵਸੀਰ ਜੰਗਲ ਵਿਚ ਟਹਿਲਦਾ ਹਾਂ ਤਾਂ ਤਸਵੀਰ ਮੇਰੇ ਅੰਗ-ਸੰਗ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ।

ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਤੋਂ ਜਲੰਧਰ ਖੋਹਿਆ

ਜਲੰਧਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਆਏ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਚ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿਲਾ ਢਹਿ-ਢੇਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 'ਆਪ' ਦੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੇ 3,02,097 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ 58,691 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੂੰ ਹਰਾਇਆ। ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ 2,43,450 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ। ਇਸ ਚੋਣ ਲਈ ਕੁੱਲ 8,87,086 ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵੋਟ ਪਾਈ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ 'ਤੇ 1999 ਤੋਂ ਕਾਬਜ਼ ਚੱਲੀ ਆ ਰਹੀ ਸੀ।

ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਲੜੀ ਸੀ ਤੇ ਉਹ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਸਨ। ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਉਹ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਸ਼ੀਤਲ ਅੰਗਰਾਲ ਤੋਂ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਉਪ ਚੋਣ ਵੇਲੇ ਉਹ ਕਾਂਗਰਸ ਛੱਡ ਕੇ 'ਆਪ' ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਸਨ। ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਕੂ 'ਆਪ' ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਐਮ.ਪੀ. ਬਣ ਗਏ ਹਨ ਜੋ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਕਰਨਗੇ। ਜਦੋਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਰਿੰਕੂ ਨੇ ਪਹਿਲੇ

ਗੋਤ ਤੋਂ ਹੀ ਲੀਡ ਬਣਾ ਲਈ ਜੋ ਅਖੀਰ ਤੱਕ ਜਾਰੀ ਰਹੀ। ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਕੁੱਲ 16 ਗੋਤ ਹੋਏ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਅੱਗੇ ਰਹੇ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ 7 ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਦੋ ਵਿੱਚ ਕਾਂਗਰਸ ਜੇਤੂ ਰਹੀ। ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ

ਦਲਿਤ ਪੱਤਾ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ

ਜਲੰਧਰ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਚੋਣ ਮੁਹਿੰਮ ਦੌਰਾਨ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਉਤਾਰਿਆ ਸੀ। ਵਿਜੀਲੈਂਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਘਿਰੇ ਚੰਨੀ ਬਾਰੇ ਇਕ ਵਾਰ ਦਾ ਹਮਦਰਦੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਬਣਦੀ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ ਪਰ ਇਹ ਵੋਟਾਂ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਨਾ ਹੋ ਸਕੀ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਚੰਨੀ ਦੇ ਨਾਂ 'ਤੇ ਜਿਹੜਾ ਦਲਿਤ ਪੱਤਾ ਖੇਡਿਆ ਸੀ, ਉਹ ਨਹੀਂ ਚੱਲਿਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਸਾਬਕਾ ਕਾਂਗਰਸੀ ਕੋਲੋਂ ਹੀ ਮਾਤ ਖਾਧੀ ਹੈ। ਇਸ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲਈ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਛੋਟੇ-ਵੱਡੇ ਆਗੂ ਇਕਜੁੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਜਿਸ ਦਿਨ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾਖਲ ਕਰਨੇ ਸਨ, ਉਸ ਦਿਨ ਸਮੁੱਚੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਕਜੁੱਟ ਨਜ਼ਰ ਆਈ ਸੀ।

ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਸਦਕਾ 'ਆਪ' ਜਿੱਤੀ: ਕੇਜਰੀਵਾਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਕੌਮੀ ਕਨਵੀਨਰ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ 'ਬੇਮਿਸਾਲ ਜਿੱਤ' ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲੋਕ ਭਲਾਈ ਕੰਮਾਂ ਸਦਕਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਦੀ ਲਹਿਰ ਸਮੇਂ ਵੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਨੌਂ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪੰਜ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ 'ਆਪ' ਵੱਲੋਂ ਇਕ ਸਾਲ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਦਿਆਂ ਹਲਕੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਇਆ ਹੈ।

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਕੱਟੂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 20,354 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ। ਨੋਟਾ ਦਾ ਬਟਨ 6656 ਜਣਿਆ ਨੇ ਦਬਾਇਆ।

ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਨੇ 'ਆਪ' ਦਾ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਖਾਤਾ ਮੁੜ ਖੋਲ੍ਹਿਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ 'ਚ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਕੂ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਮੁੜ ਤੋਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ (ਆਪ) ਦਾ ਖਾਤਾ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਪੰਜਾਬ

ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਾਲੇ ਦਾਗ ਧੋਤੇ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ 'ਤੇ ਲੱਗੇ ਹਾਰ ਦੇ ਦਾਗ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੇ ਧੋ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਸੰਗਰੂਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਨੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਝੋਲੀ ਨਮੋਸ਼ੀ ਪਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਜੂਨ 2022 'ਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਤੋਂ 5822 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ ਸਨ। ਹੁਣ ਜਲੰਧਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ 'ਚ 'ਆਪ' ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਕੂ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਭਾਰੀ ਜਿੱਤ ਨੇ ਪੁਰਾਣੇ ਘਾਟੇ ਪੂਰੇ ਕਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਨੇ ਮੁੜ 'ਆਪ' ਵਿੱਚ ਨਵਾਂ ਜੋਸ਼ ਭਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਹੀ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ ਪਰ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਅਸਤੀਫੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿੱਚ 'ਆਪ' ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ ਸੀ। 'ਆਪ' ਨੇ ਸਾਲ 2014 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ-ਸ਼ੋਰ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਪਰ 'ਆਪ' ਨੇ

ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ 13 ਵਿੱਚੋਂ 4 ਲੋਕ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਸਾਲ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ 'ਆਪ' ਨੇ ਦਿੱਲੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਲਾਇਆ ਪਰ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਲੇ ਦਿੱਲੀ ਵਿੱਚ ਕੁਝ ਨਾ ਪਿਆ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇੱਕੋ ਸੀਟ 'ਤੇ ਹੀ ਜਿੱਤ ਮਿਲ ਸਕੀ। ਇਹ

ਸੀਟ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਦੀ ਸੀ, ਜਿੱਥੋਂ 'ਆਪ' ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਦੂਜੀ ਵਾਰ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸਾਲ 2014 ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਖਦੇਵ ਸਿੰਘ ਢੀਂਡਸਾ ਨੂੰ 2,11,721 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ। ਜਦਕਿ ਸਾਲ 2019 ਵਿੱਚ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧੀ ਤੇ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕੇਵਲ ਸਿੰਘ ਢਿੱਲੋਂ ਨੂੰ 1,10,211 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ ਸੀ ਪਰ 'ਆਪ' ਤੇ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਲ 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿੱਚ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਨੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਸੀਟ ਤੋਂ ਅਸਤੀਫਾ ਦੇ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਨਾਲ 'ਆਪ' ਦੀ ਲੋਕ ਸਭਾ 'ਚੋਂ ਨੁਮਾਇੰਦਗੀ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ ਸੀ।

'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਵਾਲਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਰਾਸ ਆਇਆ

ਚੰਡੀਗੜ੍ਹ: 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਰਾਸ ਆ ਗਏ ਹਨ। ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਅਤੇ ਕੈਬਨਿਟ ਵਜ਼ੀਰਾਂ ਨੇ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੇ ਪਿੱਛ 'ਚ 'ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ' ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ। ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੋ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿੱਚ 600 ਬਿਜਲੀ ਯੂਨਿਟਾਂ ਦੀ ਮੁਆਫੀ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਗਸਤ ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਹੀ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਅਪ੍ਰੈਲ 2023 ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਦੇ 3.55 ਲੱਖ ਬਿੱਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 3.13 ਲੱਖ ਬਿੱਲ 'ਜ਼ੀਰੋ' ਸਨ ਜੋ ਕਿ 88.39 ਫੀਸਦੀ ਬਣਦੇ ਹਨ। ਨਕੋਦਰ ਸਿਟੀ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ 88.42 ਫੀਸਦੀ, ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ 87.46 ਫੀਸਦੀ, ਈਸਟ ਡਵੀਜ਼ਨ ਜਲੰਧਰ ਵਿੱਚ 89.79 ਫੀਸਦੀ, ਭੱਗਪੁਰ ਡਵੀਜ਼ਨ ਵਿੱਚ 90.31 ਫੀਸਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਅਪ੍ਰੈਲ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਾਰਚ ਮਹੀਨੇ ਵਿੱਚ ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ 87 ਫੀਸਦੀ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਮਾਰਚ ਵਿੱਚ 3.54 ਲੱਖ ਕੁੱਲ

ਘਰੇਲੂ ਬਿੱਲਾਂ 'ਚੋਂ 3.08 ਲੱਖ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਆਇਆ ਹੈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਲਕਾ ਜਲੰਧਰ ਕੈਂਟ ਦੇ ਕੁੱਲ 53,913 ਘਰਾਂ

'ਚੋਂ 47,946 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਏ ਸਨ। ਸਿਆਸੀ ਮਾਹਿਰਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੇਕਰ ਜਲੰਧਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲੱਖ ਘਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਮਿਲੇ ਹਨ ਤਾਂ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਰੀਬ ਛੇ ਲੱਖ ਵੋਟਾਂ ਨੂੰ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਦਾ ਫਾਇਦਾ ਪੁੱਜਿਆ ਹੈ। ਸਮੁੱਚੇ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਦਾ ਬਿੱਲ 4851 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ। ਵੇਰਵਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ 27 ਜੁਲਾਈ 2022 ਤੋਂ ਹੁਣ ਤੱਕ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਕੁੱਲ 3.47 ਕਰੋੜ

ਬਿੱਲ ਭੇਜੇ ਗਏ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚੋਂ 2.88 ਕਰੋੜ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਰਾਸ਼ੀ ਜ਼ੀਰੋ ਬਣਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਸਾਫ ਹੈ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਿਰਫ 17 ਫੀਸਦੀ ਪਰਿਵਾਰ ਅਜਿਹੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਦਾ ਜ਼ੀਰੋ ਬਿੱਲ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਹੈ। ਪਾਵਰਕੌਮ ਵੱਲੋਂ 7 ਕਿੱਲੋਵਾਟ ਤੱਕ ਢਾਈ ਰੁਪਏ ਪ੍ਰਤੀ ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਵੱਖਰੀ ਸਬਸਿਡੀ ਵੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਘਰੇਲੂ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਸਬਸਿਡੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਕੁੱਲ ਖਪਤਕਾਰਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰੀਏ ਤਾਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ 97.35 ਫੀਸਦੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਹੂਲਤ ਮਿਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰ ਮਹੀਨੇ ਇਹ ਕੁੱਲ ਸਬਸਿਡੀ ਲੈਣ ਵਾਲੇ 95 ਫੀਸਦੀ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖਪਤਕਾਰ ਹੀ ਹਨ।

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੈਰ-ਧਰਾਅ ਦੀ ਆਸ ਬੱਝੀ

ਜਲੰਧਰ: ਆਪਣੇ ਦਮਖਮ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਖੁਸ਼ੀ ਦੀ ਲਹਿਰ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂ ਇਸ ਉਪ ਚੋਣ ਨੂੰ 2024 ਦੀਆਂ ਆਮ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਇਕ 'ਜੰਗੀ ਮਸ਼ਕ' ਵਜੋਂ ਦੇਖ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਆਗੂਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਇਕ ਰਣਨੀਤੀ ਤਹਿਤ ਇਹ ਚੋਣ ਲੜੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਆਉਣਾ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਇਸ 'ਚੋਂ ਥੋੜ੍ਹੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਪਿੱਛੇ ਰਹੇ ਪਰ ਉਹ ਆਪਣੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਤੋਂ ਖੁਸ਼ ਨਜ਼ਰ ਆ ਰਹੇ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 1 ਲੱਖ 34 ਹਜ਼ਾਰ 706 ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਜਦ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ 1 ਲੱਖ 58 ਹਜ਼ਾਰ 354 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੀ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਉਪ ਚੋਣ ਵਿੱਚ 17.85 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਜਦ ਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ 20.4 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਦੀਆਂ 2.5 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਘੱਟ ਗਈਆਂ ਹਨ। ਭਾਜਪਾ ਭਾਵੇਂ ਚੋਥੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਰਹੀ ਪਰ ਉਸ ਦੀ ਵੋਟ ਫੀਸਦੀ ਤੇ ਹਲਕਿਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਚੰਗੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਰਹੀ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ 17,781 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦ ਕਿ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ 14,052 ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ। ਸਾਲ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇੱਥੋਂ 10 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਮਿਲੀਆਂ ਸਨ। ਭਾਜਪਾ ਜਲੰਧਰ ਉਤਰੀ ਤੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੀ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕੁਮਵਾਰ 31,549 ਅਤੇ 25,259 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ।

ਇਸੇ ਦੌਰਾਨ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਾ 1999 ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਕਬਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਹੀ ਚੱਲਿਆ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਪ ਚੋਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਨੂੰ ਸੋਚਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਵਿੱਚ ਨੌਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ 19 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਗੋਤ ਹੋਏ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਮਾੜੀ ਸਿਆਸਤ ਨਕਾਰੀ: ਚੀਮਾ
ਜਲੰਧਰ: ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਅਤੇ ਵਿੱਤ ਮੰਤਰੀ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੰਕੂ ਦੀ ਜਿੱਤ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦਿਆਂ ਜਲੰਧਰ ਵਾਸੀਆਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਚੀਮਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੰਕੂ ਨੂੰ ਜਿਤਾ ਕੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਭਗਵੰਤ ਮਾਨ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ 'ਆਪ' ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੰਮਾਂ 'ਤੇ ਮੋਹਰ ਲਾ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਲੰਧਰ ਵਾਸੀਆਂ ਨੇ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਘਟੀਆ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਹਲਕੇ ਹਨ ਜਿਹੜੇ ਚੌਧਰੀਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਹਲਕੇ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਫਿਲੌਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਚੌਧਰੀ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਵਿਧਾਇਕ ਹਨ ਤੇ ਉਹ 2022 ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ ਪਰ ਜ਼ਿਮਨੀ ਚੋਣ ਉਹ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਏ। ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਉਮੀਦਵਾਰ 6,999

ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਾਰ ਗਈ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਚੌਧਰੀ ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ 12,303 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤੇ ਸਨ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਤਾਰਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਮਰਹੂਮ ਚੌਧਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਿੱਤਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਚੌਧਰੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ 2017 ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣਿਆ ਸੀ। ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਦੋ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ।

ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼

ਸ਼ਨਿੱਚਰਵਾਰ, 29 ਅਪ੍ਰੈਲ, 2023

ਸਾਂਝਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁਹਾਜ਼ਰ

ਕਰਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਮੰਚ 'ਤੇ ਆਉਣ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀ ਦਿਖਾ ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਕੇਂਦਰ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਰਕਾਰ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਬਾਰੇ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਆਗੂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਸਰਕਾਰ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਦੇ ਭਾਈਵਾਲ ਸਿਆਸੀ ਦਲ ਵੀ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਨੂੰ ਸਿਫਰ ਕਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਐਨ.ਡੀ.ਏ. ਤਾਂ ਕੀ, ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਵਜ਼ੀਰ ਅਤੇ ਹੋਰ ਆਗੂ ਵੀ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਦੇ ਸਕਦੇ। ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਹੁਣ ਜਦੋਂ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਹੋਈ ਹੈ ਤਾਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ਰ ਦੀ ਗੱਲ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰ-ਸੋਰ ਨਾਲ ਉਠੀ ਹੈ। ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੇ ਸਭ ਸਰਕਾਰਦਾ ਆਗੂ ਇਕਦਮ ਸਰਗਰਮ ਹੋ ਗਏ ਹਨ। ਬਿਹਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਗੂਆਂ ਨਾਲ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਤ੍ਰਿਣਮੂਲ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਮਮਤਾ ਬੈਨਰਜੀ, ਐਨ.ਸੀ.ਪੀ. ਦੇ ਸਰਦ ਪਵਾਰ, ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਰਵਿੰਦ ਕੇਜਰੀਵਾਲ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ, ਸਿਵ ਸੈਨਾ (ਉਧਵ ਬਾਲਾਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ) ਦੇ ਉਧਵ ਠਾਕਰੇ ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਆਗੂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ।

ਕੁਝ ਵਰ੍ਹੇ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਸ., ਸੀ.ਪੀ.ਐੱਮ. ਅਤੇ ਹੋਰ ਖੱਬੇ ਪੱਖੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਅਜਿਹੇ ਤੀਜੇ ਮੁਹਾਜ਼ਰ (ਗੈਰ-ਭਾਜਪਾ ਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਂਗਰਸੀ) ਦੀਆਂ ਮੁਦਈ ਹੁੰਦੀਆਂ ਸਨ ਪਰ ਪਿਛਲੇ ਦਹਾਕੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਭਰੀ ਸਿਆਸਤ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਵਿਚ ਕੋਈ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨਹੀਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਵਿਚ ਤਿੰਨ ਆਗੂਆਂ ਨਿਤੀਸ਼ ਕੁਮਾਰ, ਸਰਦ ਪਵਾਰ ਅਤੇ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਦੀ ਨਿਭਾਈ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਬੜੀ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹ ਆਗੂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਨੇੜੇ ਲਿਆਉਣ ਵਿਚ ਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ 2024 ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਤਕੜੀ ਟੱਕਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸਗੋਂ ਸਰਕਾਰ 'ਤੇ ਦਾਅਵਾ ਵੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਕਈ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਟਕਰਾਅ ਹੈ, ਉੱਝ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਾ ਇਹ ਬਣ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਹਾਜ਼ਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਫਿਰ ਕੌਮੀ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਸਾਂਝਾ ਮੁਹਾਜ਼ਰ ਬਣਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਸ ਲਈ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਸਾਂਝੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਇਹ ਕਾਰਜ ਬਹੁਤ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਭਰਪੂਰ ਹੋਵੇਗਾ।

ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ਰ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤਣ ਨਾਲ ਹਰ ਗੱਲ ਅਤੇ ਹਰਬਾ ਵਰਤੋਗੀ। ਇਹ ਹੁਣੇ ਤੋਂ ਚੋਣਾਂ ਲਈ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਤਿਆਰੀ ਵਿਚ ਜੁਟ ਵੀ ਗਈ ਹੈ। ਜਨਵਰੀ 2024 ਵਿਚ ਰਾਮ ਮੰਦਰ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੀ ਫਿਰਕੂ ਤਣਾਅ ਵਧਾਉਣ ਦੇ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣਗੇ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਧਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਜਿੱਤਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸਨ ਸਕੀਆਂ। 'ਆਪ' ਨੇ 2015 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ ਪਰ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ 'ਚੋਂ ਇਕ ਵੀ ਸੀਟ ਹਾਸਲ ਨਹੀਂ ਹੋਈ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ 2018 ਵਿਚ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤ ਕੇ ਸਰਕਾਰ ਬਣਾਈਆਂ ਸਨ ਪਰ 2019 ਦੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸੂਬਿਆਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਹੁੰਝਾ-ਫੇਰੂ ਜਿੱਤ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਸਾਲ ਚਾਰ ਵੱਡੇ ਸੂਬਿਆਂ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਤਿਲੰਗਾਨਾ, ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਤੇ ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣੀਆਂ ਹਨ। ਜਿੱਥੇ ਰਾਜਸਥਾਨ, ਮੱਧ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਹੋਵੇਗਾ, ਉੱਥੇ ਤਿਲੰਗਾਨਾ ਵਿਚ ਭਾਰਤ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਮਿਤੀ (ਬੀ.ਆਰ.ਐੱਸ.)-ਭਾਜਪਾ-ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿਕੋਣੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਬੀ.ਆਰ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ-ਕਾਂਗਰਸ-ਟੀ.ਡੀ.ਪੀ.) ਵਿਚਕਾਰ ਚੁਗ੍ਰੇਣੀ ਟੱਕਰ ਹੋਣ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਤਾਂ ਮੌਜੂਦਾ ਹਨ। ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਵੀ ਕੱਢਣਾ ਪਵੇਗਾ। ਕੁਝ ਵਕਤ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਕਾਂਗਰਸ ਬਾਰੇ ਇਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਭੱਬਲਭੁਸਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਹੋਈਆਂ ਦੋ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਬੜ੍ਹਾ ਅਗਾਂਹ ਕਰਨ ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਕ ਤਾਂ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੂੰ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਮਾਨ ਸੌਂਪਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਜਥੇਬੰਦ ਸਰਗਰਮੀ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਉਹ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਵੀ ਭਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਦੂਜੇ, ਕਾਂਗਰਸੀ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਦੀ ਕੰਨਿਆਕੁਮਾਰੀ ਤੋਂ ਸੁੰਨਗਰ ਤਕ ਕੀਤੀ 'ਭਾਰਤ ਜੋੜੋ ਯਾਤਰਾ' ਵੀ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਡਾਵਾਂਡੋਲ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢਣ ਵਿਚ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ। ਇਸ ਯਾਤਰਾ ਦੌਰਾਨ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਵਲੋਂ ਕਾਰਪੋਰੇਟ ਘਰਾਣਿਆਂ, ਫਿਰਕਾਪ੍ਰਸਤੀ, ਰਿਸ਼ਵਤਖੋਰੀ, ਮਹਿੰਗਾਈ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਾਰੇ ਜੋ ਪੈਂਤੜੇ ਮੱਲੇ ਹਨ, ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਅਤੇ ਮੀਡੀਆ ਦਾ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਿਆ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਬੰਨੇ ਇਹ ਵੀ ਸਚਾਈ ਹੈ ਕਿ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਰੀਆਂ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਪੋ-ਆਪਣੇ ਸਿਆਸੀ ਏਜੰਡੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਆਗੂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵੱਗ ਨਾਲ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਅਤੇ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਨਿਰੁੱਧ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਖਹਿੜਾ ਛੁਡਾਇਆ ਜਾਵੇ ਪਰ ਖੁਦ ਇਸ ਕਾਰਜ ਲਈ ਕੋਈ ਕਰਬਾਨੀ ਦੇਣ ਲਈ ਬਹੁਤੇ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ। ਇਸੇਕਰ ਕੇ ਬੀਜੂ ਜਨਤਾ ਦਲ, ਬਹੁਜਨ ਸਮਾਜ ਪਾਰਟੀ ਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪਾਰਟੀਆਂ ਸਾਂਝੇ ਮੁਹਾਜ਼ਰ ਦੇ ਯਤਨਾਂ ਤੋਂ ਅਜੇ ਵੀਬਾਹਰ ਹੀ ਹਨ। ਫਿਰ ਵੀ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਸਮਾਂ ਤੈਅ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚਕਾਰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਤਾਲਮੇਲ ਬੈਠਦਾ। ਭਰਵਾਂ ਤਾਲਮੇਲ ਹੀ ਭਾਜਪਾ ਅਤੇ ਮੋਦੀ ਨੂੰ ਵੰਗਾਰ ਸਕੇਗਾ।

ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਦੀ ਜਿੱਤ ਦੇ ਮਾਇਨੇ

ਦੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸਿਆਸੀ ਫਿਜ਼ਾ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਬਣੀ ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੱਕੂ ਨੇ 58691 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਕਾਂਗਰਸੀ ਉਮੀਦਵਾਰ ਕਰਮਜੀਤ ਕੌਰ ਚੌਧਰੀ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਜਿੱਤ ਲਈ ਹੈ। ਇਸ ਚੋਣ ਰਾਹੀਂ ਭਾਵੇਂ ਮਹਿੰਜ 10 ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਚੁਣਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ ਪਰ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਇਹ ਚੋਣ ਵਕਾਰ ਦਾ ਸੁਆਲ ਬਣੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੀਆਂ ਚਾਰੇ-ਪੰਜੇ ਮੁੱਖ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦਾ ਚੋਣ ਲੜਨ ਦਾ ਢੰਗ-ਤਰੀਕਾ ਲੱਗਭੱਗ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਲੋਕ ਮੁੱਦੇ ਉਠਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ 'ਕੁਰਸੀ' ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਇਜ਼-ਨਾਜ਼ਾਇਜ਼ ਢੰਗ ਨਾਲ ਜੱਦੋਜਹਿਦ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਅਤਿ ਕਥਨੀ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਤਾਂ ਆਮ

ਨਵਕਿਰਨ ਸਿੰਘ ਖੱਤੀ
ਈਮੇਲ: n4navkiran@gmail.com

ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਦੁਆਬੇ ਦੇ ਡੇਰਿਆਂ/ ਧਾਰਮਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਨੇ ਵੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ 54.5 ਫੀਸਦ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਹਨ, ਭਾਵ ਹਲਕੇ ਦੇ 7,37,173 ਵੋਟਰ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਨਹੀਂ ਆਏ; ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਵੋਟਾਂ ਪਾਈਆਂ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵੀ 6656 ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਸਾਰੇ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਕੇ 'ਨੋਟ' ਦਾ ਬਟਨ ਦੱਬ ਦਿੱਤਾ। ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਦੇਖੀਏ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਮਹਿੰਜ 18.64 ਫੀਸਦ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਜੇਤੂ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸੁਸ਼ੀਲ ਕੁਮਾਰ ਰਿੱਕੂ ਨੂੰ ਵੋਟ ਪਾਈ ਹੈ ਤੇ ਕੁੱਲ ਪੋਲ ਹੋਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਹ ਰਿੱਕੂ ਦਾ ਅੰਕੜਾ 34.05 ਫੀਸਦ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਵੈਸੇ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਨੀਟੂ ਸਟਰਾਂਵਾਲਾ ਨੂੰ ਪਈਆਂ 4599 ਵੋਟਾਂ ਤੋਂ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਮਾਨਸਿਕਤਾ ਸਮਝੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ ਵੋਟਰਾਂ ਦੀ ਕਿਸੇ ਆਮ ਜਾਂ ਖਾਸ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿਚ ਲਹਿਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਲਈ ਹੀ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਆਏ ਹਨ। ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਸੱਤਾ 'ਤੇ ਕਾਬਜ਼ ਰਹੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ ਕਾਰਨ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਨਫਰਤ ਬਣੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਤੀ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਨਾਰਾਜ਼ਗੀ ਜ਼ਾਹਿਰ ਹੋ ਰਹੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਰਲਵਾਂ-ਮਿਲਵਾਂ ਪ੍ਰਤੀਕਰਮ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਹੋਈ ਹਾਲਤ ਵਿਚੋਂ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਚੁਣਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।

ਵੈਸੇ ਵੀ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਪਿਛਲੇ ਡੇਢ ਸਾਲ ਦੌਰਾਨ ਤਿੰਨ ਵਾਰ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀਆਂ ਰਵਾਇਤੀ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਈ ਤੇ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਵੋਟ ਪਾਈ ਤੇ ਹੁਣ ਜਲੰਧਰ ਵਿਚ ਰਲਵੀਂ ਜਿਹੀ ਵੋਟ ਪਾਈ।

ਕੇ ਲੋਕ ਵੋਟਾਂ ਪਾਉਣ ਆਉਂਦੇ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੁੱਲ ਵੋਟਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਸਿਰਫ 18.64 ਫੀਸਦ ਵੋਟਰ ਹੀ ਝਾੜ ਵਾਲਾ ਬਟਨ ਦੱਬਣ ਲਈ ਨਾ ਆਉਂਦੇ ਬਲਕਿ ਇਹ ਅੰਕੜਾ 50 ਫੀਸਦ ਤੋਂ ਪਾਰ ਦਿਸਦਾ।

ਇਹ ਸੱਚ ਹੈ ਕਿ 600 ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦਾ ਅਸਰ ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਠੰਢ ਕਾਰਨ ਬਿਜਲੀ ਦੀ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਹੋਈ ਹੈ ਤੇ ਪਿਛਲੇ 6 ਮਹੀਨੇ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਜ਼ੀਰੋ ਆਏ ਹਨ ਪਰ ਇਹ ਵਕਤੀ ਵਰਤਾਰਾ ਹੈ। ਜੇ ਇਹੋ ਚੋਣ ਦੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਹੁੰਦੀ, ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਬਿੱਲ ਦਾ ਬਹੁਤਾ ਅਸਰ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਨਾ ਮਿਲਦਾ ਕਿਉਂਕਿ 601 ਯੂਨਿਟ ਦੀ ਲਾਗਤ 'ਤੇ ਪੂਰਾ ਬਿੱਲ ਵਸੂਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦੇ ਜਿਸ ਤਰਕ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਬਣਾ ਕੇ ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਲੜੀ ਗਈ, ਉਹ ਨਾ ਹੀ ਤਾਂ ਕੋਈ 'ਬਦਲਾਅ' ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਕੋਈ ਕ੍ਰਾਂਤੀਕਾਰੀ ਕਦਮ ਹੈ ਬਲਕਿ ਸਿਰਫ ਲੋੜਵੰਦਾਂ ਨੂੰ

ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਥਾਂ ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਦੇਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਜੇ ਦੇ ਬੋਝ ਹੇਠ ਦੱਬੇ ਸੂਬੇ 'ਤੇ ਵਾਧੂ ਭਾਰ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਹੈ। ਹੁਣ ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਬਾਅਦ ਬਿਜਲੀ ਦਰਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਵਾਧਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭਖਵੇਂ ਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਮਸਲੇ 'ਸਭਨਾ ਲਈ ਰੁਜ਼ਗਾਰ', ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਭੱਤਾ, ਸਭਨਾਂ ਲਈ ਮੁਫਤ ਸਿੱਖਿਆ ਤੇ ਸਿਹਤ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਕੱਚੇ ਕਾਮੇ ਪੱਕੇ ਕਰਨਾ, ਨਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਖਾਤਮਾ, ਬੇਲੋੜਾ ਪਰਵਾਸ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕਦਮ ਚੁੱਕਣਾ, ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਨੂੰ ਡੀਪੂਆਂ ਰਾਹੀਂ ਸਸਤੇ ਭਾਅ ਅਨਾਜ ਦੇਣਾ, ਮਗਨਰੋਗਾ ਲਾਗੂ ਕਰਨਾ, ਵਾਤਾਵਰਨ, ਕਿਸਾਨ ਪੱਖੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਆਦਿ ਹਨ ਲੇਕਿਨ ਸਦਕੇ ਜਈਏ ਇਹਨਾਂ ਹਾਕਮ ਜਮਾਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੇ, ਇਹਨਾਂ ਨੇ ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਵਿਚ ਇਹਨਾਂ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਸਾਰਥਿਕ ਚਰਚਾ ਛੇੜਨੀ ਵੀ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਸਮਝੀ।

ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਤੇ ਸਿਆਸੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਇਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੈ ਕਿ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਜਿਸ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੱਕੂ ਨੂੰ ਜਿਤਾਉਣ ਲਈ ਸੂਬੇ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸਟੇਟ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਝੋਕ ਦਿੱਤੀ, ਉਹੀ ਰਿੱਕੂ ਟਿਕਟ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ ਕੱਟੜ ਕਾਂਗਰਸੀ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ 2017 'ਚ ਜਲੰਧਰ ਪੱਛਮੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀ ਚੋਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੜ ਕੇ ਜਿੱਤੀ ਸੀ। 2022 ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਸੁਸ਼ੀਲ ਰਿੱਕੂ ਨੇ ਇਹ ਚੋਣ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਲੜੀ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਉਸਨੂੰ 'ਆਪ' ਆਗੂ ਸ਼ੀਤਲ ਅੰਗੁਰਾਲ ਨੇ ਹਰਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ; ਭਾਵ ਇਸੇ ਰਿੱਕੂ ਨੂੰ ਡੇਢ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ 'ਆਪ' ਨੇ ਸਟੇਜਾਂ 'ਤੇ ਖੁਸ਼ ਭੰਡਿਆ ਸੀ। 5 ਅਪ੍ਰੈਲ ਦੀ ਸਵੇਰ ਤੱਕ ਕੱਟੜ ਕਾਂਗਰਸੀ ਰਿੱਕੂ ਹੁਣ ਲੋਕ ਸਭਾ ਵਿਚ ਉਹ 'ਆਪ' ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਨੁਮਾਇੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਹੁਣ ਅੱਗੇ ਕੀ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਣਯੋਗ ਹੋਵੇਗਾ।

ਕਾਂਗਰਸ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸੂਬਾਈ ਲੀਡਰਸ਼ਿਪ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਲੋਕ ਮਸਲਿਆਂ 'ਤੇ ਸਰਕਾਰ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਦੋਸਤੀ ਮੈਚ ਖੇਡਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕੁਝ ਮਹੀਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਈ ਸੰਗਰੂਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਆਮ ਆਦਮੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਸੀ ਲੇਕਿਨ ਹੁਣ ਜਲੰਧਰ ਤੋਂ ਚੋਣ ਲੜੇ

ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਅ) ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਗੁਰਜੰਟ ਸਿੰਘ ਕੁੱਟੂ ਕਿਸੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿਚ ਹੀ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਏ। ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ 20354 ਵੋਟਾਂ ਹੀ ਮਿਲੀਆਂ ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਵੀ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਸਿਮਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਮਾਨ ਨੇ ਇਸ ਚੋਣ ਵਿਚ ਜ਼ੋਰ ਮਾਰ ਕੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਦੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡਾ. ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸੁੱਖੀ 1,58,354 ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਜਲੰਧਰ ਹਲਕਾ ਬਸਪਾ ਦਾ ਗੜ੍ਹ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਦੂਜਾ ਡਾ. ਸੁੱਖੀ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਬਸਪਾ ਦਾ ਰਿਹਾ ਹੈ; ਇਸੇ ਕਰ ਕੇ ਸੁਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰ ਕੇ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਖੂਬ ਲਾਹਾ ਲਿਆ ਹੈ। ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੇ ਬਾਦਲ-ਮਜੀਠੀਆਂ ਦਾ ਮੰਤਵ ਭਾਜਪਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੋਟਾਂ ਲੈ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਉਣਾ ਹੈ ਕਿ ਗੱਠਜੋੜ ਦੋਵਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਹੈ ਤੇ ਗੱਠਜੋੜ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦਾ ਅਹੁਦਾ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨੂੰ ਮਿਲ ਜਾਵੇ। ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਬਸਪਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਭਾਜਪਾ ਨਾਲ ਗੱਠਜੋੜ ਕਰਨ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਤੱਕ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮੀਡੀਆ ਰਾਹੀਂ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਉਤਾਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਵੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਉੱਝ ਅਕਾਲੀ ਦਲ-ਬਸਪਾ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਇਸ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਵਿਚ 17.85 ਫੀਸਦੀ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਜਦਕਿ ਪਿਛਲੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਇਸ ਗੱਠਜੋੜ ਨੂੰ ਜਲੰਧਰ ਦੀਆਂ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ 20 ਫੀਸਦ ਦੇ ਕਰੀਬ ਵੋਟਾਂ ਪਈਆਂ ਸਨ।

ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਵਰਗਾ ਬਸਪਾ ਵੀ ਸਿਰੇ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤ ਪਾਰਟੀ ਹੈ, ਅੱਜ ਜਦੋਂ ਦੋਸ ਵਿਚ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ 'ਤੇ ਹਮਲੇ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ ਤਾਂ ਦਲਿਤ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਫੌਕਾ ਹੋਜ ਜਿਤਾਉਣ ਵਾਲੀ ਬਸਪਾ ਮਸਲੇ ਉਠਾਉਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸੱਤਾ ਦੀ ਲਾਲਸਾ ਵਿਚ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ।

ਚੋਣ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਰੁਝਾਨ ਵਿਚ ਤੀਜੇ ਨੰਬਰ 'ਤੇ ਚੱਲਦੇ ਆ ਰਹੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ 1,34,706 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਭਾਜਪਾ ਲਈ ਇਹ ਖੁਸ਼ੀ ਦਾ ਸਬਬ ਰਿਹਾ ਕਿ ਚੌਥੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਲੰਧਰ ਛਾਉਣੀ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਨਾਲੋਂ 3729 ਵੋਟਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਪਈਆਂ ਤੇ ਇਸ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਵੋਟਾਂ ਲੰਘੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਿਲੀਆਂ। ਜਲੰਧਰ ਲੋਕ ਸਭਾ ਦੀਆਂ 9 ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਸੀਟਾਂ ਵਿਚੋਂ ਭਾਜਪਾ ਜਲੰਧਰ ਉਤਰੀ ਅਤੇ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰੀ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਰਹੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ, ਅਕਾਲੀ ਦਲ ਵਿਚੋਂ ਕੈਪਟਨ, ਜਾਖੜ, ਅਟਵਾਲ ਵਰਗੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਲੀਡਰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰ ਲਏ ਹਨ ਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੇ ਲਗਾਤਾਰ ਪੰਜਾਬ ਗੇੜੇ ਮਾਰੇ ਪਰ ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਨੇ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਲੋਕ ਭਾਜਪਾ ਵਰਗੀ ਫਿਰਕੂ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਵੈਸੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜੋ ਕਰਨ ਵਿਚ 'ਆਪ' ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਮੌਕਾਪ੍ਰਸਤੀ ਇਕੋ ਜਿਹੀ ਹੈ। 'ਆਪ' ਨੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚੋਂ ਲਿਆ ਕੇ ਉਮੀਦਵਾਰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਹਲਕਾ ਕੁਮਕਲਾ ਤੋਂ 2002 ਦੀ ਚੋਣ ਸ਼੍ਰੋਮਣੀ ਅਕਾਲੀ ਦਲ (ਬਾਦਲ) ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਜਿੱਤੇ ਸਾਬਕਾ ਵਿਧਾਇਕ ਇੰਦਰ ਇਕਬਾਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ ਨੂੰ ਖੜਾ ਕੀਤਾ।

ਜਲੰਧਰ ਚੋਣ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ 'ਆਪ' ਦੀ ਟਰੋਲ ਟੀਮ ਵੱਲੋਂ ਬਹੁਤ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਮੈਂਟ ਕੀਤੇ ਗਏ ਪਰ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਦਰਦ ਕਿਸੇ ਨੇ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਸਿੱਧੂ ਮੂਸੇਵਾਲਾ ਦੇ ਕਤਲ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਕਈ ਮੁਲਜ਼ਮ ਅਜੇ ਵੀ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹਨ। ਜੇਲ੍ਹ ਵਿਚੋਂ ਲਾਰੈਂਸ ਬਿਸ਼ਨੋਈ ਦੀਆਂ ਹੈਰਾਨੀਜਨਕ ਇੰਟਰਵਿਊ ਆਈਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਜਲੰਧਰ ਦੀ ਚੋਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਵਿਹੂਣੀ ਚੋਣ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਜਿੱਤਣ ਲਈ ਚਾਰਾਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੇ ਹਰ ਹਰਵਾ ਵਰਤਿਆ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਦੇ ਇਸ ਚੱਕਰਵਿਊ ਵਿਚ ਇਸ ਕਦਰ ਗ੍ਰਸਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੜੀਫਪੂਰਾ ਦਾ ਉਜਾੜਾ ਵੀ ਅਣਗੋਲਿਆਂ ਕਰ ਗਏ।

ਠਾਹ-ਸੋਟਾ -ਚਾਚਾ ਬੋਲਿਹਾਜ਼

ਐੱਸ.ਏ.ਡੀ-ਸੈਡ?

ਸੱਕ-ਸੁਬੁ ਸਭ 'ਝਾੜੂ' ਨੇ ਹੁੰਝ ਕੇ ਜੀ, ਥਾਪੜ ਦਿੱਤੀ ਏ ਆਪ ਦੀ ਕੰਡ ਭਾਈ। ਹਾਥੀ ਕਮਲ ਤੇ ਤੱਕੜੀ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ, ਵਿੱਚ ਮੈਦਾਨ ਦੇ ਰੱਖਿਆ ਛੰਡ ਭਾਈ। ਦਿਨੇ ਰਾਤ ਜੋ ਭੰਡੀ-ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਦੇ, ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਚੰਡ ਭਾਈ। ਲੱਗਦਾ ਇਉਂ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ, ਉਜਾਂ ਲਾਉਣ ਦਾ ਦਿੱਤਾ ਏ ਦੰਡ ਭਾਈ। 'ਹਮਦਰਦੀ' ਦੀ ਵੋਟ ਵੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਨੀ, ਭਾਵੇਂ ਤਾਜ਼ਾ ਹੀ ਫੌਤ ਸੀ 'ਡੈਡ' ਹੋਇਆ। 'ਐੱਸ.ਏ.ਡੀ' ਤਾਂ ਤੀਜੇ ਥਾਂ ਡਿੱਗਿਆ ਏ, ਨਹੀਂ ਸੁਧਰਦੇ ਤਦੇ ਹੀ 'ਸੈਡ' ਹੋਇਆ !

ਕਰਨਾਟਕ: ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੱਖਣ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਇਕਲੌਤਾ ਕਿਲ੍ਹਾ ਢਾਹਿਆ

ਬੰਗਲੂਰੂ: ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਬਹੁਮਤ ਹਾਸਲ ਕਰਕੇ 10 ਸਾਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਸੂਬੇ ਦੀ ਸੱਤਾ ਹਾਸਲ ਕਰਨ 'ਚ ਕਾਮਯਾਬ ਰਹੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਦੱਖਣ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਇਕਲੌਤੇ ਕਿਲ੍ਹੇ ਨੂੰ ਢਾਹ ਲਾਉਣ ਲਈ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਿਆਸੀ ਪਿਛਾ ਮਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਲਈ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਪਈਆਂ ਵੋਟਾਂ ਦੀ ਜਦੋਂ ਗਿਣਤੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਤਾਂ ਮੁੱਢਲੇ ਰੁਝਾਨਾਂ ਨੇ ਕਈ ਚੋਣ ਸਰਵੇਖਣਾਂ ਵੱਲੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਪੂਰਨ ਬਹੁਮਤ ਨਾ ਮਿਲਣ ਦੇ ਦਾਅਵਿਆਂ ਨੂੰ ਝੁੱਠਾ ਦਿੱਤਾ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਦਸੰਬਰ 'ਚ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਮਗਰੋਂ ਇਹ ਦੂਜੀ ਵੱਡੀ ਹਾਰ ਮਿਲੀ ਹੈ। ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੀਆਂ ਕੁੱਲ 224 ਸੀਟਾਂ 'ਚੋਂ 136 'ਤੇ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ 65 ਸੀਟਾਂ ਨਾਲ ਸਬਰ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਜੋ 2018 'ਚ ਮਿਲਿਆ 104 ਸੀਟਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਹਨ। ਕਿੰਗਮੇਕਰ ਬਣਨ ਦੀ ਆਸ ਰੱਖੀ ਬੈਠੀ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐੱਸ) ਨੂੰ 19 ਸੀਟਾਂ ਹੀ ਨਸੀਬ ਹੋਈਆਂ। ਪਿਛਲੀਆਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਉਸ ਨੇ 37 ਸੀਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਸਨ।

ਅਹਿਮ ਦੱਖਣੀ ਸੂਬੇ 'ਚ ਜਿੱਤ ਮਗਰੋਂ

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਦੇਸ਼ ਭਰ 'ਚ ਸਥਿਤ ਦਫ਼ਤਰਾਂ ਬੰਗਲੂਰੂ ਤੋਂ ਬੀਕਾਨੇਰ ਅਤੇ ਰਾਂਚੀ ਤੋਂ ਅਹਿਮਦਾਬਾਦ ਤੱਕ ਜਸ਼ਨ ਦਾ ਮਾਹੌਲ ਬਣ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰ ਢੋਲ ਦੀ ਬਾਝ 'ਤੇ ਨੱਚਣ ਲੱਗ ਪਏ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਵੀ ਚਲਾਈ। ਕਾਂਗਰਸ ਲਈ

ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣਾਂ ਵੱਡੀ ਚੁਣੌਤੀ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਅਗਲੇ ਸਾਲ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਲੋਕ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਮੁੱਖ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਵਜੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਭਾਰਨ ਲਈ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਦਾਅ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਨੇ ਆਸ

‘ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ’ ਚਾਹੁਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਭਾਜਪਾ ਮੁਕਤ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ’ ਮਿਲਿਆ: ਖੜਗੇ

ਬੰਗਲੂਰੂ: ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਐੱਮ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਜਿੱਤ ਮਗਰੋਂ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨੇ 'ਤੇ ਲੈਂਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜੋ ਲੋਕ ‘ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ’ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਭਾਜਪਾ ਮੁਕਤ ਦੱਖਣੀ ਭਾਰਤ’ ਮਿਲਿਆ ਹੈ। ਖੜਗੇ ਨੇ ਭਾਜਪਾ 'ਤੇ ਤਨਜ਼ ਕਸਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਹੰਕਾਰੀ ਬਿਆਨ ਹੁਣ ਨਹੀਂ ਚੱਲਣਗੇ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਦੁੱਖ ਦਰਦ ਸਮਝਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਸਾਲਾਂ ਬੱਧੀ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਨਾਟਕ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ: ਸ਼ਾਹ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕੇਂਦਰੀ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਨੇ ਕਈ ਸਾਲਾਂ ਤੱਕ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਸੇਵਾ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦਾ ਧੰਨਵਾਦ ਕੀਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਪਾਰਟੀ ਸੂਬੇ ਦੀ ਭਲਾਈ ਲਈ ਕੰਮ ਜਾਰੀ ਰੱਖੇਗੀ। ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਇਕਾਈਆਂ ਦੀਆਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ।

ਜਤਾਈ ਕਿ 2024 'ਚ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਬਣਨਗੇ। ਕਰਨਾਟਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੀ.ਕੇ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਨੇ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਸੋਹਲੇ ਗਾਏ। ਪੱਤਰਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਦੌਰਾਨ ਭਾਵੁਕ ਹੋਏ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਨੇ

ਕਿਹਾ, “ਭਾਜਪਾ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਜੇਲ੍ਹ ਭੇਜਿਆ ਤਾਂ ਸੋਨੀਆ ਜੀ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਏ ਸਨ ਤੇ ਮੈਂ ਇਹ ਮੁਲਾਕਾਤ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਗਾਂਧੀ ਪਰਿਵਾਰ ਤੋਂ ਖੜਗੇ ਨੂੰ ਯਕੀਨ ਦਿਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਝੋਲੀ 'ਚ ਪਾ ਕੇ ਰਹਾਗਾ।”

ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤਾ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਭਾਜਪਾ ਦਾ ਫਿਰਕੂ ਪੱਤਾ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ। ਚੋਣਾਂ ਦੌਰਾਨ ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ, ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ, ਓ.ਬੀ.ਸੀ. ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਲਈ ਚਾਰ ਫੀਸਦੀ ਰਾਖਵਾਂਕਰਨ ਖਤਮ ਕਰਨ ਤੇ ਹਿਜਾਬ ਜਿਹੇ ਮੁੱਦੇ ਹਾਵੀ ਰਹੇ ਸਨ। ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਨੇ ਵੀ ‘ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ ਦੀ ਜੈ’ ਦੇ ਨਾਅਰੇ ਗੂੰਜਾ ਕੇ ਅਤੇ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਕਰਕੇ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਭਖਾਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਸਥਾਨਕ ਮੁੱਦਿਆਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੱਖ 'ਚ ਫਤਵਾ ਦਿੱਤਾ। ਪਾਰਟੀ ਨੇ ਪੰਜ ਗਾਰੰਟੀਆਂ ਵੀ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਚ 200 ਯੂਨਿਟ ਮੁਫਤ ਬਿਜਲੀ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਹਰੇਕ ਮੈਂਬਰ ਨੂੰ 10 ਕਿਲੋ ਮੁਫਤ ਚੌਲ ਦੇਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਸੀ। ਸ਼ਿਵ ਸੈਨਾ (ਉਢਵ ਬਾਲਾ ਸਾਹਿਬ ਠਾਕਰੇ) ਆਗੂ ਸੰਜੈ ਰਾਉਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਰ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਅਤੇ ਗ੍ਰਹਿ ਮੰਤਰੀ ਅਮਿਤ ਸ਼ਾਹ ਦੀ ਹਾਰ ਹੈ।

ਕਾਂਗਰਸ ਨੇਤਾ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਗਾਂਧੀ ਵਾਡਰਾ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ

ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਜੋੜਨ ਵਾਲੀ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਸ਼ਿਮਲਾ ਵਿਚ ਮੀਡੀਆ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਪ੍ਰਿਯੰਕਾ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਫਤਵਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਸੰਦੇਸ਼ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਆਪਣੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਦੀਆਂ ਚਾਲਾਂ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਆਉਣਗੀਆਂ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਜਿੱਤੀਆਂ ਸਨ, ਉੱਥੇ ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਉਭਾਰਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੀ.ਕੇ. ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਸਣੇ 12 ਪਾਰਟੀ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਨੇੜਲੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਕਨਕਪੁਰਾ ਹਲਕੇ ਤੋਂ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਨੇ 1,41,117 ਵੋਟਾਂ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀਆਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਜਨਤਾ ਦਲ (ਸੈਕੂਲਰ) ਬੀ ਨਾਗਰਾਜੂ ਦੇ ਹਿੱਸੇ 20,518 ਵੋਟਾਂ ਆਈਆਂ। ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਆਰ ਅਸ਼ੋਕ ਤੀਜੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਰਹੇ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਨੂੰ 500 ਤੋਂ ਘੱਟ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰ

ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਦੇਸ਼ 'ਚ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਕਾਰੇ: ਅਬਦੁੱਲਾ

ਸ਼੍ਰੀਨਗਰ: ਨੈਸ਼ਨਲ ਕਾਨਫਰੰਸ ਦੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਫਾਰੂਕ ਅਬਦੁੱਲਾ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਵੰਡਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ 'ਤੇ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ, “ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਦਲੇਰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਢੁਕਵਾਂ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਰਲ ਕੇ ਸੂਬੇ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਲੈ ਕੇ ਜਾਵਾਂਗੇ। ਦੇਸ਼ 'ਚ ਧਰਮ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਪਾੜਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ਮੈਂ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਿਲ ਦੀਆਂ ਗਹਿਰਾਈਆਂ ਵਿਚੋਂ ਵਧਾਈ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।”

ਨਫਰਤ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੰਦ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ: ਰਾਹੁਲ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਪਾਰਟੀ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ ਨੂੰ ਨਫਰਤ 'ਤੇ ਮੁਹੱਬਤ ਦੀ ਜਿੱਤ ਕਰਾਰ ਦਿੱਤਿਆਂ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਨਤੀਜੇ ਹੋਰ ਸੂਬਿਆਂ 'ਚ ਵੀ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾਣਗੇ। ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਸ਼ਾਇਰਾਨਾ ਅੰਦਾਜ਼ 'ਚ ਕਿਹਾ, “ਸੂਬੇ 'ਚ ਨਫਰਤ ਦਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਬੰਦ ਹੋਇਆ, ਮੁਹੱਬਤ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ।” ਇਥੇ ਪਾਰਟੀ ਦਫ਼ਤਰ 'ਤੇ ਆਤਿਸ਼ਬਾਜ਼ੀ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਅਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਰਕਰਾਂ ਦੀ ਨਾਅਰੇਬਾਜ਼ੀ ਦਰਮਿਆਨ ਪ੍ਰੈੱਸ ਕਾਨਫਰੰਸ ਨੂੰ ਸੰਬੋਧਨ ਕਰਦਿਆਂ ਰਾਹੁਲ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਲੋਕਾਂ, ਪਾਰਟੀ ਵਰਕਰਾਂ ਅਤੇ ਆਗੂਆਂ ਨੂੰ ਵਧਾਈ ਦਿੱਤੀ।

ਟੀ ਡੀ ਰਾਜਗੌੜਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਉਮੀਦਵਾਰ ਡੀ ਐਨ ਜੀਵਾਰਾਜ ਨੂੰ ਮਹਿਜ 201 ਵੋਟਾਂ, ਮਲੁਰ ਵਿਚ ਕੇ ਵਾਈ ਨੰਜੋ ਗੋੜਾ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੇ ਐਸ

ਮੰਜੂਨਾਥਗੋੜਾ ਨੂੰ 248 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਬਾਕੀ ਸੀਟਾਂ 'ਤੇ ਕਾਂਗਰਸ ਉਮੀਦਵਾਰਾਂ ਨੇ 50 ਹਜ਼ਾਰ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਦਰਜ ਕੀਤੀ।

ਕਰਨਾਟਕ ਚੋਣਾਂ: ਭਾਜਪਾ ਦੇ 14 ਮੰਤਰੀ ਹਾਰੇ

ਬੰਗਲੂਰੂ: ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਬਸਵਰਾਜ ਬੋਮਈ ਸਮੇਤ 12 ਕੈਬਨਿਟ ਮੰਤਰੀਆਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਨਸੀਬ ਹੋਈ ਹੈ ਜਦਕਿ 14 ਹੋਰ ਮੰਤਰੀ ਚੋਣ ਹਾਰ ਗਏ। ਕਾਂਗਰਸ ਆਗੂ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਹੁਦੇ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਦਾਅਵੇਦਾਰ ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ, ਸੂਬਾਈ ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਡੀ ਕੇ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਅਤੇ ਸਾਬਕਾ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਕੇ ਐਮ ਮੁਨੀਯੱਧਾ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਬੋਮਈ ਨੇ ਸ਼ਿਗਾਓ 'ਚ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਯਾਸਿਰ ਅਹਿਮਦ ਖਾਨ ਪਠਾਨ ਨੂੰ 35,978 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਮਾਤ ਦਿੱਤੀ। ਸਿੱਧਾਰਮੱਈਆ ਵਰੁਣਾ ਹਲਕੇ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਲਿੰਗਾਇਤ ਆਗੂ ਵੀ ਸੋਮੰਨਾ ਨੂੰ 46,006 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾ ਕੇ 9ਵੀਂ ਵਾਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ 'ਚ ਪਹੁੰਚੇ ਹਨ। ਇੰਜ ਹੀ ਸ਼ਿਵਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਨਕਪੁਰ ਸਿੱਟ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਜੇਡੀ (ਐੱਸ) ਦੇ ਬੀ ਨਾਗਰਾਜੂ ਨੂੰ 1,22,392 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਕਰਨਾਟਕ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਕਾਂਗਰਸ ਕਮੇਟੀ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ ਸੀ ਪਰਮੇਸ਼ਵਰ ਕੋਰਤਗੋੜੇ ਤੋਂ ਜੇਤੂ ਰਹੇ ਹਨ।

ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਤੇ ਸੱਤ ਵਾਰ ਦੇ ਸੰਸਦ ਮੈਂਬਰ ਮੁਨੀਯੱਧਾ ਨੇ ਦੇਵਨਹੌਲੀ ਤੋਂ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਜੇਡੀ (ਐੱਸ) ਦੇ ਨਾਰਾਇਣਸਵਾਮੀ ਨੂੰ 4,631 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਕਾਂਗਰਸ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮਲਿਕਾਰਜੁਨ ਖੜਗੇ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਪ੍ਰਿਯੰਕ ਖੜਗੇ ਚਿੱਤਪੁਰ ਹਲਕੇ ਤੋਂ 13,640 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਣੀਕਾਂਤ ਰਾਠੌੜ ਨੂੰ ਹਰਾ

ਕੇ ਲਗਾਤਾਰ ਤੀਜੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤੀ ਹੈ। ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਟਿਕਟ 'ਤੇ ਚੋਣ ਲੜਨ ਵਾਲੇ ਜਗਦੀਸ਼ ਸ਼ੈੱਟਾਰ ਨੂੰ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣਾ ਪਿਆ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਹੇਸ਼ ਤੇਨਗਿਨਾਕਾਈ ਨੇ ਹੁਬਲੀ-ਧਾਰਵਾੜ (ਕੇਂਦਰੀ) ਸੀਟ 'ਤੇ 34,289 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਜਨਤਾ ਦਲ (ਐੱਸ) ਦੇ ਐੱਚ ਡੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਨੇ ਚੰਨਪਟਨਾ ਸੀਟ ਤੋਂ ਫੇਵੀ ਵਾਰ ਚੋਣ ਜਿੱਤ ਲਈ। ਐਚ ਡੀ ਕੁਮਾਰਸਵਾਮੀ ਦੇ ਭਰਾ ਐਚ ਡੀ ਰੇਵੰਨਾ ਨੇ ਹੋਲੋਨਅਰਾਸੀਪੁਰ ਤੋਂ 3152 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੇਡੀ (ਐੱਸ) ਦੇ ਸਵਰੂਪ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਨੇ ਹਾਸਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰੀਥਮ ਜੋ ਗੋੜਾ ਨੂੰ 7854 ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਫਰਕ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਸੀਨੀਅਰ ਆਗੂ ਬੀ ਐੱਸ ਯੇਦੀਯੁਰੇਪਾ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਬੀ ਵਾਈ ਵਿਜੇਦਰ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਰੀਪੁਰਾ ਤੋਂ ਆਜ਼ਾਦ ਉਮੀਦਵਾਰ ਐੱਸ ਪੀ ਨਾਗਰਾਜ ਗੋੜਾ ਨੂੰ

ਫਿਰਕੂ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅੰਤ ਸ਼ੁਰੂ: ਅਖਿਲੇਸ਼

ਲਖਨਊ: ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਪਾਰਟੀ ਦੇ ਮੁਖੀ ਅਖਿਲੇਸ਼ ਯਾਦਵ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ‘ਨਾਕਾਰਾਤਮਕ, ਫਿਰਕੂ ਤੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ’ ਸਿਆਸਤ ਦਾ ਅੰਤ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਟਵੀਟ ਕੀਤਾ, “ਕਰਨਾਟਕ ਵਾਸੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿਚ ਦਿੱਤੇ ਫਤਵੇ ਨਾਲ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਅਜਿਹੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਜੋ ਨੌਜਵਾਨਾਂ ਤੇ ਮਹਿਲਾਵਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਵੰਡ ਪਾਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਹਨ, ਦਾ ਖਾਤਮਾ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।”

11,008 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਹਰਾਇਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੋਰ ਜੇਤੂਆਂ ਵਿਚ ਮੰਤਰੀ ਸੀ ਐਨ ਅਸ਼ਵਥ ਨਾਰਾਇਣ (ਮਾਲੇਸ਼ਵਰਮ), ਸੀ ਸੀ ਪਾਟਿਲ (ਨਾਰਾਗੁੰਡ) ਅਤੇ ਆਰ ਅਸ਼ੋਕ (ਪਦਮਨਾਭਨਗਰ) ਸ਼ਾਮਲ ਰਹੇ। ਭਾਜਪਾ ਛੱਡ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਾਬਕਾ ਡਿਪਟੀ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਲਕਸ਼ਮਣ ਸਾਵਦੀ ਵੀ ਅਥਾਨੀ ਤੋਂ 76,122 ਵੋਟਾਂ ਨਾਲ ਜਿੱਤ ਗਏ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਵਿਸ਼ਵੇਸ਼ਵਰ ਹੋਗੌੜੇ ਕਾਰੇਗੀ, ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ ਮੰਤਰੀ ਸ਼੍ਰੀਰਾਮੂਲੂ, ਸਿਹਤ ਮੰਤਰੀ ਕੇ ਸੁਧਾਕਰ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਤੇ ਸੰਸਦੀ ਮਾਮਲਿਆਂ ਬਾਰੇ ਮੰਤਰੀ ਜੇਸੀ ਮਦੂਸਵਾਮੀ ਨੂੰ ਵੀ ਹਾਰ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਪਿਆ ਹੈ।

ਮਿਸ਼ਨ 2024: ਮੋਦੀ ਕਾਰਜਕਾਲ ਹੇਠ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਗਿਣਵਾਉਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ

ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ: ਕਰਨਾਟਕ ਵਿਚ ਹਾਰ ਦਾ ਮੂੰਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ (ਭਾਜਪਾ) ਸਾਰੇ 545 ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਬਣਾਏਗੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੇ ਕਾਰਜਕਾਲ ਹੇਠ ਨੌਂ ਸਾਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਏਗੀ। ਸਿਖਰਲੇ ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀਆਂ, ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਮਹੱਦੇਦਾਰਾਂ ਤੇ ਸੂਬਿਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਸਾਰੇ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕਿਆਂ ਦੇ ਇੱਕ ਲੱਖ ਦੇ ਕਰੀਬ ਉੱਘੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਨਾਲ ਰਲ ਕੇ ਲੋਕ ਸਭ ਹਲਕੇ ਦੇ 250 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਨੌਂ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਮਹੀਨਾ ਚੱਲਣ ਵਾਲਾ ਇਹ ‘ਮਹਾ ਜਨ ਸੰਪਰਕ ਅਭਿਆਨ’ 30 ਮਈ, ਜਿਸ ਦਿਨ ਮੋਦੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਨੌਂ ਵਰ੍ਹੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋ ਜਾਣਗੇ, ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਚੱਲੇਗਾ।

ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਕੌਮੀ ਅਭਿਆਨ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਮੋਦੀ ਵੱਲੋਂ ਮਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ਾਲ ਰੈਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਇਸ ਅਭਿਆਨ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਹਰ ਨਾਗਰਿਕ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਮੰਤਰੀ ਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਕੌਮੀ ਅਹੁਦੇਦਾਰ ‘ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਦੋ ਮੈਂਬਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਹਰੇਕ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕਰੇਗੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਭਾਜਪਾ ਦੀ 14 ਮੈਂਬਰੀ ਕੇਂਦਰੀ ਟੀਮ ਯੋਜਨਾ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰੇਗੀ। ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ

ਤਿੰਨ ਪੜਾਅ ਹੋਣਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਪੜਾਅ 25 ਮਈ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਸਾਰੇ ਸੂਬਿਆਂ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਸਦੀ ਹਲਕੇ ਵਿਚੋਂ 250 ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਸ਼ਨਾਖਤ ਅਤੇ ਸੋਸ਼ਲ ਮੀਡੀਆ 'ਤੇ ਸਰਗਰਮ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਪੜਾਅ 29 ਮਈ ਤੋਂ 20 ਜੂਨ ਤੱਕ ਹੋਵੇਗਾ। ਇੰਜ ਹੀ ਤੀਜਾ ਪੜਾਅ 20 ਜੂਨ ਤੋਂ 30 ਜੂਨ ਤੱਕ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਵੇਗਾ। ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਸਭਾ ਹਲਕਿਆਂ 'ਚ 16 ਲੱਖ ਭਾਜਪਾ ਵਰਕਰ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਰਾਬਤਾ ਕਾਇਮ ਕਰਨਗੇ।

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਕਬੱਡੀ ਕੱਪ ਤੇ ਵਾਲੀਬਾਲ ਮੁਕਾਬਲੇ

ਨਾਮੀ ਕਬੱਡੀ ਟੀਮਾਂ ਦੇ ਮੁਕਾਬਲੇ ਹੋਣਗੇ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਰੱਖੜਾ, ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਘੱਗਰ, ਦੀਦਾਰ ਸਿੰਘ ਧਨੌਆ, ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ

28 ਮਈ 2023

ਸਥਾਨ: ਬਸੀ ਫੁੱਡਜ਼, ਐਲਕ ਗਰੇਵ ਵਿਲੇਜ

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਕਲਾਕਾਰ

ਸਵ. ਮਿਹਰ ਸਿੰਘ ਚੀਡਸਾ

ਵਾਲੀਬਾਲ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਚੀਡਸਾ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਸਮਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਮੁੱਖ ਮਹਿਮਾਨ

ਚੇਅਰਮੈਨ

ਚੀਡਸਾ ਬਰਦਰਜ਼

ਬੱਬੂ ਐਪਲਟਨ

ਜਥੇਦਾਰ ਤਾਰਾ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਾਂ, ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਾਂ, ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਾਂ, ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੱਲੂਾਂ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ (ਸਾਬਕਾ ਚੇਅਰਮੈਨ), ਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ, ਬਲਜੀਤ ਟਿਵਾਣਾ ਸਾਬਕਾ ਪ੍ਰਧਾਨ

CENTURY 21
REAL ESTATE BROKER
COMMERCIAL SPECIALIST
HOTELS, MOTELS, GAS STATIONS, LOTS & LAND, + FINANCING REFERRALS
+1 (260) 228-2006

Sharan Kaur CEO, Singh Financing
Ph: 832-604-6905
F: 800-886-4082
SINGH FINANCING
www.singhfinancing.com
10206 Fairbanks N. Houston Rd. Houston, TX 77064
Invoice Factoring Services

ਦੀਪਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਹਨੀ ਖੰਗੂੜਾ ਮੀਤ ਪ੍ਰਧਾਨ

ਕਲੱਬ ਮੈਂਬਰ

ਜਿੰਦੀ ਖੰਗੂੜਾ, ਜਸਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਵਿੱਕੀ ਸ਼ੰਮੀਪੁਰੀਆ, ਗਗਨ ਬਾਜਵਾ, ਗੋਲਡੀ ਲਾਲੀ, ਕਮਲਜੀਤ ਘੁਮਾਣ, ਸੁਖਰਾਜ ਸਿੰਘ ਤੱਖਰ, ਧਰਮਿੰਦਰ ਜਸਵਾਲ, ਲਖਵਿੰਦਰ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰੀਆ, ਹਰਪ੍ਰੀਤ ਗਿੱਲ, ਹਰਬੰਤ ਗਰੇਵਾਲ, ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਮਰਾ, ਪਿੰਦੀ ਛੀਨਾ, ਜਗਜੀਤ ਨਾਹਲ, ਸੁਖਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਜਸਪ੍ਰੀਤ ਮਠਾੜੂ, ਸੋਹੁੰ ਸਹੋਤਾ, ਨੰਨਾ ਸਹੋਤਾ, ਓਂਕਾਰ ਸਹੋਤਾ, ਜਗਦੀਸ਼ ਸੰਧੂ, ਜੱਸੀ ਸਹੋਤਾ, ਸੁਖਵੀਰ ਉੱਪਲ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਬੱਟੂ, ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ, ਸੁਰਿੰਦਰ ਭੱਟੀ, ਹਰਕਮਲਦੀਪ ਸਿੰਘ, ਗੁਰਜੀਤ ਸੰਧੂ, ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਇੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਸ਼ੇਰਾ ਖਾਂਬੜਾ, ਗੁਰਪਾਲ ਸੰਧੂ, ਜੋਤੀ ਸਹੋਤਾ, ਸੁਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਡੀ ਸੀ, ਬੰਟੀ ਕਨੇਸ਼ਾ, ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ, ਨਵਜੋਤ ਸਿੰਘ, ਜਗਦੀਪ ਬਰਿਆਣਾ, ਮਨਦੀਪ ਨਿੱਝਰ, ਪਾਲੀ ਧਾਲੀਵਾਲ, ਗੋਖੀ ਸੇਖੋਂ, ਗੋਗਾ ਘੁਮਾਣ, ਮਿੰਦਰ ਭੱਠਲ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ
 ਵਿੱਕੀ ਸ਼ੰਮੀਪੁਰੀਆ 215-917-9885
 ਬਲਜੀਤ ਟਿਵਾਣਾ 773-469-9384
 ਜਤਿੰਦਰ ਖੰਘੂੜਾ 224-381-2830
 ਜਿੰਦੀ ਖੰਘੂੜਾ 847-529-1464
 ਜਗਜੀਤ ਨਾਹਲ 224-678-4900
 ਓਂਕਾਰ ਸਹੋਤਾ 708-745-1815
 ਕਾਬਲ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ 847-732-9813
 ਜੱਸੀ ਗਿੱਲ 773-759-0433
 ਲੱਖਾ ਬਿਹਾਰੀਪੁਰ 630-706-0925

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਇਨਾਮ ਸਵ. ਸਰਪੰਚ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਖਾਸਰੀਆ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ:-

ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਦੀ

ਅਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬੁਟਾ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਟਿੱਕਾ

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ ਤੂਰ

ਗੁਰਦੀਪ ਤੂਰ

ਗੈਰੀ ਤੂਰ

ਸਤੀਸ਼ ਭਾਰਦਵਾਜ

ਸਤਪਾਲ ਬੈਂਸਾਂ

ਕੁਲਜੀਤ ਗਿਲਜੀਆਂ

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਬੱਡੀ ਦਾ ਦੂਜਾ ਇਨਾਮ ਤੂਰ ਅਤੇ ਭਾਰਦਵਾਜ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਕਬੱਡੀ ਦੇ ਤੀਜੇ ਇਨਾਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ

ਸਵ. ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਮੌਜੀ ਅਤੇ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ

ਡਾ. ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ

ਰੈਪੀ ਸਿੰਘ ਹੀਰ

ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹਿਮਾਨ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗੋਲਡੀ

ਬੀ ਸੀ ਟਰੇਕਿੰਗ ਐਂਡ ਕਵਾਲਿਟੀ ਲਿਕਰਜ਼

ਸੰਨੀ ਸ਼ੇਰਗਿੱਲ

ਸੁੱਖਾ ਬੱਲ

ਜਸਪਾਲ ਅਟਵਾਲ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੇਢੀ

ਜੱਸੀ ਖਾਲਸਾ

ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਮਿਆਣੀ

ਸਤਪਾਲ ਸੱਤਾ

ਰਣਦੀਪ ਪਾਲ ਰਿੰਗੂ

ਜੱਗੀ ਸਿੰਘ ਘੋਤੜਾ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਸਨੀ ਧਾਮੀ

ਬੱਬੂ ਧਾਮੀ

ਚੌਥੀ ਟੀਮ ਦੇ ਸਪਾਂਸਰ (ਧਾਮੀ ਟਰਾਂਸਪੋਰਟ)

ਬੈਸਟ ਰੇਡਰ ਤੇ ਸਟਾਪਰ ਦਾ ਇਨਾਮ ਸਵ. ਫੁੰਮਣ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਸਵ. ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ ਦੀ ਯਾਦ ਵਿਚ ਟਿਵਾਣਾ ਪਰਿਵਾਰ ਵਲੋਂ

ਗੈਸਟ ਆਫ ਆਨਰਜ਼

ਜਸਵਿੰਦਰ

ਸੰਦੀਪ

ਕੁਮਾਰ (ਮੁੱਕਾ ਟੀ ਐਂਡ)

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਨੋਨਾ ਗਰੇਵਾਲ

ਗੁਰਿੰਦਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ

ਮਨਜੀਤ ਨਾਗਰਾ

ਬਲਦੇਵ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਗੁਰਵੀਰ ਖੰਗੂੜਾ

ਜਸਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਪੁਰੇਵਾਲ

ਸੁੱਖੀ ਸਿੰਘ

ਰਣਬੀਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਭੁਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਗੁਰਮਿੰਦਰ ਪੱਡਾ

ਗੋਲਡ ਸਪਾਂਸਰ

ਗੁਰਚਰਨ ਸਿੰਘ ਝੱਜ

ਹਰਕਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਭੱਟੀ

ਜੈਦੇਵ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਸਹੋਤਾ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਫੀਨਾ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਜਿੰਮੀ ਲਸੋਈ

ਸੁਖਵੀਰ ਨਾਰੀਕੇ

ਸੋਨੀ ਹਿੰਦੂਸਟਨ

ਹਨੀ ਢਿੱਲੋਂ

ਬਿਕਰਮਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ

ਜਸਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਰਾਣਾ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਰਿੰਪੀ ਖੱਟੜਾ

ਕੁਲਦੀਪ ਸਿੰਘ ਲੰਗ

ਧਰਮਿੰਦਰ ਖੱਟੜਾ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿੱਧੂ

ਬੌਬੀ ਖੱਟੜਾ

ਹਰਿੰਦਰ ਟਿਵਾਣਾ

ਸੱਤਾ ਖੱਟੜਾ

ਮਨਦੀਪ ਸਿੰਘ ਤੂਰਾ

ਪਾਲ ਖਲੀਲ

ਸਤਵਿੰਦਰ ਸੱਤਾ

ਸਰਵਣ ਸਿੰਘ ਟਿਵਾਣਾ

ਲਵ ਮਿਨਹਾਸ

ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਰੋ ਦੇ ਅਹੁਦੇਦਾਰ

ਗੁਰਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਵਾਲੀਆ

ਜਸਬੀਰ ਸਿੰਘ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਨਿੱਕ

ਰਛਪਾਲ ਖੰਗੂੜਾ

ਚਰਨਜੀਤ ਸਮਰਾ

ਬਿਕਰਮ ਸਿੱਧੂ

ਦਪਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ

ਗੁਰਲਾਲ ਸਿੰਘ ਭੱਠਲ

ਅਮਰੀਕ ਸਿੰਘ ਸ਼ਿਕਾਰੋ

ਸ਼੍ਰੇ ਪੰਜਾਬ ਸਪੋਰਟਸ ਐਂਡ ਕਲਚਰਲ ਕਲੱਬ ਸ਼ਿਕਾਗੋ

ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ

ਮਨਜੀਤ ਸਰੋਤਾ

ਸਤਵੀਰ ਬਾਠ

ਅਰਸ਼ਦੀਪ ਭੋਗਲ

ਖੜਕ ਸਿੰਘ

ਸਿੰਦਾ ਮੱਲੀ

ਪਵਨ ਬੱਲ

ਸੁਖੀ ਟੱਟ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ

ਦਲਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ

ਬਚਨ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਲਾਲੀ ਸਿੰਘੂ

ਕੁਲਵੰਤ ਢਿੱਲੋਂ

ਪਰਮਜੀਤ ਮਹਿਰਾਜ

ਕੰਵਰਵੀਰ ਸਿੰਘ ਕੌਰੀ

ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੌੜਾ

ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ

ਜਗਜੀਤ ਚੀਂਡਸਾ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਬੱਬੀ

ਭਿੰਦਰ ਪੰਮਾ

ਗੁਰਚਰਨ ਝਾਵਰ

ਕੁਲਵਿੰਦਰ ਗਿੱਲ

ਮਨਜਿੰਦਰ ਬੈਨੀਪਾਲ

ਸੁਖਬੀਰ ਸੇਰੀ

ਅਜੀਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬੈਨੀਪਾਲ

ਲਵਪ੍ਰੀਤ ਗਰੇਵਾਲ

ਰੈਪੀ ਸਿੰਘ

ਮੁਕੰਦ ਸਿੰਘ ਮਾਂਗਟ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘੂ

ਵਿਕ ਬਾਵਾ

ਤਾਲੀ ਭੱਠਲ

ਪਰਮਿੰਦਰ ਬਾਠ

ਗੁਰਮੀਤ ਬਾਠ

ਹਰਭਜਨ ਸਿੰਘ ਚਾਹਲ

ਆਗਿਆਪਾਲ ਚਾਹਲ

ਸੁਖਵੰਤ ਪਹਿਲਵਾਨ

ਲੱਕੀ ਸਿੰਘ ਮਿਲਵਾਕੀ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਲਾਲੀ

ਦਿਲਬਾਗ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸੰਧਰ

ਸੁੱਖਾ ਬੈਂਸ

ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਐਲ ਏ

ਨੇਕਾ ਖਾਂਬਰਾ

ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ

ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਪਾਰਨੀ

ਸੁਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ

ਬਲਵੀਰ ਸਿੰਘ ਝਾਵਰ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਕਿਰਪਾਲ ਸਿੰਘ

ਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਵੀ

ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਜੱਸੜ

ਜੋਧ ਸਿੰਘ ਸਿੰਘੂ

ਤੇਜਵੀਰ ਸਿੰਘੂ

ਹਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਰਾਣਾ

ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਸੋਨੀ ਐਂਜਲਾ

ਕੁਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ

ਗੁਰਮੇਲ ਸਿੰਘ ਅਟਵਾਲ

ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਨਾਗਰਾ

ਮਾਨ ਸਾਹਿਬ

ਸੰਦੀਪ ਸਿੰਘ

ਬਲਜਿੰਦਰ ਰਾਏ

ਰਾਣਾ ਕੰਗ

ਅਨੂਪਿਆ ਸਲਵਾਨ

ਸੋਨੀ ਸਰੋਤਾ ਸਿਆਟਲ

ਮਨਜੀਤ ਸਿੰਘ

ਪ੍ਰਦੀਪ ਸਲਵਾਨ

ਬਲਜੇਤ ਸਿੰਘ

ਬਠੀ ਢਿੱਲੋਂ

ਮੌਂਟੀ ਸਿੰਘ

ਗੁਰੀ ਵਿਰਕ

ਜੌਰਾ ਗਾਖਲ

ਕੁਲਵੀਰ ਹੋਠੀ

ਮਨਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ

ਲਖਵੀਰ ਸਿੰਘ ਪੂਨੀ

ਗੁਰਮੇਵ ਸਿੰਘ

ਰੋਪੀ ਗਿੱਲ

ਨਵਦੀਪ ਸਿੰਘ

A K Travels
Best Price for All India, Domestic, International
We provide all the services that you need to see the world
- Visa Services
- Ticket Booking (Regular/Charter)
- Airline Tickets
- USA Consular Appointment
- Visa Interview Services
- Airport Pickup/Drop
- Hotel Booking

31-311-1111
31-311-1111
31-311-1111

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸਾਹਿਬਾਨ ਦੀਵਾਨ ਐਵੇਨਿਊ ਸ਼ਿਕਾਗੋ ਅਤੇ ਪੈਲਾਟਾਈਨ, ਵਲੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਹਿਯੋਗ

SERVING WISCONSIN & ILLINOIS STATE

JESSE SINGH
Ph: 847-606-3664

E-Mail: J.SINGH@REMAX.COM, WEBSITE: JSINGH.REMAX.COM
REMAX SHOWCASE, LONG GROVE, IL 60060

ਫਰੀ ਪੀਜ਼ੇ ਦੀ ਸੇਵਾ

Shere Punjab Sports and Cultural Club, Chicago

ਸਿਲਵਰ ਸਪਾਂਸਰ

ਕਰਨ ਗਾਖਲ ਰਵਿੰਦਰ ਗਾਖਲ ਨਰੇਸ਼ ਖਟਾਣਾ ਰਾਣਾ ਸੇਖੋਂ ਸਤੀਸ਼ ਖਟਾਣਾ ਜਗਤਾਰ ਗਾਖਲ ਹਨੀ ਮਾਨ ਨਵਜੋਤ ਗਾਖਲ ਸੰਦੀਪ ਢਿੱਲੋਂ ਹੈਪੀ ਗਰੇਵਾਲ

ਡਾ. ਵਿਕਰਮ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੱਧੂ ਸੀਤਾ ਬੱਲ ਸਵ. ਸੰਦੀਪ ਧਾਲੀਵਾਲ ਜੱਸੀ ਖਹਿਰਾ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਤੂਰ ਮੇਜਰ ਸਿੰਘ ਹਿੰਦੂਸਟਨ ਦੀਪਕ ਸਿੰਘ ਰਾਏ ਪਾਲ ਸੰਘਾ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਓਹਾਇਓ ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ

ਲੱਕੀ ਸਰੋਤਾ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਡੀ. ਸੀ. ਅਜੈਬ ਸਿੰਘ ਲੱਖਣ ਹੈਪੀ ਹੀਰ ਜਸਕਰਨ ਸਿੰਘ ਧਾਲੀਵਾਲ ਹਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਖਹਿਰਾ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸਰਾਂ ਰਜਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦਿਆਲ ਹਰਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਲਾ ਹਰਦੀਪ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅੰਮ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਸੰਘਾ

ਹਰਕੀਰਤ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਲਖਬੀਰ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਜੈਰਾਮ ਸਿੰਘ ਕਾਹਲੋਂ ਮੱਖਣ ਸਿੰਘ ਕਲੇਰ ਦਾਰਾ ਸਿੰਘ ਤਰਲੋਚਨ ਸਿੰਘ ਮੁਲਤਾਨੀ ਭਰਪੂਰ ਸਿੰਘ ਅੱਫਰ ਸਿੰਘ ਜਰਨੈਲ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਯਾਦਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਗਰੇਵਾਲ ਸੰਤੋਖ ਸਿੰਘ ਭਟਨੂਰਾ

ਸੁਖਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਬੱਲ ਲਵਦੀਪ ਸਿੰਘ ਦੁੱਲਤ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਭੋਲਾ ਮਿੱਠਾ ਮਾਹਲਪੁਰੀਆ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਗੋਹਲਣ ਸਤਨਾਮ ਸਿੰਘ ਸਰੋਤਾ ਸਾਹਿਬ ਇੰਦਰਜੀਤ ਗਰੇਵਾਲ ਸਨੀ ਗਿੱਲ ਅਭੀ ਜੈਲਦਾਰ ਰਿਪਨ ਜੈਲਦਾਰ

ਟੋਨੀ ਸੰਘੇੜਾ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਸਿਕੰਦਰ ਸਿੰਘ ਬਿੱਟੂ ਨਿਪਾਨ ਸਿੰਘ ਤਾਰੀ ਦਰਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਵਿਰਕ ਸਨੀ ਕੁਲਾਰ ਰੰਮੀ ਗਰੇਵਾਲ ਪ੍ਰਭਜੋਤ ਘੁੰਮਣ ਹਰਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗੁਰਮੁਖ ਸਿੰਘ

ਹੈਰੀ ਗਿੱਲ ਮਨਜਿੰਦਰ ਮੰਨਾ ਜਿੱਪੀ ਸਰਪੰਚ ਅਰੁਨਦੀਪ ਫਰਿਜ਼ਨੋ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਗੁਰੀ ਸਤਨਾਮ ਸਿੱਧੂ ਦਮਨ ਅਤੇ ਤਨੂ ਵਿਰਕ ਜਥੇਦਾਰ ਚਰਨ ਸਿੰਘ ਸਵ. ਪ੍ਰਿਤਪਾਲ ਸਿੰਘ ਗਿੱਲ ਅਤੇ ਸ. ਰਣਧੀਰ ਸਿੰਘ ਵਿਰਕ

ਬਿਕਾਰੀ ਅਤੇ ਨੌਜਵਾਨ ਸਥਾਪਕ ਆਪਣਾ ਘਰ ਖਰੀਦਣ ਲਈ ਜਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਕਾਲ ਕਰੋ
ਹਰਮਨ ਕੌਰ
312.623.7898
email-harman.kaur@bairdwarner.com
web-harmankaur.bairdwarner.com

ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਹਾਰ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝਿਆ ਜਾਵੇ?

ਦੱਖਣੀ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀਆਂ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ 'ਚ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਨਕਾਰ ਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਨੂੰ ਭਾਰੀ ਬਹੁਮਤ ਨਾਲ ਮੁੜ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਲਿਆਂਦਾ ਹੈ। 2018 'ਚ 104 ਸੀਟਾਂ ਜਿੱਤਣ ਵਾਲੀ ਭਾਜਪਾ ਇਸ ਵਾਰ 65 ਸੀਟਾਂ ਤੱਕ ਸੀਮਤ ਹੋ ਗਈ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਨੇ ਕਰਨਾਟਕ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਝੋਕੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਚੋਟੀ ਦੇ ਆਗੂਆਂ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਅਤੇ ਖ਼ੁਫ਼ੀਆ ਵਿਕਾਸ ਸਮੇਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਹੱਲਕੇ 'ਚ ਧੱਕਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਰਾਤ ਇਕ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਨਾ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ

ਸੀ। 'ਹਿੰਦੂ ਯੁਵਾ ਵਾਹਿਨੀ' ਮਹੰਤ ਆਇਤਿਆਨਾਥ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਦਰਸ਼ਨੀ ਗੈਂਗ ਹੈ। ਪਿਛਲੇ ਸਾਲ ਮਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸੰਤੋਸ਼ ਦੇ ਮੀਡੀਆ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੀਤੇ ਖ਼ੁਲਾਸਿਆਂ ਨੇ ਸਨਸਨੀ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ 2019 'ਚ ਠੇਕੇ ਦੇ ਜੋ ਕੰਮ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਿੱਲਾਂ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਅਤੇ ਬਿੱਲ ਕਲੀਅਰ ਕਰਨ ਲਈ ਪੱਤਰ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਪੰਚਾਇਤ ਰਾਜ ਮੰਤਰੀ ਕੇ.ਐੱਸ. ਏਸ਼ਵਾਰਥਾ ਦੇ ਸਹਾਇਕ ਕੁਲ ਬਿੱਲ ਦਾ 40% ਕਮਿਸ਼ਨ (4 ਕਰੋੜ ਰੁਪਏ) ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਸ ਨੂੰ ਹੋਰ ਠੇਕੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਰਹੇ। ਮੰਤਰੀ ਨੇ ਉਲਟਾ ਉਸ ਨੂੰ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ 'ਚ ਉਲਝਾ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਮਹਿਜ਼ ਸਰਕਾਰੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਇਕ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦਾ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮਾਮਲਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਗੋਂ ਪੂਰਾ ਠੇਕੇਦਾਰ ਵਰਗੇ ਹੀ ਐਨੇ ਅਸਹਿ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਤੰਗ ਸੀ। ਕਰਨਾਟਕ ਰਾਜ ਠੇਕੇਦਾਰ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਜਿਸ ਦੇ ਇਕ ਲੱਖ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਮੈਂਬਰ ਹਨ, ਨੇ ਵੀ ਬਕਾਇਦਾ ਬਿਆਨ ਦੇ ਕੇ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਮੰਤਰੀ, ਵਿਧਾਇਕ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟਾਂ ਦਾ 40% ਕਮਿਸ਼ਨ ਮੰਗ ਰਹੇ ਹਨ ਅਤੇ ਮੁੱਖਮੰਤਰੀ, ਗਵਰਨਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਮੰਤਰੀ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੁਣ ਰਹੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤਾਂ ਭੇਜ ਕੇ ਉਹ ਬੱਕ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਸੰਘ ਦੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰਸ਼ੁਕ ਕਾਰਿੰਦੇ ਦੀ ਮਾਯੂਸੀ ਤੋਂ ਆਮ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦਾ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

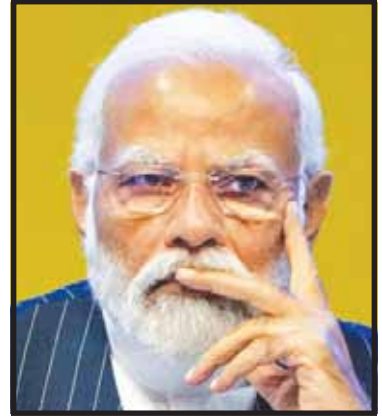
ਰਾਹੀਂ ਹਿੰਦੂ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਲਗਾਤਾਰ ਨਫ਼ਰਤ ਫੈਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਦਰਿਸ਼ਟਾਵਾਦੀ ਗਰੁੱਪਾਂ ਵਿਚੋਂ ਇਕ ਹੈ ਜੋ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਏਜੰਡੇ ਅਨੁਸਾਰ ਘੱਟਗਿਣਤੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਰਿਸ਼ਟਾਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਗਊ ਹੱਤਿਆ, ਲਵ ਜਹਾਦ, ਸਕੂਲਾਂ-ਕਾਲਜਾਂ ਵਿਚ ਹਿੰਜਾਬ ਪਹਿਨਣ, ਜਨਤਕ ਥਾਵਾਂ

ਆਦਿ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਐਪਰ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹਿੰਸਕ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦੀ ਵਰਤਾਰੇ ਲਈ ਕੰਨੜ ਸਮਾਜ ਉੱਪਰ ਹਾਵੀ ਹੋਣਾ ਐਨਾ ਸੋਖਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ ਸਮਾਜੀ-ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪਰੰਪਰਾ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ 'ਮੁੱਖਧਾਰਾ' ਸਿਆਸਤ ਵਿਚ ਉਦਾਰਵਾਦੀ, ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ, ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਡੂੰਘਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਇੱਥੇ 'ਬੰਡਾਈਆ' ਵਰਗੇ ਸਾਹਿਤਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਹੇਠ ਦਲਿਤ ਹੱਕ-ਜਤਾਈ ਦੀ ਲੰਮੀ ਪਰੰਪਰਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹੋਰ ਅੰਦੋਲਨ ਵੀ ਹੁੰਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਸ ਸਮਾਜ ਦੀਆਂ ਰਾਜਨੀਤਕ, ਸਮਾਜੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਨੂੰ ਘੜਨ 'ਚ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਕੰਨੜ ਸਮਾਜ 'ਚ ਕਵਿਤਾ, ਸਾਹਿਤ, ਪੱਤਰਕਾਰੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ 'ਚ ਧਰਮ ਨਿਰਪੱਖ, ਮਾਨਵਤਾਵਾਦੀ ਬੌਧਿਕ ਲਹਿਰ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਮਿਥਿਹਾਸ ਤੇ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਧਾਰਾ ਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ।

ਇਸ ਵਾਰ ਮੁੜ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਹੱਕ 'ਚ ਜਾ ਭੁਗਤਿਆ। ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਦੀ ਸੋਸ਼ਲ ਇੰਜਨੀਅਰਿੰਗ ਪਾਟਕ ਪਾਉ ਚਾਲਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇੱਥੇ ਹੋਰ ਫਿਰਕਿਆਂ ਅਤੇ ਜਾਤੀਆਂ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਖਿੱਚਣ 'ਚ ਅਸਫ਼ਲ ਰਹੀ।

ਇਸ ਹਕੂਮਤ ਬਦਲੀ ਦੀਆਂ ਮੁਲਕ ਦੇ ਭਵਿੱਖ ਲਈ ਕੀ ਰਾਜਸੀ ਅਰਥ-ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਹਨ? ਕੀ ਕਾਂਗਰਸ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਦੀ 'ਕਾਂਗਰਸ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ' ਯਾਨੀ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਹਮਲਾਵਰ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਠੱਲ੍ਹ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ? ਦਰਅਸਲ ਕਾਂਗਰਸ ਆਪਣੀ ਹੋਂਦ ਬਚਾਉਣ ਦੀ ਲੜਾਈ ਲੜ ਰਹੀ ਹੈ। ਬੋਸ਼ੱਕ 'ਭਾਰਤ ਜੋਤੋਂ ਯਾਰਤ' ਰਾਹੀਂ ਰਾਹੁਲ ਗਾਂਧੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਅਤੇ ਲੰਗੇਟੀਏ ਪੁੰਜੀਵਾਦ ਵਿਰੁੱਧ ਰਾਜਨੀਤਕ ਨਿਸ਼ਾਨਾ ਸੇਧਿਆ ਪਰ ਕਾਂਗਰਸ ਦੀ ਆਪਣੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਵੀ ਤੱਤ ਰੂਪ ਵਿਚ 'ਸਾਫ਼ਟ ਹਿੰਦੂਤਵ' ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਆਰਥਕ ਨੀਤੀ ਵੀ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਕ ਵਸੀਲੇ ਆਪਣੇ ਚਹੋਤੇ ਕਾਰਪੋਰੇਟਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ 'ਚ ਲਾਉਣ ਦੀ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਭਾਜਪਾ ਦੀ ਨੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਨੇ ਸਾਢੇ ਸੱਤ ਦਹਾਕਿਆਂ 'ਚ ਕਦੇ ਵੀ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੇ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਰੁੱਧ ਦ੍ਰਿੜ ਲੜਾਈ ਨਹੀਂ ਲੜੀ। ਹੁਣ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਉਣ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਹਕੂਮਤ ਨੇ 1948 'ਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਉੱਪਰ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਪਾਬੰਦੀ ਲਗਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ ਕਦੇ ਵੀ ਸੰਘ ਪਰਿਵਾਰ ਦੀਆਂ ਦਰਿਸ਼ਟ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਰਦਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। ਨਾ ਹੀ ਹੁਣ ਕਰ ਸਕੇਗੀ। ਕਾਂਗਰਸ ਦਾ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਵਿਰੁੱਧ ਉੱਭਰ ਰਹੇ 'ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ' ਦੇ ਗੱਠਜੋੜਾਂ ਦਾ ਮਨੋਰਥ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆਪਣੀ ਹਿੱਸੇਦਾਰੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਮੁਲਕ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਵਿਰੁੱਧ ਲੋਕ ਰਾਇ ਖੜ੍ਹੀ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਅਵਾਮ ਨੂੰ 'ਲੰਗੇਟੀਏ ਪੁੰਜੀਵਾਦ' ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਕਰਨਾ। ਪਾਰਲੀਮੈਂਟਰੀ ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਹਕੂਮਤ ਬਦਲੀ ਰਾਹੀਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਭਗਵੇਂ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪਿੱਛੇ ਪਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ 'ਚ ਹਕੂਮਤ ਬਦਲੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਇਨਿਆਂ 'ਚ ਹੀ ਇਕ ਸੀਮਤ ਹਾਂਪੱਖੀ ਕਦਮ ਹੈ ਜੋ ਮੁਲਕ ਦੇ ਅਵਾਮ 'ਚ ਭਗਵੇਂ ਰਾਜ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋਣ ਲਈ ਹੰਭਲਾ ਮਾਰਨ ਲਈ ਥੋੜ੍ਹਾ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਪਰ ਇਸ ਵਿਚੋਂ ਸੰਘ ਦੇ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਤੋਂ ਮੁਕਤੀ ਦਾ ਭਰਮ ਨਹੀਂ ਪਾਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਭਗਵੇਂ ਫ਼ਾਸ਼ੀਵਾਦ ਨਾਲ ਅਸਰਦਾਰ ਟੱਕਰ ਲੈਣ ਲਈ ਖ਼ਰੀਆਂ ਜਮਹੂਰੀ ਅਤੇ ਇਨਸਾਫ਼ਪੰਸਦ ਤਾਕਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਟੈੱਕ ਲੋਕ ਤਾਕਤ ਉਸਾਰਨ ਉੱਪਰ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਹੋਰ ਕੋਈ ਸ਼ਾਰਟ-ਕੱਟ ਰਸਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ
ਫੋਨ: +91-94634-74342

ਉੱਪਰ ਨਮਾਜ਼ ਪੜ੍ਹਨ ਆਦਿ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਅਤੇ ਇਸਾਈ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਧਰਮ-ਬਦਲੀ ਦੇ ਬਹਾਨੇ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾ ਰਿਹਾ ਹੈ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਮੁਸਲਮਾਨ ਭਾਈਚਾਰੇ ਵਿਰੁੱਧ ਫਿਰਕੂ ਨਫ਼ਰਤ ਨੇ ਰਿਕਾਰਡ ਤੋੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ 'ਮੋਦੀ ਮਾਡਲ' ਨੂੰ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਾਜਾਂ ਵਿਚ ਤੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਕਰਨਾਟਕ ਨੂੰ ਫਿਰਕੂ ਪਾਲਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਹਿੰਦੂਤਵੀ ਦਰਿਸ਼ਟਾਵਾਦ ਦੀ ਨਵੀਂ ਪ੍ਰਯੋਗਸ਼ਾਲਾ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਸਰਕਾਰੀ ਨੀਤੀਆਂ, ਸਰਕਾਰੀ ਹਕੂਮਾਂ, ਪੁਲਿਸ ਤਾਕਤ ਦੇ ਇਸਤੇਮਾਲ ਯਾਨੀ ਹਰ ਸਰਕਾਰੀ ਕਾਰ-ਵਿਹਾਰ 'ਚ ਮੁਸਲਿਮ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨਾਲ ਫਿਰਕੂ ਵਿਤਕਰਾ ਅਤੇ ਧੱਕਾ ਮੂੰਹ ਚੜ੍ਹ ਕੇ ਬੋਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਿੰਜਾਬ ਪਹਿਨਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਲੜਕੀਆਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਾਈ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ ਬਸਾਵਾਰਾਜ ਬੋਮਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਰਾਜਕੀ ਪੁਸ਼ਤਪਨਾਹੀ ਨਾਲ ਹਮਲਾਵਰ ਮੁਹਿੰਮ ਚਲਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਪੂਰੀ ਰਾਜ ਮਸ਼ੀਨਰੀ ਇਸ ਮੁਹਿੰਮ ਦੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਖੜ੍ਹੀ ਦੇਖੀ ਗਈ। ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਦਬਾਉਣ ਅਤੇ ਪੂਰੇ ਭਾਈਚਾਰੇ ਨੂੰ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਦੇਸ਼ਧੋਰੀ ਬਣਾ ਕੇ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ 'ਬਜਰੰਗ ਦਲ' ਅਤੇ 'ਰਾਮ ਸੇਨੇ' ਕੋਲੋਂ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਉੱਪਰ ਲਗਾਤਾਰ ਹਿੰਸਕ ਹਮਲੇ ਕਰਵਾਏ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ ਸਗੋਂ ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਵੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦੀ ਆ ਰਹੀ ਹੈ।

ਫੈਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਨਫ਼ਰਤ ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਭਰਮਾ ਸਕੀ ਅਤੇ ਨਾ 'ਮੋਦੀ ਮੰਤਰੀ' ਵੋਟਰਾਂ ਨੂੰ ਕੀਲ ਸਕਿਆ। ਮੋਦੀ ਦੇ ਰੋੜ-ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਮੁਸਲਿਮ ਵਿਰੋਧੀ ਧੁਆਂਧਾਰ ਜ਼ਹਿਰੀਲੇ ਭਾਸ਼ਣ ਵੀ ਭਾਜਪਾ ਰਾਜ ਵਿਰੁੱਧ ਬੜੀ ਰਾਜਨੀਤਕ ਬਦਜ਼ਨੀ ਨੂੰ ਕਾਟ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ। ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ.-ਭਾਜਪਾ ਵੱਲੋਂ ਬੇਹਿੰਸਾ ਪੈਮਾਨੇ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਚਿੱਕੜ ਇਸ ਵਾਰ 'ਕਮਲ ਦਾ ਫੁੱਲ' ਖਿੜਾਉਣ 'ਚ ਨਾਕਾਮ ਰਿਹਾ। ਫਿਲਹਾਲ ਇਸ ਚੋਣ ਫਰਵੇ ਨੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜਾਂ 'ਚ ਦਨਦਨਾ ਰਹੇ ਰਬ ਦਾ ਪਹੀਆ ਰੋਕ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਹਿਮਾਚਲ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੂਜਾ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕ ਮਹਿਜ਼ ਪੰਜ ਮਹੀਨਿਆਂ 'ਚ ਭਾਜਪਾ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਨਿਕਲ ਗਿਆ ਹੈ। 2023 ਦੇ ਅਖੀਰ 'ਚ ਸੰਘ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਛੱਤੀਸਗੜ੍ਹ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਚੋਣਾਂ ਹੋਣਗੀਆਂ। ਉਦੋਂ ਵੋਟਰ ਭਾਜਪਾ ਪ੍ਰਤੀ ਕੀ ਵਤੀਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਚੋਣ ਸਿਆਸਤ ਦੇ ਨਜ਼ਰੀਏ ਤੋਂ ਉਹ ਵੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੋਵੇਗਾ।

ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਸ ਦੱਖਣੀ ਰਾਜ ਦੇ ਵੋਟਰਾਂ ਨੇ ਦੋ ਮੂਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਫ਼ੈਸਲਾਕੁਨ ਵੋਟ ਪਾ ਕੇ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਹੈ: ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਬੇਲਗਾਮ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਅਤੇ ਹਿੰਦੂਤਵ ਦੇ ਨਾਂ ਹੇਠ ਨਫ਼ਰਤ ਦੀ ਸਿਆਸਤ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮਹਿੰਗਾਈ, ਵਧ ਰਹੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਭਾਜਪਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਾਨ ਮਜ਼ਦੂਰ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀਆਂ ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿਚ ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਈ ਹੈ।

ਸੰਤੋਸ਼ ਪਾਟਿਲ ਨਾਂ ਦੇ ਠੇਕੇਦਾਰ ਦੀ ਖ਼ੁਦਕੁਸ਼ੀ ਨੇ ਭਗਵੇਂ ਹਕੂਮਤ ਹੇਠ ਚੱਲ ਰਹੇ ਵਿਆਪਕ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਤੋਂ ਪਰਦਾ ਚੁੱਕ ਕੇ ਸੰਘ ਬ੍ਰਿਗੇਡ ਦਾ ਅਸਲ ਚਿਹਰਾ ਨੰਗਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸੰਤੋਸ਼ 'ਹਿੰਦੂ ਯੁਵਾ ਵਾਹਿਨੀ' ਦਾ ਕੌਮੀ ਸਕੱਤਰ ਸੀ ਜੋ ਸੜਕਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਸਰਕਾਰੀ ਠੇਕੇ ਲੈਂਦਾ

ਨਿਰਸੰਦੇਹ, ਭਾਜਪਾ ਨੂੰ ਬਾਂਹ-ਮਰੋੜ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਦਾ ਸਿਆਸੀ ਮੁੱਲ ਤਾਰਨਾ ਪਿਆ ਜੋ ਕਾਂਗਰਸ ਦੇ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟਾਚਾਰ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਚੋਣ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਕੇ ਸੱਤਾ 'ਚ ਆਈ ਸੀ। '40% ਕਮਿਸ਼ਨ' ਅਤੇ 'ਪੇ ਸੀ.ਐੱਮ.' ਮੁਹਿੰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੇ ਭਗਵੇਂ ਕੈਂਪ ਨੂੰ ਐਸਾ ਘੇਰਾ ਪਾਇਆ ਕਿ ਮੋਦੀ, ਅਮਿਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਜੇ.ਪੀ. ਨੱਢੇ ਦੇ ਮੈਗਾ ਰੋਡ ਸ਼ੋਅ ਅਤੇ ਰੈਲੀਆਂ ਵੀ ਵਿਰੋਧੀ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਨਾ ਕਰ ਸਕੇ ਅਤੇ ਲੋਕ ਭਗਵੇਂ ਝੁਠ ਉੱਪਰ ਯਕੀਨ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰੀ ਹੋ ਗਏ। ਮੋਦੀ ਦਾ 'ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ' ਦਾ ਟ੍ਰਿਕ ਵੀ ਕੰਮ ਨਾ ਆਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਨਿਰਾਇਤ ਬੇਸ਼ਰਮੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਰੈਲੀਆਂ 'ਚ ਹੋਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਵੋਟ ਪਾਉਣ ਸਮੇਂ 'ਜੈ ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ' ਕਹਿਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲਿਓ। ਅਸਲ ਵਿਚ, ਕਾਂਗਰਸ ਨੇ ਵਾਅਦਾ ਕਰਦਿਆਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਸੱਤਾ ਵਿਚ ਆ ਕੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ, ਪੀ.ਐੱਫ.ਆਈ ਵਰਗੀਆਂ ਜਥੇਬੰਦੀਆਂ ਉੱਪਰ ਪਾਬੰਦੀ ਲਾਈ ਜਾਵੇਗੀ। ਮੋਦੀ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਫਿਰਕੇ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਭੜਕਾ ਕੇ ਵੋਟਾਂ ਬਟੋਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤੁਰੰਤ ਮੁੱਦਾ ਬਣਾ ਲਿਆ ਅਤੇ ਬਜਰੰਗ ਦਲ ਦੇ ਦਰਿਸ਼ਟਾਵਾਦ ਨੂੰ 'ਬਜਰੰਗ ਬਲੀ' (ਹਨੂਮਾਨ) ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਰੱਖ ਕੇ ਵਡਿਆਉਣ

ਦਿਨ੍ਹਾਂ ਚੋਣਾਂ ਵਿਚ ਜਾਤੀ ਵੰਡੀਆਂ, ਧਰਮ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਨਵਸ਼ਰਨ ਹਾਂ!

ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਕਾਰਕੁਨ ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਈ.ਡੀ. ਨੇ 10 ਮਈ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਫਤਰ ਬੁਲਾ ਕੇ 8 ਘੰਟੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਕੀਤੀ। ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਉੱਘੇ ਨਾਟਕਕਾਰ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਭਾਈ ਮੰਨਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਹੈ। ਉਹ ਸਰਕਾਰਾਂ ਦੀ ਹਰ ਲੋਕ ਵਿਰੋਧੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਤੇ ਜਮਹੂਰੀ ਹੱਕਾਂ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਪੁੱਛ-ਗਿੱਛ ਦੌਰਾਨ 'ਦੇਸ਼ ਧੋਰੀ' ਗਰਦਾਨੀਆਂ ਖੋਜ ਪੁਸਤਕਾਂ/ਰਿਪੋਰਟਾਂ ਛਪਵਾਉਣ ਦੇ ਖਰਚੇ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤੇ।

ਸੱਤਾ ਕਿੰਨੀ ਡਰਪੋਕ ਹੈ; ਹੁਣ ਨਵਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਡਰ ਗਈ ਹੈ। ਬਹਾਨਾ ਮਨੀ ਲਾਂਡਰਿੰਗ ਐਕਟ ਦਾ ਬਣਾਇਆ ਹੈ। 8 ਘੰਟੇ ਲਈ ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਇੰਟੈਰੋਗੇਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜਦੋਂ 1984 ਵਿਚ ਦਿੱਲੀ ਵਿਚ ਕਤਲੋਆਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ ਲਿਖਦਾ ਹੈ... ਉਹ ਅੱਜ ਵੀ ਸੱਤਾ ਦੀਆਂ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ਾਂ ਖਿਲਾਫ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਗੌਤਮ ਨਵਲੱਖਾ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਚਾਰ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬੰਦ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਨਵਸ਼ਰਨ ਹਰ ਮੰਚ ਤੋਂ ਆਵਾਜ਼ ਉਠਾਉਂਦੀ ਹੈ,

ਡਾ. ਸਾਹਿਬ ਸਿੰਘ
ਫੋਨ: +91-98880-11096

“ਉਸ ਬਜ਼ੁਰਗ ਨੂੰ ਸੀਖਾਂ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਡੱਕਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਕੋਵਿਡ ਦੀ ਬਿਮਾਰੀ ਨਾਲ ਜੁਝਦਾ ਬੰਦਾ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸ ਤੋਂ ਡਰ ਲਗਦਾ ਹੈ? ਉਸ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਮਨੁੱਖੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੇ ਹੋ... ਕੀ ਸੱਤਾ ਨੂੰ ਸ਼ਰਮ ਆਉਂਦੀ ਹੈ!” ਉਹ ਆਨੰਦ ਤੇਲੰਤੁ ਬੜੇ, ਸਟੇਨਸਵਾਮੀ, ਸੁਧਾ, ਫਰੇਰਾ... ਸਭ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜਦ ਉਹ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਗਲੇ ਦੀਆਂ ਨਸਾਂ ਫੁੱਲ ਜਾਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਹੱਥ ਹਵਾ 'ਚ ਕੰਬਦੈ। ਉਹਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਆਉਂਦੀਆਂ ਨੇ। ਸੰਘ ਭਾਰਾ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਪਰ ਉਹ ਫੇਰ ਵੀ ਚੁੱਪ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ। ਉਹ ਦਹਾੜਦੀ ਹੈ, "ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ...ਸ਼ਰਮ ਕਰੋ!" ਪਰ ਸੱਤਾ ਬੇਸ਼ਰਮ ਹੈ। ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਘੇਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ, ਉਸ ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਜਿਸ ਦੀਆਂ

ਨਾਤਾਂ 'ਚ ਨਾਬਰੀ ਦਾ ਖੂਨ ਦੌੜਦਾ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਦੀ ਦਰਿਸ਼ਟ ਤੇ ਫਿਰਕੂ ਦਰਿਸ਼ਟ ਨੂੰ ਬਰਾਬਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਘੇਰੇ 'ਚ ਲਿਆਉਂਦੇ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਜੋ 84 ਵਿਚ ਬੁਲੰਦ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ "ਜੋ ਮਾਰੇ ਗਏ, ਸਾੜ ਦਿਤੇ ਗਏ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੀ ਕਸੂਰ ਸੀ?" ਅੱਜ ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀ ਧੀ ਨੂੰ ਕੀ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ, ਜਾਂ ਕੀ ਦੱਸਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ!

ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੇ ਇਹੋ ਜਿਹਾ ਕੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਜਿਸ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਖੌਫ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਰਖਰੀਦ ਗੁੰਡੇ ਸੜਕਾਂ 'ਤੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ। ਮਨੁੱਖੀ ਜਾਨਾਂ ਅੱਗ ਲਾ ਕੇ ਸਾੜ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਬਹਾਨਾ ਧਰਮ ਦਾ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋ।

ਲਿੰਚਿੰਗ ਕਰਦੇ ਹੋ, ਤੇ ਸਾਡੀ ਨਵਸ਼ਰਨ ਉਹਨਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਹਨਾਂ ਘਰਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਕਮਾਉ ਬੰਦਾ ਤੁਸੀਂ ਮਾਰ ਸੁੱਟਿਆ! ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਵਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਇਹ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿ ਉਸ ਬੰਦੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦਾ ਕੀ ਹਾਲ ਹੈ! ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ

ਵਿਚ ਕਿੰਨਾ ਸਹਿਮ ਹੈ! ਬੱਚੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਘਬਰਾਈਆਂ ਹੋਈਆਂ ਹਨ! ਨਵਸ਼ਰਨ ਦਾ ਕਸੂਰ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਹਨਾਂ ਸਹਿਮੇ ਹੋਏ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਹੰਝੂ ਪੁੱਝਣ

ਡਾ. ਨਵਸ਼ਰਨ ਕੌਰ

ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਦਾਸਤਾਨ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਸੁਣਨ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਉਹ ਸਭ ਕੁਝ ਨਵਸ਼ਰਨ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋਗੇ!

ਨਵਸ਼ਰਨ ਅਸਾਮ ਜਾਂਦੀ ਹੈ... ਉਹਨਾਂ ਘਰਾਂ ਵਿਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤੁਸੀਂ ਹੁਕਮ ਚਾੜ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਜਾਂ ਤਾਂ ਕਾਗਜ਼ ਦਿਖਾਓ ਤੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਮਰ ਮੁੱਕ ਜਾਓ! ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਗਰੀਬ ਲਾਚਾਰ ਬੇਵਸ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਵਿਚ ਤੈਰਦੇ ਮਾਸੂਮ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨਾ ਔਖਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ! ਨਵਸ਼ਰਨ ਇਹ ਹਿੰਮਤ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਵੀ ਸੁੱਖ-ਰਹਿਣੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੱਸ ਦਿਆਂ ਕਿ ਨਵਸ਼ਰਨ ਉਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕੈਨੇਡਾ ਦੀ ਔਟਵਾ ਯੂਨੀਵਰਸਿਟੀ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਹਾਸਲ ਕਰ ਕੇ ਆਈ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਦਫਤਰ ਵਿਚ ਆਰਾਮ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਕੁਰਸੀ 'ਤੇ ਬੈਠੀ ਹੁੰਦੀ ਤੇ ਤਮਾਮ ਸੁੱਖ-ਸਹੂਲਤਾਂ ਮਾਣ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ, ਤੁਹਾਡੇ ਹੀ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਕੋਈ

ਪੁਰਜ਼ਾ ਬਣ ਜਾਂਦੀ, ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੋਈ ਤਕਲੀਫ ਨਹੀਂ ਹੋਈ ਸੀ ਪਰ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਨਵਸ਼ਰਨ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋਗੇ ਕਿ ਉਹ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਕਿੰਨੀ ਵੱਡੀ ਤਕਲੀਫ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਦੱਬੇ-ਕੁਚਲੇ ਲਿਤਾੜੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਹਿੱਕ ਨਾਲ ਲਾਉਂਦੀ ਹੈ!

ਅਜੇ ਤਾਂ ਕੱਲ ਦੀ ਗੱਲ ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਵਸ਼ਰਨ ਮਾਨਸਾ ਵਿਚ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਸਵਾਲ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ ਕਿ "ਤੂੰ ਲਗਾਤਾਰ ਇੰਨਾ ਦਰਦ ਮੰਚ ਤੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਦਾ ਹੋਇਆ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੀੜ ਅਤੇ ਥਕਾਵਟ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ?" ਪਰ ਮੇਰੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੇ ਬਿਨਾ ਉਸ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਕਿੰਨੇ ਵੱਡੇ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਵਿਚੋਂ ਗੁਜ਼ਰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਨਵਸ਼ਰਨ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਲੋਕ ਜਿਹਤਾ ਮਾਨਸਿਕ ਕਸ਼ਟ ਭੋਗ ਰਹੇ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਡਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸੇ ਲਈ ਨਵਸ਼ਰਨ ਆਪਣੀ ਹਸਤੀ ਰੁਤਬਾ ਸਭ ਕੁਝ ਤਿਆਗ ਕੇ ਗਲੀ-ਗਲੀ ਪਿੰਡ ਪਿੰਡ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਲੋਕਾਈ ਦਾ ਦਰਦ ਚੁਗਦੀ ਫਿਰਦੀ ਹੈ। ਸਲਾਮ ਹੈ ਸਾਡੀ ਇਸ ਬਹਾਦਰ ਭੈਣ ਨੂੰ...

ਕਹਿਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਾਂ: "ਨਵਸ਼ਰਨ ਤੁਸੀਂ ਕੱਲੇ ਨਹੀਂ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਨਵਸ਼ਰਨ ਹਾਂ। ਸਾਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ ਨਵਸ਼ਰਨ ਹੋਣ 'ਤੇ। ਸੱਤਾ ਕਿੰਨੇ ਕੁ ਨਵਸ਼ਰਨ ਡੱਕ ਲਏਗੀ... ਨਵਸ਼ਰਨ, ਤੁਸੀਂ ਗੁਰਸ਼ਰਨ ਸਿੰਘ ਦੀਆਂ ਨੀਲੀਆਂ ਸੁਪਨੀਲੀਆਂ ਅੱਖਾਂ 'ਚੋਂ ਵਹਿੰਦੇ ਹੰਝੂਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਹਥੇਲੀਆਂ 'ਤੇ ਬੋਧ ਲਿਆ ਹੈ। ਸੱਤਾ ਉਹਨਾਂ ਹੰਝੂਆਂ ਦੇ ਸੇਕ ਤੋਂ ਡਰਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਸੇਕ ਮੱਠਾ ਨਹੀਂ ਪੈਣ ਦਿਆਂਗੇ।"

ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ ਨੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਗਿਆਨ, ਮਾਨਵ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤਕ ਆਲੋਚਨਾ ਵਰਗੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਿਖਤਾਂ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸੱਤਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਇਹ ਛਾਣਬੀਣ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਲੀਨ ਵਰਗ ਨੇ ਮਨੁੱਖੀ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਉਸ ਉੱਪਰ ਇਜ਼ਾਰੇਦਾਰੀ ਬਣਾਈ। ਉਹ ਵਰਤੋਂਦਾਰ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਖੋਜ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਕੇਂਦਰ ਅਤੇ ਗੁਜਰਾਤ ਦੇ ਤੇਜਗੜ੍ਹ ਵਿੱਚ ਆਦਿਵਾਸੀ ਅਕਾਦਮੀ ਦੇ ਸੰਸਥਾਪਕ ਹਨ। 2010 ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੀਪਲਜ਼ ਲਿੰਗੁਇਸਟਿਕ ਸਰਵੇ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਕੀਤੀ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਸਾਰਕ ਸਾਹਿਤਕ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਪ੍ਰਿੰਸ ਕਲਾਜ ਪੁਰਸਕਾਰ, ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਲਿੰਗੁਆਪੈਕਸ ਐਵਾਰਡ ਅਤੇ ਪਦਮਸ਼੍ਰੀ ਐਵਾਰਡ ਸਮੇਤ ਕਈ ਹੋਰ ਪੁਰਸਕਾਰਾਂ ਨਾਲ ਨਵਾਜੇ ਜਾ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। 2015 'ਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਇਨਾਮ ਜੇਤੂ ਕੰਨੜ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਐੱਮ.ਐੱਮ. ਕਲਬਰਗੀ ਦੇ ਕਤਲ ਉੱਪਰ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਚੁੱਪ ਦੇ ਵਿਰੋਧ 'ਚ ਆਪਣਾ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਪੁਰਸਕਾਰ ਵਾਪਸ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਅਕਤੂਬਰ 2022 'ਚ ਦੇਵੀ ਸਮੇਤ ਲੱਗਭੱਗ ਅੱਸੀ ਵਿਦਵਾਨਾਂ ਦੇ ਆਲਮੀ ਸਮੂਹ ਨੇ 600 ਪੰਨਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੀ- 'ਹੋਲੋਸੀਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ: ਪਿਛਲੇ ਬਾਰਾਂ ਹਜ਼ਾਰ ਸਾਲਾਂ 'ਚ ਵਾਤਾਵਰਨ, ਲੋਕ, ਜੀਵਨ, ਵਿਚਾਰ, ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਗਠਨ, ਅੰਦੋਲਨ, ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨ।' ਇਹ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ 12000 ਸਾਲਾਂ ਦਾ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਹੈ। ਕਾਰਵਾਂ ਦੇ ਮਲਟੀਮੀਡੀਆ ਰਿਪੋਰਟਰ ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ ਨੇ ਇਸ ਰਿਪੋਰਟ ਬਾਰੇ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਵੈਮ ਸੇਵਕ ਸੰਘ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਚੁਣਾਵੀ ਵਿੰਗ ਭਾਰਤੀ ਜਨਤਾ ਪਾਰਟੀ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮੁੜ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ, ਮੁਤਵਾਜ਼ੀ ਗਿਆਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ, ਸੱਜੇ ਪੱਖੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੀ.ਆਰ. ਅੰਬੇਡਕਰ ਉੱਪਰ ਕਬਜ਼ਾ ਕਰਨ, ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮੁੱਖਤਾ ਦੇਣ ਆਦਿ ਮੁੱਦਿਆਂ ਉੱਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕੀਤੀ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਸਾਡੇ ਕਾਲਮਨਵੀਸ ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਲਿਖਤ ਦੀ ਦੂਜੀ ਤੇ ਆਖਰੀ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਇਤਿਹਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹੇਗਾ-2

ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ? ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ: 7ਵੀਂ ਤੋਂ 3ਵੀਂ ਸਦੀ ਈਸਾ ਪੂਰਵ ਤੱਕ ਬੁੱਧ ਤੋਂ ਜੈਨ ਧਰਮ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਦਾ ਨਾਮਤਿਕ ਫਲਸਫਾ 'ਲੋਕਾਇਤ' ਵੀ ਪ੍ਰਫੁੱਲਤ ਹੋਇਆ। ਇਸ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਇਸ ਦੇ ਜਵਾਬੀ ਵਿਚਾਰ ਵੀ ਸਾਹਮਣੇ ਆ ਰਹੇ ਸਨ; ਅਰਥਾਤ, ਫਲਸਫਿਆਂ ਦੀ ਬਹੁਲਤਾ ਸੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਫਲਸਫਿਆਂ ਦਰਮਿਆਨ ਸੰਘਰਸ਼ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਤਿਹਾਸ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਸ਼ਤਾਬਦੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ 'ਚ ਜਾਰੀ ਰਿਹਾ। 1100 ਈਸਵੀ ਦੇ ਆਸ-ਪਾਸ ਨਵੀਂ ਲਹਿਰ ਹੁਰੂ ਹੋਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਗਤੀ ਲਹਿਰ ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਹਿਰ ਨੂੰ

ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਭਗਵੇਕਰਨ ਬਾਰੇ ਉਘੇ ਵਿਦਵਾਨ ਜੀ.ਐੱਨ. ਦੇਵੀ ਨਾਲ ਮੁਲਾਕਾਤ

ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ; ਇਹ ਅਤੀਤ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਤੀਤ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਹੁਲਵਾਦ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਅਸ਼ੋਕ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਅਕਬਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਜਿਹੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਚਿੰਤਕਾਂ ਦੀਆਂ ਮਿਸਾਲਾਂ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੂ ਚਿੰਤਕ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਮਿਸਾਲ ਲਈ, ਸੁਹਜ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਜੋ 6ਵੀਂ ਅਤੇ 7ਵੀਂ ਸਦੀ ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉੱਭਰਿਆ, ਰੀਤੀ ਸਿਧਾਂਤ ਹੈ। ਰੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ- ਕਿਸੇ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਜੈ-ਜੈਕਾਰ ਕਰਨ ਦੇ ਕਈ ਤਰੀਕੇ। ਮਾਤੰਗ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਮੂਲ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਬ੍ਰਿਹਦਦੇਸ਼ੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬ੍ਰਿਹਦਦ ਅਨੇਕ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਸ਼ ਸਥਾਨਕ ਹੈ; ਇਸ ਲਈ ਮਾਤੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਭਾਰਤੀ ਸੰਗੀਤ ਕਹਿ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਉਹ ਕਈ ਰਾਜਾਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਹੈ। ਮਾਤੰਗ ਲਈ ਭਾਰਤ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕੌਮਾਂ ਸਨ, ਸਾਡੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਸਾਡੀ ਏਕਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਤਿਹਾਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂਤਵ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਭਾਰਤ ਦੀ ਅਨੇਕਤਾ, ਬਹੁਲਤਾ, ਫੈਡਰਲਵਾਦ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਨੂੰ ਮਾਨਤਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ: ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੱਗਦੈ ਕਿ ਪਾਠ ਪੁਸਤਕਾਂ 'ਚੋਂ ਮੁਗਲ ਇਤਿਹਾਸ ਹਟਾਉਣਾ ਹਕੂਮਤ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਮੁਸਲਿਮ ਇਤਿਹਾਸ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਹੈ? ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ: ਇਹ ਕਾਰਵਾਈ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ (ਪਿਤਰ ਭੂਮੀ ਤੇ ਪੁਨਯ ਭੂਮੀ) ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਇਸ ਖਿੱਤੇ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਧਰਮ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਤਾਂ ਅਜਿਹੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਇਸ ਮੁਲਕ ਪ੍ਰਤੀ ਵਫ਼ਾਦਾਰੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ। ਇਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅੰਧ-ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਕੱਟੜਪੰਥ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਸਮਾਜ ਦੇ ਆਧੁਨਿਕੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਓਨਾ ਹੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ ਜਿੰਨਾ ਹਿੰਦੂਆਂ, ਪਾਰਸੀਆਂ, ਸਿੱਖਾਂ, ਜੈਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬੋਧੀਆਂ ਨੇ। ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕੁਝ ਹੱਦ ਤੱਕ ਰਾਸ਼ਟਰਵਾਦ ਦੇ ਉਸ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਮਿਲਦਾ-ਜੁਲਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੂਜੇ ਆਲਮੀ ਯੁੱਧ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਸੀ।

ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ

ਸਿੱਤਕਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਬਣਦਾ ਹੱਕ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ; ਇਸਲਾਮੀ ਕਾਲ ਨੂੰ ਉਸ ਦਾ ਜੋ ਹੱਕ ਬਣਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਸਥਾਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਇਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਸਿਰਫ਼ ਵੇਦਿਕ ਅਤੇ ਸਨਾਤਨੀ ਫਲਸਫਾ ਹੀ ਸਭ ਕੁਝ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਤਾਂ ਬਸਤੀਵਾਦੀ ਇਤਿਹਾਸਕਾਰੀ ਨੂੰ ਵੀ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਸੂਫੀਵਾਦ ਜਾਂ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਅਹਿੰਸਾ ਦਾ ਕੋਈ ਵੀ ਫਲਸਫਾ ਜਿਵੇਂ ਗਾਂਧੀ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਮਰਦਾਨਾ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਧਰਮ ਦਾ ਫੌਜੀਕਰਨ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਰਾਸ਼ਟਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਦੇ ਫਲਸਫੇ, ਪਿਆਰ ਦੇ ਫਲਸਫੇ, ਦਇਆ ਦੇ ਫਲਸਫੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਧਰਮਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ਧਰਮਾਂ ਵੱਲੋਂ ਦਿਖਾਈ ਗਈ ਰਚਨਾਤਮਕਤਾ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਮੌਜੂਦਾ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਭੂਗੋਲਿਕ ਹੱਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੈਦਾ ਹੋਏ। ਇਹ ਅਜਿਹਾ ਕਿਸਮ ਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਆਧੁਨਿਕ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਸਿਰਫ਼ ਰੂੜੀਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੀ ਦੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਸ਼ਟਰ ਬਾਰੇ, ਲੋਕਾਂ ਬਾਰੇ ਇਹ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਕਿਸੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਗਈ ਭਾਵਨਾ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਫਲਸਫਾ ਹੈ ਜੋ ਆਧੁਨਿਕ ਅਤੇ ਸਭਿਅਕ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬੇਮੇਲ ਹੈ।

ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ: ਨਰਿੰਦਰ ਮੋਦੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਾਲੀ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਭਰਮ ਕੀ ਹਨ? ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ: ਸਭ ਤੋਂ

ਖ਼ਤਰਨਾਕ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਸੋਚਦੀ ਹੈ, ਇਹ ਭਾਰਤ ਨੂੰ ਬਖ਼ੂਬੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ; ਮੇਰੀ ਰਾਏ ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਬਾਇਲੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ; ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਔਰਤਾਂ ਸੋਚਦੀਆਂ ਤੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ, ਇਹ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮਰਦਾਨਾ ਹਕੂਮਤ ਹੈ; ਇਸ ਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ ਕਿ ਅਨੁਸੂਚਿਤ ਜਾਤੀਆਂ ਇਸ ਮੁਲਕ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਰਹਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਪੁਨਰ-ਜਨਮ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਾਰਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ-ਕੀ ਦੁੱਖ ਝੱਲੇ ਹਨ ਜਿਸ ਦੀ ਸਰਪ੍ਰਸਤੀ ਭਗਵਦ ਗੀਤਾ ਵਰਗੇ ਗ੍ਰੰਥਾਂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਕਰਮ ਤੇ ਇਸ ਦੇ ਫਲ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਜੇ ਲੋਕ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸੋਚ ਰੱਖਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲੀਰਾਂ ਉੱਪਰ ਸੋਚ ਰਹੇ ਹਨ।

ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਤਾਂ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਖ਼ਵਾਹਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੀ। ਇਹ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਦੀ ਹੈ ਕਿ ਸਿਰਫ਼ ਕੁਝ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਲਾਲਚ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਉਣਗੇ। ਇਹ ਹਕੂਮਤ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸਮਝਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਰਤਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਡੀ ਕੌਮਾਂਤਰੀ ਹੈਸੀਅਤ ਬਾਰੇ ਘਟੀਆ ਦਾਅਵੇ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੀ ਪਿੱਠ ਬਖ਼ਤਰੀ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਭ ਕੁੱਲ ਹੀ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ ਅਤੇ 2014 ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ, ਉਹ ਬਹੁਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆ ਸਕਦਾ ਪਰ ਮੈਂ ਜੋ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਹੁਣ ਤੋਂ ਕਈ ਦਹਾਕੇ ਜਾਂ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਮੌਜੂਦਾ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਬਾਹਰਮੁਖੀ ਸੱਚ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ: ਅਕਤੂਬਰ 2022 ਵਿੱਚ ਸੰਸਦ ਦੀ ਸਰਕਾਰੀ ਭਾਸ਼ਾ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸਿਫ਼ਾਰਸ਼ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਹਿੰਦੀ ਸੰਯੁਕਤ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀਆਂ ਅਧਿਕਾਰਤ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਸਿਰਫ਼ ਹਿੰਦੀ 'ਤੇ ਹੀ ਜ਼ੋਰ ਕਿਉਂ? ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇੱਥੇ ਲਗਭਗ 780 ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਹਨ। ਗਣੇਸ਼ ਨਰਾਇਣ ਦੇਵੀ: ਪਿਛਲੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਭਾਰਤ ਦੀ 42 ਫੀਸਦੀ ਆਬਾਦੀ ਹਿੰਦੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਵੋਟਾਂ ਦੇ ਲਿਹਾਜ਼ ਨਾਲ ਇਹ ਬਹੁਤ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਹੱਲਸ਼ੇਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਦੂਰਗਾਮੀ ਭਵਿੱਖ 'ਚ ਜੇ ਤਾਮਿਲ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨ ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤਾਮਿਲ ਹੀ ਇੱਕੋ-ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਹੈ। ਮੇਰਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਮਨੁੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਚੰਗੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵਿਕਾਸ ਅਮਲ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਿਗਿਆਨੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਮੰਨਿਆ ਹੋਇਆ ਤੱਥ ਹੈ ਕਿ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ ਨੂੰ ਦਬਾਇਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਵਿਕਾਸਵਾਦੀ ਤਰੱਕੀ ਦੀ ਰਫ਼ਤਾਰ ਹੌਲੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਹਿੰਦੀ ਨੇ ਹੁਣ ਤੱਕ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦੀ ਸੋਚ ਵਿੱਚ ਪਸੰਦੀਦਾ ਜਗ੍ਹਾ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਹੈ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨੂੰ ਦੁਸ਼ਮਣ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਜੋਂ ਦੇਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਵੀ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਫ਼ਾਰਸੀ ਇੱਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰਵਿਆਪੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਬਾਕੀ ਅਗਲੇ ਸਭ 'ਤੇ)

ਮੁਲਾਕਾਤੀ: ਸਾਹਿਤ ਤਾਂਤਰੇ ਅਨੁਵਾਦ: ਬੂਟਾ ਸਿੰਘ ਮਹਿਮੂਦਪੁਰ

ਸੂਫੀਵਾਦ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਤਾਕਤ ਮਿਲੀ ਅਤੇ ਮੁੱਢਲੇ ਇਸਾਈ ਧਰਮ ਤੋਂ ਨਵਾਂ ਪਾਸਾਰ ਮਿਲਿਆ ਜੋ ਕੇਰਲ ਵਿੱਚ ਆਇਆ। ਇਸ ਨੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸੰਪਰਦਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੱਤਾਂ ਤੋਂ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਉੱਚਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸਦੀਆਂ ਬਾਅਦ ਸਿੱਖ ਧਰਮ ਉੱਭਰਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ 1100 ਈਸਵੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਲਗਭਗ 100 ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਤੱਕ, ਭਾਰਤ ਦੇ ਜੰਗਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮਹਾਨ ਨਵਾਂ ਜੀਵਨ ਉੱਭਰ ਰਿਹਾ ਸੀ- ਆਦਿਵਾਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਜੀਵਨ ਸ਼ੈਲੀ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੰਗਲਾਂ ਨੂੰ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਬਹੁਤੇ ਰਾਜੇ ਕਬੀਲੇ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਦਾ ਸਤਿਕਾਰ ਕਰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦੇ ਸਨ।

ਇਹ ਸਭ ਭਾਰਤੀ ਇਤਿਹਾਸ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਇਤਿਹਾਸ ਨਾਂ ਦੀ ਕੋਈ ਚਿਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ 19ਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ, ਮੈਕਸ ਮੂਲਰ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਬਹੁਤ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੋ ਗਿਆ ਕਿ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਅਤੀਤ ਹੈ। ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਬਦ ਬਹੁਤ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ 1920 ਦੇ ਦਹਾਕੇ ਵਿੱਚ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਦਾ ਜਨਮ ਹੋਇਆ। ਆਪਣੇ ਜਨਮ ਦੇ ਸਮੇਂ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਕੋਲ ਹਿੰਦੂ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਕੋਈ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਇਸ ਕੋਲ ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਨਜ਼ਰੀਆ ਸੀ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਅਤੀਤ ਦਾ ਜਰਮਨ ਨਜ਼ਰੀਆ ਭਾਰੂ ਸੀ; ਉਹ ਨਜ਼ਰੀਆ ਜਿਸ ਨੇ 1920 ਦੇ ਦਹਾਕੇ 'ਚ ਜਰਮਨੀ ਵਿੱਚ ਹਿਟਲਰ ਨੂੰ ਸੱਤਾ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦਾ ਸੀ। ਇਤਿਹਾਸ ਦਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕਿਸੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਸ਼ਟਰ ਹੋਣ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਧਰਤੀ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਸ ਦੀ ਮੂਲ ਭਾਵਨਾ ਵੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਮਹਾਂ ਸਭਾ ਅਤੇ ਆਰ.ਐੱਸ.ਐੱਸ. ਨੇ ਪਿਤਰਭੂਮੀ ਅਤੇ ਪੁਨਯ ਭੂਮੀ ਵਰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤਣੇ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੇ।

ਪੁਨਯ ਭੂਮੀ, ਯਾਨੀ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਭੂਮੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੀਤ ਦਾ ਮਨਘੜਤ

ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦਾ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ।

ਪੁਨਯ ਭੂਮੀ, ਯਾਨੀ ਸਾਡੀ ਪਵਿੱਤਰ ਭੂਮੀ ਦਾ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਗੌਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅਠਾਰਵੀਂ ਸਦੀ ਤੱਕ ਜੋ ਕੁਝ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਉਸ ਨਾਲ ਮੇਲ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਅਤੀਤ ਬਾਰੇ ਇਹ ਨਵਾਂ ਕਥਿਤ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਤੀਤ ਦਾ ਮਨਘੜਤ ਨਜ਼ਰੀਆ ਹੈ; ਇਹ ਅਤੀਤ ਦਾ ਹਿੰਦੂ ਨਜ਼ਰੀਆ ਨਹੀਂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਅਤੀਤ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਭਾਰਤੀ ਨਜ਼ਰੀਆ ਬਹੁਲਵਾਦ ਅਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਤਾ ਦਾ ਹੈ। ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਅਸ਼ੋਕ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦਾ ਹੈ, ਇਹੀ ਅਕਬਰ ਦੀਆਂ ਨੀਤੀਆਂ ਸਾਨੂੰ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹੈ ਅਤੇ ਅੰਬੇਡਕਰ ਦਾ ਗਿਆਨ ਸਾਨੂੰ ਇਹੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ।

ਅੱਗ ਦੀ ਲਾਟ ਚਿਮਟੇ ਨਾਲ ਫੜਨ ਵਾਲਾ - ਸੰਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਉਰਫ ਗੁਲਜ਼ਾਰ

ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਹੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਾਂ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਨੂੰ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ, ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਬੋਲਣ ਲਾ ਦਿੱਤਾ। ਕਦੇ ਸਤਿਆਜੀਤ ਰੋਅ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਾਹਿਤ ਹੀ ਹੈ ਜੋ ਸਮਾਜ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਲਿਆ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਤੁਰਦੇ-ਫਿਰਦੇ ਚਿੱਤਰ ਤਾਂ ਕਾਰਟੂਨ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੀ ਆਸ ਲਗਾ ਸਕਦੇ ਹੋ ਪਰ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦੀ ਨਹੀਂ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਉੱਤੇ ਐਸੀ ਪ੍ਰਿਉਦ ਚਾੜ੍ਹੀ ਕਿ ਲੋਕ ਅਸ-ਅਸ ਕਰ ਉੱਠੇ। ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਨਾਲ ਤਬਦੀਲੀ

ਸੂਖਮ ਤੰਦਾਂ ਨਾਲ ਗਜ਼ਲ ਦੀ ਬੁਣਤੀ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗਜ਼ਲਗੋ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਨੇ ਉਘੇ ਸ਼ਾਇਰ ਅਤੇ ਫਿਲਮੀ ਹਸਤੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕਲਾ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਝਾਤੀ ਮਾਰੀ ਹੈ; ਨਾਲ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਕੁਝ ਖਾਸ ਤੇ ਅਣਫੇਰੇ ਵਰਕੇ ਫਰੋਲੇ ਹਨ। ਇਸ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ ਪਾਠਕ ਨੂੰ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਹੀ ਸਰਸ਼ਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਸਗੋਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਚਾਈਆਂ ਦੇ ਰੂਬਰੂ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਭਵ ਵਿਚੋਂ ਕਮਾਈਆਂ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਬਾਰੇ ਇਹ ਲੰਮਾ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ। ਇਸ ਦੀ ਪੰਜਵੀਂ ਕਿਸ਼ਤ ਹਾਜ਼ਰ ਹੈ।

ਅਜੈ ਤਨਵੀਰ

ਦਾ ਆਗਾਜ਼ ਹੋਣਾ ਸੁਭਾਵਕ ਸੀ। ਮਿੱਟੀ ਨਾਲ ਮਿੱਟੀ ਹੋਣੇ ਕਿਰਤੀ ਨੂੰ ਇਹ ਯਾਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਉਹ ਜ਼ਿੰਨਾ ਰੱਜਕੇ ਖੇਤ ਨੂੰ ਵਾਹੇਗਾ, ਉਨਾ ਰੱਜ ਕੇ ਹੀ ਖਾਵੇਗਾ। ਲੜ ਰਹੇ ਸਾਂ ਪਰ ਉਸ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਸਕੂਨ ਬਹੁਤ ਸੀ, ਚੈਨ ਸੀ। ਪਰ ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਵਿਤਾ ਵਿਚ ਕੋਈ ਚੈਨ ਨਹੀਂ ਦਿਸਦਾ। ਜਦੋਂ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਾਂ ਬੇਚੈਨੀ ਦਿਸਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੌਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਬਿਹਤਰੀਨ ਤੇ ਬੇਚੈਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੌਰਥ-ਈਸਟ ਵਿਚ ਲਿਖੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਨੌਰਥ-ਈਸਟ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਿਲਮਿਲਉਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਰਚਨਾਹਾਰ ਸ਼ਾਇਰੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਜਦੋਂ ਵੀ ਸ਼ਾਇਰ ਪਰਸੂਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸ਼ਾਇਰ ਅਸਲ ਹਿੰਦੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਆਇਆ। ਇਸ ਦੀ ਗੀਤਕਾਰੀ ਵਿਚ ਇੰਦੀਵਰ ਅਤੇ ਅਨਜਾਨ ਦਾ ਰੰਗ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਇਰਸ਼ਾਦ ਕਾਮਿਲ ਦੀ ਵੀ ਸਿਫ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਰਸੂਨ ਤੇ ਇਰਸ਼ਾਦ, ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਨਵਾਂ ਰੰਗ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਵਾਂ ਤੁਸੀਂ ਤਦ ਹੀ ਪੇਸ਼ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਜੇ ਪੁਰਾਣੀ ਗੁਫ਼ਾ 'ਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੋਗੇ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਹ ਨਵੇਂ ਮੁੰਡੇ ਆਪਣਾ ਹੀ ਵਾਜਾ ਵਜਾਈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ - 'ਹੁਣ ਸਾਨੂੰ ਗੋਤਮ ਬੁੱਧ ਦੇ ਵੇਲੇ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ 'ਤੇ ਲੀਕ ਮਾਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦਾ ਵੀ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਹੁਣ

ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਜਦੋਂ ਗਹਿਰਾ ਲਿਖਾਸ ਪਹਿਨ ਕੇ ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ ਦੇ ਅੱਗੇ ਆਉਂਦੇ ਸੀ, ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ ਨੇ ਹਾਸੇ ਮਜ਼ਾਕ ਵਿਚ ਕਹਿਣਾ-ਅਰੇ ਗੁੱਲੂ ਯਾਰ ਸਿੰਘਲ ਲਿਖਿਆ ਕਰ, ਜੋ ਹਰ ਇਕ ਦੇ ਸਮਝ ਆ ਜਾਵੇ। ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਸੁਣਦੇ ਹੀ ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਬੋਲਦੀ-ਕਿਉਂ, ਮੇਰੇ ਵੀਰ ਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਬੋਲਦੇ ਹੋ, ਸਾਰੀ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ

ਜਮਾਨਾ ਬਦਲ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਸਾਡੇ ਖਾਣੇ ਅਤੇ ਪਹਿਰਾਵੇ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਆ ਗਈ ਹੈ, ਫਿਰ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੀ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਗੀਤ ਵਿਚ ਵੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਆਵੇਗਾ। ਇਕ ਸਮਾਂ ਸੀ, ਜੇ ਨਵੀਂ ਸੰਕਰ ਆਪਣਾ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਵੈੱਸਟ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਗਿਆ ਸੀ। ਪਰ ਏ. ਆਰ. ਰਹਿਮਾਨ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵੈੱਸਟ ਵਿਚ ਸਵੀਕਾਰ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਦੇ ਲੋਕ ਵੀ ਪਸੰਦ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ਹਨ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਮੰਨਦਾ ਹੈ ਕਿ

ਜਵਾਬ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਮੇਰੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਹੋਰ ਵੀ ਸੁਰੀਲੀ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। 'ਦਿਲ ਪੜੋਸੀ ਹੈ' ਐਲਬਮ ਦੀ ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਵੀ ਗੁਲਜ਼ਾਰ, ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ, ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਇਕੱਠੇ ਬੈਠਦੇ, ਇਕ ਇਕ ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਹੁੰਦੀ। ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਫਲਾਣਾ ਸ਼ਬਦ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਇਆ? ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਨੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਇਕ ਗੀਤ ਵਿਚ ਗੋਟਾ ਸ਼ਬਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਕਿਸ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਨਾਮ ਹੈ? ਆਰ.ਡੀ. ਬਰਮਨ ਵੀ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿਰ ਤੋਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕੋਲੋਂ ਪੁੱਛਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਗੋਟਾ ਸੋਨੇ ਦੀ ਚਮਕ ਵਰਗਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਚੁੰਨੀ 'ਤੇ ਕਿਨਾਰੇ 'ਤੇ ਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਵਿਆਹਾਂ ਵਿਚ ਕੁੜੀਆਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਚੁੰਨੀ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਗੋਟਾ ਬਹੁਤ ਸੁੰਦਰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ।' ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਗੀਤ ਵਿਚ ਤਸਬੀਹ ਦਿੱਤੀ ਸੀ ਕਿ ਉਹ 'ਚੁੰਨੀ ਕੇ ਗੋਟੇ ਜੈਸੀ' ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਸਾਰੀ ਗੱਲ ਸੁਣ ਕੇ ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਬੋਲੀ, ਤੁਸੀਂ ਇਕ ਗੀਤ ਵਿਚ ਬੱਦਲ ਨੂੰ ਗੋਟਾ ਲਗਾਇਆ ਹੈ। ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ ਕਹਿਣ ਲੱਗੇ-ਇਹ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੈ, ਚੰਦਰਮਾ ਨੂੰ ਵੀ ਗੋਟਾ ਲਗਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। 'ਦਿਲ ਪੜੋਸੀ ਹੈ' ਇਸ ਐਲਬਮ ਦਾ ਇਹ ਪਹਿਲਾ ਗੀਤ ਸੀ, 'ਭੀਨੀ ਭੀਨੀ ਬੂਰ ਆਈ'। ਇਕ ਸਵਾਲ ਆਰ. ਡੀ. ਬਰਮਨ ਨੇ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਇਹ ਕੀਤਾ, 'ਦਿਲ ਢੂੰਡਣਾ ਹੈ ਫੁਰਸਤ ਕੇ ਵਹੀ ਰਾਤ ਦਿਨ' ਗੀਤ ਬਾਰੇ ਕਿ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਪਿਛੋਕੜ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਨੇ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ - 'ਬਰਮਨ ਸਾਹਿਬ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਜੋ ਮੁਖੜਾ ਹੈ, ਉਹ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਦੇ ਸ਼ਿਅਰ ਦਾ ਹੈ।

ਮੈਂ ਹੁਣ ਸਾਹਿਤ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜੁੜਿਆ ਹਾਂ, ਉੱਝ ਮੈਂ ਫਿਲਮਾਂ ਵੀ ਵੇਖਦਾ ਹਾਂ ਅਤੇ ਗੀਤ ਵੀ ਸੁਣਦਾ ਹਾਂ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਜਦੋਂ ਬਾਂਗਲਾ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਿੱਤਰਾਂ ਨੂੰ ਕਿਹਾ, 'ਮੈਂ ਬਾਂਗਲਾ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਬਹੁਤ ਹੀ ਸ਼ੌਕ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਬੋਸ਼ਕ ਮੇਰੀ ਪਤਨੀ ਬੰਗਾਲੀ ਹੈ, ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ, ਤੂੰ ਜ਼ਰਾ ਮੇਰੀ ਕਵਿਤਾ 'ਤੇ ਨਿਗਾਹ ਮਾਰੀਂ। ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਆਪਣੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗੇ ਲੇਖਕ ਨੂੰ ਹੀ ਇਹ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਖਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਜੋ ਵੀ ਗ਼ਲਤੀਆਂ ਹਨ, ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਦੱਸੋ ਤਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਬਾਂਗਲਾ ਜੁਬਾਨ ਨਾਲ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਨਸਾਫ਼ ਕਰ ਸਕਾਂ।' ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹਰ ਕੰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ

ਦਿਲ ਢੂੰਡਣਾ ਹੈ ਫਿਰ ਵਹੀ ਫੁਰਸਤ ਕੇ ਰਾਤ ਦਿਨ ਬੈਠੇ ਰਹੋ ਤਸਵੱਰਿ-ਜਾਨਾਂ ਕੀਏ ਹੂਏ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕੁਝ ਸ਼ਿਅਰਾਂ 'ਤੇ ਮੈਂ ਨਜ਼ਮਾਂ ਵੀ ਲਿਖੀਆਂ ਹਨ। ਮੈਂ ਸੋਚਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਫੁਰਸਤ ਦੇ ਪਲ ਲੱਭ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਤਕਰੀਬਨ ਇਸ ਵਿਸ਼ੇ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਰੱਖ ਕੇ ਇਹ ਗੀਤ ਲਿਖਿਆ, ਜੋ ਤੁਹਾਡੀ ਸਾਰਿਆਂ ਦੀ ਪਸੰਦ ਬਣਿਆ। ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਗੀਤ ਵਿਚ ਜੋ ਸ਼ਬਦ 'ਫੁਰਸਤ' ਹੈ, ਬਹੁਤ ਪਸੰਦ ਆਇਆ। ਉਸ ਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਕ ਇਸ ਗੀਤ ਦਾ ਦਿਲ ਹੈ 'ਫੁਰਸਤ' ਸ਼ਬਦ। ਪਰ

ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। 1987 ਵਿਚ ਇਕ ਐਲਬਮ 'ਦਿਲ ਪੜੋਸੀ ਹੈ' ਆਈ। ਇਸ ਐਲਬਮ ਦੇ ਗੀਤ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਲਿਖੇ, ਸੰਗੀਤ (ਪਿਆਰੇ ਮਿੱਤਰ) ਆਰ.ਡੀ. ਬਰਮਨ ਦਾ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦਿੱਤੀ ਸੁਰਾਂ ਦੀ ਸਹਿਜਾਈ ਆਸ਼ਾ ਭੋਂਸਲੇ ਨੇ। ਇਸ ਤ੍ਰਿਵੈਣੀ ਨੇ ਐਸਾ ਰੰਗ ਬਿਖੇਰਿਆ, ਜੋ ਹਾਲੇ ਤੀਕਰ ਵੀ ਮੱਧਮ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ।

ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮਦਨ ਮੋਹਨ ਨੇ ਇਸ ਗੀਤ ਨੂੰ ਕੰਪੋਜ਼ ਕੀਤਾ, ਕਿਆ ਬਾਤ ਹੈ। ਐਸਾ ਸੰਗਮ ਜਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਫਿਰ ਕੋਈ ਨਾ ਕੋਈ ਤਾਂ ਕ੍ਰਿਸ਼ਮਾ ਹੋਣਾ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। 1988 ਵਿਚ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ਲਈ 'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਹ ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ 'ਤੇ ਫਿਲਮ ਬਣਾਉਣਾ

ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਸੇ ਕਾਰਨ ਫਿਲਮ ਬਣ ਨਾ ਸਕੀ। 'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਸੀਰੀਅਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਚਿੰਠੀਆਂ ਲਿਖਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ 'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਇਆ ਤਾਂ ਗ਼ਾਲਿਬ ਦਾ ਰੋਲ ਮੈਂ ਹੀ ਕਰਾਂਗਾ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਗ਼ੈਰ ਇਹ ਰੋਲ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਿਭਾਓ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ। ਹੋਇਆ ਵੀ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ। ਇਸ ਰੋਲ ਵਿਚ ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਨੇ ਜੋ ਨਿਸ਼ਾਨ ਛੱਡੇ, ਉਹ ਅਜੇ ਤੀਕਰ ਬਰਕਰਾਰ ਹਨ। 'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਸੀਰੀਅਲ ਦਿੱਲੀ ਦੁਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਭੇਟ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਇਹ ਟੀ.ਵੀ. 'ਤੇ ਆਉਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਲੋਕ ਸਾਰੇ ਕੰਮ ਨਬੋੜ ਕੇ ਟੀ.ਵੀ. ਅੱਗੇ ਚੌਕੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਸੀਰੀਅਲ ਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਅਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਪੱਖ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਗੱਲੋਂ ਵੀ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਉਰਦੂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਅਜਿਹੀ ਰਚਨਾ ਸੀ ਜੋ ਪਰਦੇ ਉੱਤੇ ਹਰ ਧਰਮ ਦਾ ਆਦਮੀ ਵੇਖਦਾ ਸੀ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹਰ ਕਲਾਕਾਰ ਦੇ ਕਿਰਦਾਰ ਨੂੰ ਸੂਈ ਦੇ ਨੱਕੇ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢਣਾ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਕਲਾ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਤਰਾਸ਼ਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪੱਥਰ ਵਿਚੋਂ ਵੀ ਮੂਰਤੀ ਦਿਸਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਦਾੜੀ ਦੀ ਝਰੀ 'ਤੇ ਚੰਡ ਕਿੱਦਾਂ ਮਾਰਨੀ ਹੈ।

ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨੂੰ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਐਸੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ, ਅੱਜ ਤੀਕਰ ਹਰ ਕਲਾ ਦੇ ਪੁਜਾਰੀ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿਚ ਰਸ ਘੋਲਦੀਆਂ ਹਨ। ਗ਼ਾਲਿਬ ਦੀ ਸ਼ਾਇਰੀ ਦੇ ਹਰ ਅੱਖਰ 'ਚੋਂ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਤੋਂ ਜਗਜੀਤ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ, ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਵਾਂ ਉਰਦੂ ਸ਼ਾਇਰੀ 'ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਦੀ ਪੁੱਠ ਹੀ ਐਸੀ ਚਾੜ੍ਹੀ ਸੀ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹੀ ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ, ਜਿਸ ਦੇ ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਅੱਖ ਉਸ ਦੀ ਅੱਖ ਤੋਂ ਵੀ ਤੇਜ਼, ਉਹ ਕੈਮਰਾ ਜਿਥੇ ਫ਼ੋਕਸ ਕਰਦਾ, ਕੈਮਰੇ ਦੀ ਅੱਖ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪੈਂਦੀ। ਉਸ ਦੀ ਨਿਗ੍ਹਾ ਵਿਚ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੁਦਰਤ ਨੇ ਕਿਹੜਾ ਲੈਂਜ਼ ਫਿੱਟ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਹ ਜਿਸ 'ਤੇ ਨਿਗ੍ਹਾ ਮਾਰਦਾ, ਪੱਥਰ ਨੂੰ ਪਾਰਸ ਬਣਾ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਜਾਦੂ ਬੰਗਾਲ ਦੇ ਕਾਲੇ ਇਲਮ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਤ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਸੀਰੀਅਲ ਦੀ ਸ਼ੂਟਿੰਗ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਜਦੋਂ ਇਸ ਸੀਰੀਅਲ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ, ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਨੂੰ ਆਖਦੇ-ਗ਼ਾਲਿਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਆਪਣਾ ਦਿਮਾਗ਼ ਨਾ ਖ਼ਰਾਬ ਕਰ ਲੈਣਾ। ਜੇ ਤੈਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਗਰ ਲਿਖਿਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਤਾਂ ਸਾਰੀ ਸਕ੍ਰਿਪਟ ਦੁਬਾਰਾ ਲਿਖੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਸਿਰਫ਼ ਤੇਰੇ ਲਈ। ਇਹ ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਦੀ ਖੂਬਕਿਸਮਤੀ ਸੀ ਕਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਵਰਗਾ ਆਦਮੀ ਉਸ ਨੂੰ ਐਨਾ ਮਾਣ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਸੀਰੀਅਲ ਦੇ 12 ਐਪੀਸੋਡ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਐਪੀਸੋਡਜ਼ ਨੂੰ ਸ਼ੂਟ ਕਰਨ ਲਈ ਤਕਰੀਬਨ ਸਾਲ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ। ਹੁਣ ਤੀਕਰ ਤਦੇ ਤਾਂ ਗ਼ਾਲਿਬ 'ਤੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਫਿਲਮ ਜਾਂ ਸੀਰੀਅਲ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਬਣੇ ਵੀ ਨਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੰਬ 'ਚੋਂ ਰੋੜ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਰਬ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਹੀ ਜਾਣਦਾ ਹੈ। ਕੰਧ ਦੀ ਕਿੱਦਾਂ ਦਰਜ ਬੰਨੂਣੀ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪੌਣਿਆ ਡੋਲੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ ਪੈਂਦੀ। ਉਸ ਦਾ ਇੱਟ ਰੱਖਣ ਦਾ ਤਜਰਬਾ ਹੀ ਐਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੰਧ ਦੀ ਚਿਣਾਈ ਡੋਲਣ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ। ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਕੌੜੀ ਨਿੰਮ ਦੇ ਕੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਹਨ। ਜੋ ਫਿਲਮ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਗ਼ਾਲਿਬ 'ਤੇ ਸ਼ੂਰੂ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਉਸ ਵਿਚ ਗ਼ਾਲਿਬ ਦਾ ਰੋਲ ਸੰਜੀਵ ਕੁਮਾਰ ਨੇ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਫਿਲਮ ਬੰਦ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੈਸਾ ਸੀ। ਕੋਈ ਚੰਗਾ ਫ਼ਾਈਨਾਮਰ ਨਾ ਮਿਲ ਸਕਿਆ। ਨਮੀਰੁੱਦੀਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹਮੇਸ਼ਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਾਲਜ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਵਿਚ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਲਿਟਰੇਚਰ ਰੱਜ ਕੇ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਪਰ ਜਦੋਂ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਗ਼ਾਲਿਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਆਕਾਸ਼ ਪਰ੍ਹੇ ਤੋਂ ਪਰ੍ਹੇ, ਧਰਤੀ ਬੋਲੇ ਹੋਰ ਬਹੁਤ ਧਰਤੀਆਂ ਹਨ।

'ਮਿਰਜ਼ਾ ਗ਼ਾਲਿਬ' ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ। ਕੈਮਰਾਮੈਨ ਮਨਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀ ਫੋਟੋਗ੍ਰਾਫੀ ਦੇ ਜਲਵੇਂ ਵਿਖਾਏ। ਸਿੰਘ ਤਾਂ ਇਕ ਹੀ ਮਾਣ ਨਹੀਂ। ਇਥੇ ਤਾਂ ਤਿੰਨ ਸਿੰਘ ਇਕੱਠੇ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਹਾਂ, ਇਕ ਹੋਰ ਸਿੰਘ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਰਿਕਾਰਡਿਸਟ ਨਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਸੀ। ਸੈੱਟ ਉੱਤੇ ਸਰਦਾਰ ਜੀ, ਸਰਦਾਰ ਜੀ ਹੁੰਦੀ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਚਹੁੱਆਂ ਨੇ ਮਿਲ ਕੇ ਉਰਦੂ ਦਾ ਐਸਾ ਸ਼ਾਹਕਾਰ ਸੀਰੀਅਲ ਬਣਾਇਆ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮੇ ਨੂੰ ਮਾਣ ਹੈ, ਮਾਣ ਚਹੇਗਾ।

ਕਿਸੇ ਪਾਰਟੀ ਵਿਚ ਦੇਵ ਆਨੰਦ ਦੇ ਭਰਾ ਚੇਤਨ ਆਨੰਦ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਅੱਜ ਕੱਲ੍ਹ ਤਾਂ ਸਰਦਾਰਾਂ ਦੀ ਹਿੰਦੀ ਸਿਨੇਮੇ ਵਿਚ ਤੂੜੀ ਬੋਲਦੀ ਹੈ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਦੇ ਕੰਮ ਵਿਚੋਂ ਕੰਮ ਬੋਲਦਾ ਹੈ।' ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਕਿਹਾ, 'ਚੇਤਨ ਸਾਬੂ, ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਆਖਦੇ ਕਿ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦੀ ਸਰਦਾਰੀ ਹੈ ਤਾਂ ਹੋਰ ਵੀ ਬਹੁਤ ਖੁਸ਼ੀ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਅਸੀਂ ਸਾਰੇ ਪੰਜਾਬੀ ਹਾਂ, ਪਰ ਮਿੱਤਰ ਮੈਂ ਔਧਾ ਬੰਗਾਲੀ ਹਾਂ, ਉਹ ਕਿਵੇਂ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ, ਅਗਰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਤਾਂ ਫਿਰ ਦੱਸਾਂਗਾ।' ਸਾਰੇ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ।

ਗੁਲਜ਼ਾਰ+ਗ਼ਾਲਿਬ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਵੱਖ ਨਹੀਂ ਵੇਖ ਸਕੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਨੇ ਗ਼ਾਲਿਬ ਨੂੰ ਮੁੜ ਕੇ ਜਿਉਂਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਗੁਲਜ਼ਾਰ ਅਜਿਹਾ ਇਨਸਾਨ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਜਾਤ, ਰੰਗ, ਨਸਲ ਦੇ ਭੇਦ ਭਾਵ ਤੋਂ ਉੱਪਰ ਉੱਠ ਕੇ ਹੀ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਨਵੇਂ ਉੱਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ

ਕਲਮੀ ਚਿੱਤਰ

ਇਹ ਤਾਂ ਕਮਾਲ ਹੋ ਗਈ! ਦਾਅ ਲੱਗਣ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੁਣਾਉਣ ਦੀ ਨੀਤ ਨਾਲ ਮੈਂ ਘਰੋਂ ਤੁਰਨ ਵੇਲੇ ਆਪਣੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ 'ਰਾਤਾਂ ਕਾਲੀਆਂ' ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਲਿਆਇਆ ਸੀ। ਪਲੇਠੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦਾ ਚਾਅ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤਿਕਰਮ ਬਾਰੇ ਉਤਸੁਕਤਾ ਵੀ ਤੇ ਡਰ ਵੀ। ਤਬਾਹਕਾਰ ਦੂਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਮੁੱਕਿਆਂ ਕੁਝ ਹੀ ਸਾਲ ਹੋਏ ਸਨ ਤੇ ਤੀਜੀ ਸੰਸਾਰ ਜੰਗ ਦਾ ਖਤਰਾ ਵਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮਨੁੱਖਜਾਤੀ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ

‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਦੇ ਕਾਲਮ ‘ਕਲਮਾਂ ਵਾਲੀਆਂ’ ਤਹਿਤ ਔਰਤ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਸਾਹਿਤ ਬਾਰੇ ਲੜੀ ਛਾਪੀ ਜਿਸ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੰਗਾਮਾ ਮਿਲਿਆ। ਹੁਣ ‘ਪੰਜਾਬ ਟਾਈਮਜ਼’ ਦੇ ਪਾਠਕਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਦੋਸਤਾਂ ਬਾਰੇ ‘ਕਲਮੀ ਚਿੱਤਰ’ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਲਿਖਾਰੀਆਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀਆਂ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਅਣਫੋਹੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ। ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਹਯਾਤੀ ਦਾ ਵੱਡਾ ਹਿੱਸਾ ਭਾਵੇਂ ਦਿੱਲੀ ਵਰਗੇ ਮਹਾਂਨਗਰ ਵਿਚ ਗੁਜ਼ਾਰਿਆ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਰਹਿਤਲ ਦੇ ਰੰਗ ਅਛੇਪਲੇ ਜਿਹੇ ਆਣ ਜੁੜਦੇ ਹਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਰਤਾਂ ਵਿਚ ਸੁਹਜ ਅਤੇ ਸਲੀਕਾ ਆਪਣੀ ਮਿਸਾਲ ਆਪ ਬਣਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ, ਪਲੇਠੇ ਤੇ ਇਕੋ-ਇਕ ਨਾਵਲ ‘ਇਹ ਜਨਮ ਤੁਮਹਾਰੇ ਲੇਖੇ’ ਅਤੇ ਹੋਰ ਰਚਨਾਵਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਰੰਗ ਸਹਿਜੇ ਹੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲੜੀ ਤਹਿਤ ਇਸ ਵਾਰ ਉੱਘਾ ਲੇਖਕ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ।

ਇਹ ਗੱਲ 1952-53 ਦੀ ਹੈ। ਮੈਂ ਡੀ. ਐਮ. ਕਾਲਜ, ਮੋਗਾ ਵਿਚ ਐੱਫ. ਐੱਸ-ਸੀ. ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸੀ। ਕਾਲਜ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਭਾਗ ਵਲੋਂ ਸਾਹਿਤਕ ਸਮਾਗਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਸੰਤ ਸਿੰਘ ਸੇਖੋਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਹ ਲੇਖਕ ਅਤੇ ਆਲੋਚਕ ਵਜੋਂ, ਖਾਸ ਕਰ ਕੇ ਸਾਡੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਵਿਚ, ਵੱਡਾ ਨਾਂ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਸਨ। ਜੇ ਬਾਹਰੋਂ ਆ ਕੇ ਬਿਲਕੁਲ ਸਾਹਮਣੇ ਪੈਂਦੇ ਸਾਡੇ ਕਾਲਜ ਦੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰੀਏ, ਦੋ ਕੁ ਫੁੱਟ ਉੱਚਾ ਪੱਕਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਮੰਚ ਦੂਜੇ ਭਾਵ ਹਾਲ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਵੱਲ ਦੀ ਤਾਂ ਪਿੱਠ ਹੁੰਦੀ

**ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਭੁੱਲਰ
ਫੋਨ: +91-80763-63058**

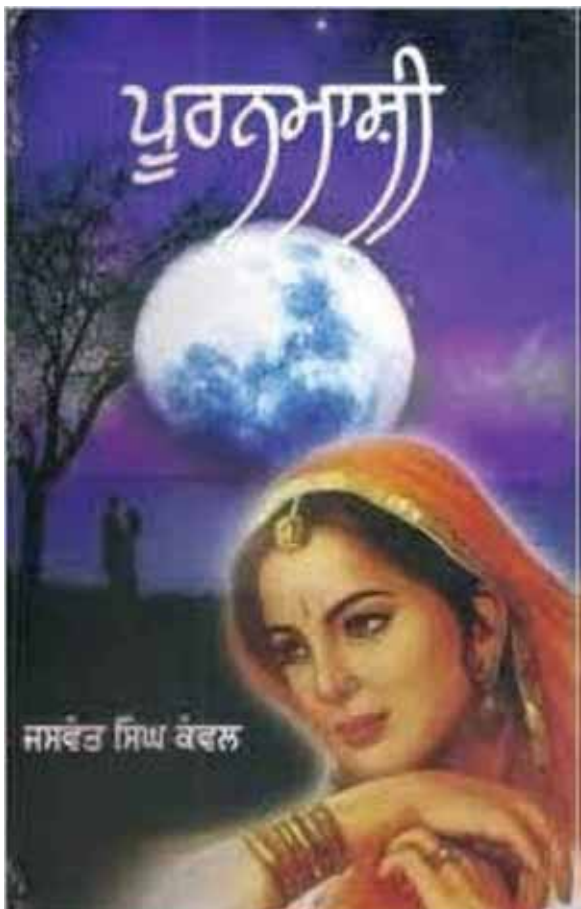
ਸੁਭਾਅ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੋ ਮਗਰੋਂ ਅਨੇਕ ਵਾਰ ਦੇਖਣ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਬੁਲਾਰੇ ਨੂੰ ਬੋਲਦਾ ਛੱਡ ਕੇ ਸੇਖੋਂ ਖੜ੍ਹੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੁਲਾਸ ਤੇ ਅਪਣਤ ਨਾਲ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਬੋਲੇ, “ਆ ਬਈ ਜਸਵੰਤ, ਐਧਰ ਆ ਜਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ!” ਸਾਡੀਆਂ ਧੌਣਾਂ ਕੁਰਸੀਆਂ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਬਣੇ ਹੋਏ ਲਾਂਘੇ ਵੱਲ ਮੁੜ ਗਈਆਂ। ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਕਾਲੀ ਦਾੜੀ, ਲੰਮਾ ਕਿਸਾਨੀ ਕੁੜਤਾ ਤੇ ਚਾਦਰ ਜੋ ਧੌੜੀ ਤੇ ਚਾਦਰ ਦੇ ਅੱਧ-ਵਿਚਾਲੇ ਜਿਹੇ ਬੰਨ੍ਹੀ ਹੋਈ ਸੀ, ਇਕ ਲੰਮਾ ਤੇ ਪਤਲਾ ਜਿਹਾ ਆਦਮੀ ਤੁਰਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਵਿਚ ਘੁਸਰ-ਮੁਸਰ ਹੋਈ, ਇਹ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਵਾਲਾ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੰਵਲ ਹੈ। ਨਵਾਂ-ਨਵਾਂ ਛਪਿਆ ਇਹ ਨਾਵਲ ਬੇਮਿਸਾਲ ਚਰਚਾ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ। ਭਾਵੇਂ ਵਿਚਾਰ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਜੀਵਨ ਕਣੀਆਂ’ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਕੰਵਲ ਦਾ ਇਕ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਕੰਡੇ’ ਅਤੇ ਦੋ ਨਾਵਲ ‘ਸੱਚ ਨੂੰ ਫਾਂਸੀ’ ਤੇ ‘ਪਾਲੀ’ ਛਪ ਚੁੱਕੇ ਸਨ, ਪਰ ਵਡੇਰੇ ਪਾਠਕ ਹਲਕੇ ਤੱਕ ਕੰਵਲ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਨਾਲ ਹੀ ਪੁੱਜਿਆ। ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਦੀ ਧੁੰਮ ਤੇ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਸਦਕਾ ਸਾਡੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਕੰਵਲ ਦਾ ਉੱਚਾ ਸਥਾਨ ‘ਪੇਮੀ ਦੇ ਨਿਆਣੇ’ ਵਾਲੇ ਸੇਖੋਂ ਵਰਗੇ ਵੱਡੇ ਲੇਖਕ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਉਸ ਦੇ ਅਜਿਹੇ ਸਵਾਗਤ ਨੇ ਹੋਰ ਉੱਚਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਪਾਸੇ ਸੀ। ਬਾਹਰਲੇ ਸਰੋਤਿਆਂ ਪਰ ਮੰਚ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਮੂੰਹ ਹੁੰਦਾ। ਅਚਾਨਕ, ਆਪਣੇ ਗਿਆਨ ਤੋਂ ਵੀ ਕੋਰੇ ਸਰੋਤੇ ਸੁਣ ਕੇ ਸਮਝਦੇ ਹੀ ਨਹੀਂ, ਮਾਣਦੇ ਵੀ ਸਨ। ਇਹ ਘਟਨਾ ਆਖਰ ਨੂੰ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਪਹਿਲੀ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ ਸਬੱਬ ਬਣੀ। ਕੁਝ ਸਮੇਂ ਮਗਰੋਂ ਕਰਨੈਲ ਦੇ ਵੱਡੇ ਭਰਾ ਦੀ ਜੰਨ ਢੁੱਡੀਕੇ ਢੁੱਕੀ। ਗੁਆਂਢ-ਮੱਥੇ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਜੰਨ ਜਾਣ ਦਾ ਮੇਰਾ ਇਕ ਕਾਰਨ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਰੀਝ ਵੀ ਸੀ। ਕਰਨੈਲ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਬੋਲ ਪਿਆ, ਆਪਾਂ ਕੰਵਲ ਦੇ ਘਰ ਪੱਤਲ ਦੇ ਕੇ ਆਉਣੀ ਹੈ। ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਕੁੜੀ ਵਾਲੇ ਜੰਨ ਤੋਂ ਪਿੱਛ ਵਿਚਲੀਆਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰੀਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਪੁੱਛ ਕੇ ਪੱਤਲਾਂ ਦੇ ਦਿੰਦੇ ਸਨ। ਪੱਤਲ ਮਠਿਆਈ ਤੇ ਇਕ ਰੁਪਈਆ ਰੱਖ ਕੇ ਰੁਮਾਲ ਨਾਲ ਢਕੀ ਹੋਈ ਬਾਲੀ ਹੁੰਦੀ। ਮੈਂ ਅਤੇ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਦੇ ਸਰੋਤੇ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਪੱਤਲ ਦੇਣ ਗਏ। ਸਬੱਬ ਨਾਲ ਉਹ ਘਰ ਹੀ ਸੀ ਅਤੇ ਖੁੱਲ੍ਹੀਏਂ ਬਾਹੀਂ ਮਿਲਿਆ। ਬਾਹੀਏ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਵਸੇ ਕਲਿਆਣਾਂ ਨਾਂ ਦੇ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚੋਂ ‘ਕਲਿਆਣ ਲੋਢਾ ਘਰ’ ਮੇਰੀਆਂ ਦੋ ਭੂਆ ਵਿਆਹੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ। ਛੋਟੀ ਭੂਆ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਕਰਮ ਸਿੰਘ, ਜੋ ਮੈਥੋਂ ਦਸ ਕੁ ਸਾਲ ਵੱਡਾ ਸੀ, ਪੜ੍ਹਿਆ ਤਾਂ ਪੰਜ-ਚਾਰ ਜਮਾਤਾਂ ਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸਮਝਦਾਰ ਪਾਠਕ ਸੀ। ਉਹ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਥੋਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਪੁਸਤਕਾਂ ਲੈ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਉਹ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਲੈ ਗਿਆ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਮੋਹਿਆ ਹੀ ਗਿਆ। ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਉਹਨੇ ਚਿੱਠੀ ਰਾਹੀਂ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਲਿਖ ਭੇਜੇ। ਚਿੱਠੀ-ਪੱਤਰ ਚੱਲ ਪਿਆ। ਕੰਵਲ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭੂਆ ‘ਮੱਲ ਕਾ ਕਿਲਾ’ ਨਾਂ ਦੀ ਕਲਿਆਣ ਵਿਆਹੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇਉਂ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਸੰਪਰਕ ਵਧਦਾ ਗਿਆ। ਕਰਮ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ਨਾਵਲ ਏਨਾ ਚੰਗਾ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਆਪਣਾ ਸੁਆਦ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਉਹਨੇ ਵੀ ਆਪਣੇ ਅਣਪੜ੍ਹ-ਅਧਪੜ੍ਹ ਬੋਲੀਆਂ

ਸੀ। ਅਸੀਂ ਸਾਹਿਤਕ ਮੱਸ ਵਾਲੇ ਕੁਝ ਦੋਸਤਾਂ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਸ਼ਹਿਰ ਜੈਤੋ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਬਣਾ ਲਈ। ਦੀਪਕ ਜੈਤੋਈ ਦਾ ਨਾਂ ਗੀਤਕਾਰ ਵਜੋਂ ਬਣ ਚੁੱਕਿਆ ਸੀ, ਗਜ਼ਲਕਾਰ ਉਹ ਮਗਰੋਂ ਬਣਿਆ। ਗੁਰਦਿਆਲ ਅਜੇ ਚੱਜ ਨਾਲ ਲਿਖਣ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੱਗਿਆ। ਸਭਾ ਨੇ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਸਲਾਹ ਬਣਾਈ। ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਡਾ. ਜਗਤਾਰ ਅਜੇ ਗੀਤਕਾਰ ਜਗਤਾਰ ਪਪੀਹਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਚੰਗੇ ਗੀਤਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਮੰਚ ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਦਕਾ ਉਹਦੀ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ-ਨਾ-ਕਿਵੇਂ ਪਹਿਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਲੋਟ ਕੋਲ ਝੋਰਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਕੰਵਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ। ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਰੇ ਦਾ ਆਉਣਾ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਵਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੀ। ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਕਾਰਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਆਪ ਕੋ ਇਤਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਦੋ ਦੋਸਤ ਔਰ ਆਏਗੇ। ਉਨ ਕਾ ਕਿਰਾਇਆ ਔਰ ਤਮਾਮ ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ ਆਪ ਕੋ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਗੇ। ਯਿਹ ਖ਼ਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਵੇਹ ਦੋਨੋਂ ਸਟੇਜ ਪਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬੋਲੋਗੇ।” ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਡਰ ਗਏ। ਕੀ ਪਤਾ ਉਹ ਕੀ-ਕੀ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮੰਗਣ। ਉਹ ਵੀ ਓਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਕਵੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਝੋਲਾ-ਚੁੱਕ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਡਰ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਆਉਣ ਦਿਉ ਉਹਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਸਮੇਤ। ਗਿਣ-ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਉਹਨੂੰ ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ!” ਇਉਂ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਪਪੀਹਾ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਰੇਲ ਦਾ ਭਾੜਾ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ।

ਲਈ ਸੰਸਾਰ ਭਰ ਵਿਚ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਅਮਨ ਲਹਿਰ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਅਮਨ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਜੰਗ-ਵਿਰੋਧੀ ਰਚਨਾਵਾਂ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚੋਂ ਗੀਤ, ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੇ ਨਾਟਕ ਮੰਚਾਂ ਉੱਤੇ ਵੀ ਗੁੰਜ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੇਰੀ ਪਹਿਲੀ ਕਹਾਣੀ ਇਸੇ ਮਾਹੌਲ ਦੀ ਉੱਪਜ ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸਾਨ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਇਕ ਫੌਜੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਪਤਨੀ ਅਤੇ ਅੱਗੇ ਚੱਲ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਫੌਜੀ ਪੁੱਤਰ ਤੇ ਨੂੰਹ, ਚਾਰਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਦੁਖਾਂਤ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਕ ਸੰਸਥਾ ਵਜੋਂ ਫੌਜ ਦਾ ਤੇ ਉਸ ਰਾਹੀਂ ਲੜੀ ਜਾਂਦੀ ਜੰਗ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਇਹਦਾ ਧੁਰਾ ਸੀ। ਕਹਾਣੀ ਪਿਤਾ ਫੌਜੀ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋ ਕੇ ਪੁੱਤਰ ਫੌਜੀ ਉੱਤੇ ਜਾ ਮੁਕਦੀ ਸੀ। “ਬਾਈ, ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਵਾਂ?” ਮੈਂ ਝੱਟ ਬੋਲ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਸਭ ਉਹਨੂੰ ਬਾਈ ਹੀ ਆਖਦੇ ਸੀ ਤੇ ਹੌਲੀ-ਹੌਲੀ ਉਹ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਹੀ ‘ਬਾਈ ਕੰਵਲ’ ਬਣ ਗਿਆ। “ਠੀਕ ਹੈ, ਸੁਣਾ।” ਕੰਵਲ ਨੇ ਉਤਰ ਦਿੱਤਾ। ਕਹਾਣੀ ਸਭ ਨੇ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਸੁਣੀ। ਖ਼ਤਮ ਹੋਈ ਤਾਂ ਕੰਵਲ ਬੋਲਿਆ, “ਕਹਾਣੀ ਤੇਰੀ ਵਧੀਆ ਹੈ। ਸਮਕਾਲੀ ਹਾਲਤ ਦੇ ਹਾਣ ਦੀ ਹੈ। ਬੋਲੀ ਵੀ ਢੁੱਕਵੀਂ ਹੈ। ਪਰ ਜਿੰਨਾ ਸਮਾਂ ਤੂੰ ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਬੀਤਦਾ ਦਿਖਾਇਆ ਹੈ, ਏਨਾ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਵਾਰਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ ਹੁੰਦਾ। ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦਰਾਕਿਆਂ ਉੱਤੇ ਸਿੱਧੀ ਫੈਲੀ ਹੋਈ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦੀ। ਇਉਂ ਤਾਂ ਨਾਵਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।” “ਫੇਰ, ਬਾਈ, ਮੈਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰਾਂ?” ਮੈਂ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕ ਵਾਲੇ ਭੋਲੇਪਣ ਨਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। “ਤੂੰ ਕਹਾਣੀ ਪੁੱਤਰ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਕੇ, ਪਿਤਾ ਵਾਲਾ ਹਿੱਸਾ ਪਿਛੋਕੜ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ, ਹੁਣ ਵਾਂਗ ਪੁੱਤਰ ਉੱਤੇ ਹੀ ਅੰਤ ਕਰ।” ਕੰਵਲ ਨੇ ਗੁਰ ਦੱਸਿਆ। ਕੰਵਲ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਨਵੇਂ ਉੱਭਰਦੇ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਉਤਸਾਹ ਤੇ ਪ੍ਰੇਰਨਾ ਦਾ ਸੋਮਾ ਬਣਿਆ ਰਿਹਾ। ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾ ਦੇ ਆਰੰਭਕ ਦੌਰ ਵਿਚ ਹੀ ਮਿਲੀ ਪ੍ਰਸਿੱਧੀ ਨੇ ਉਸ ਵਿਚ ਹਉਂ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲਿਆਂਦੀ। ਪਾਠਕਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਜਿੰਨਾ ਸਿੱਧਾ ਸੰਪਰਕ ਉਸ ਦਾ ਰਿਹਾ, ਘੱਟ ਹੀ ਲੇਖਕਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਹੋ ਸਮਾਂ ਸੀ ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਸਾਹਿਤ-ਰਚਨਾ ਦੇ ਰਾਹ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਘਰ ਆ ਕੇ ਮੈਂ ਕਹਾਣੀ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਪਿਤਾ ਦੇ ਭਰਤੀ ਹੋਣ ਲਈ ਜਾਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੀ ਥਾਂ ਛੁੱਟੀ ਆਏ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਰੋਲੋਂ ਉਤਰਨ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਤੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜ਼ੇ ਉੱਤੇ ਪੁੱਜਣ ਨਾਲ, ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਂਗ ਹੀ, ਮੁਕਦੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤੀ। ਬਾਕੀ ਸਾਰੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ-ਵਿਚਾਲੇ ਪਿਛੋਕੜ ਬਣਾ ਦਿੱਤੀ। ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਨਵੇਂ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਬਲਗਣ ਦੇ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਮਾਸਕ-ਪੱਤਰ ‘ਕਵਿਤਾ’ ਵਿਚ ਤੇ ਕਈ ਸਾਲ ਮਗਰੋਂ ਮੇਰੇ ਪਹਿਲੇ ਕਹਾਣੀ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਵਿਚ ਛਪੀ। ‘ਓਪਰਾ ਮਰਦ’ ਕੰਵਲ ਨੂੰ ਭੇਟ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹਦੀ ਚਿੱਠੀ ਆਈ: “ਗੁਰਬਚਨ ਕਲਾਕਾਰ ਨਾਲੋਂ ਮਨੁੱਖ ਬਹੁਤ ਹੈ। ਇਕ ਜੱਟ ਦੇ ਦਿਲ ਵਾਂਗ ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਹੱਡਾਂ-ਪੈਰਾਂ ਦੀ ਮੋਕਲੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਦੇ ਸਿੱਧੇ-ਪੱਧਰੇ ਪਾਤਰਾਂ ਵਿਚੋਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮਹੱਤਵ ਝਾਕਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਨਸ਼ਾ ਦੇਰ ਨਾਲ ਚੜ੍ਹਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਹੀ ਲੱਭਦਾ ਹੈ। ਉਸ ਦੀ ਕਲਾ ਦਾ ਗੁਣ ਸਪੱਸ਼ਟਤਾ ਹੈ। ਗੁਰਬਚਨ ਮਾਲਵੇ ਦੀ ਰੰਗਭਰੀ ਮਹਿਫਲ ਵਿਚ ਮਹਿਕਦੀ ਮੁਸਕਾਨ ਹੈ।” ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਸਾ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਇਕ ਇਨਾਮ ਉਹਨੇ ਮੈਨੂੰ ਅਜਿਹਾ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਉਹਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨਹੀਂ ਹੀ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਬੀਮਾਰ ਚੰਨੀ ਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆਇਆ, ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹਨੇ ਆਖਿਆ, “ਹੁਣ ਮੈਂ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ। ਬਹੁਤਾ ਪੜ੍ਹਿਆ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦਾ, ਲੋੜ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਅਖ਼ਬਾਰਾਂ-ਰਸਾਲਿਆਂ ਵਿਚੋਂ ਤੇਰੀ ਮੈਂ ਹਰ ਲਿਖਤ ਪੜ੍ਹਦਾ ਹਾਂ।” ਉਹਨੇ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ‘ਬਾਵਾ ਬਲਵੰਤ ਇਨਾਮ’ ਤੇ ‘ਬਲਰਾਜ ਸਾਹਨੀ ਇਨਾਮ’ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਜੋ ਬਾਕਾਇਦਗੀ ਨਾਲ ਹਰ ਸਾਲ ਦਿੱਤੇ ਜਾਂਦੇ ਰਹੇ। ਉਹਨੇ ਇਹ ਸਨਮਾਨ ਦੇਣ ਵਾਸਤੇ ਮੈਨੂੰ ਪਹਿਲਿਆਂ ਵਿਚ ਹੀ ਚੋਤੇ ਕੀਤਾ, ਖੁਸ਼ੀ ਹੋਈ। ਡਾ. ਜਸਵੰਤ ਗਿੱਲ ਦੇ ਚਲਾਣੇ ਮਗਰੋਂ ਉਹਨੇ ਲੇਖਿਕਾਵਾਂ ਵਾਸਤੇ ਉਹਦੇ ਨਾਂ ਦਾ ਸਨਮਾਨ ਕਾਇਮ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਉਹਨੂੰ ਮਾਣਾਂ-ਸਨਮਾਨਾਂ ਦਾ ਘਾਟਾ ਹੀ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਰਿਹਾ। ਅਣਗਿਣਤ ਸਾਹਿਤਕ ਸਭਾਵਾਂ ਤੇ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਸਨਮਾਨਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਭਾਰਤੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ‘ਸਾਹਿਤ ਰਤਨ’ ਸਮੇਤ (ਬਾਕੀ ਸਫਾ 28 ‘ਤੇ)

ਪਿੰਡ ਸਾਡਾ ਘਰ ਫਿਰਨੀ ਉੱਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਡੇਰਾ ਫਿਰਨੀ ਨਾਲ ਲਗਦੀ ਬੈਠਕ ਵਿਚ ਸੀ। ਬੈਠਕ ਦੀ ਕੰਧ ਨਾਲ ਬਾਹਰ ਖੁੰਢ ਪਿਆ ਸੀ, ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਸਿਆਲਾਂ ਵਿਚ ਧੁੱਪ ਸੇਕਣ ਲਈ ਬੈਠ ਜਾਂਦਾ। ਇਕ ਰਾਤ ਮੈਂ ਅਤੇ ਮਿਲਣ ਆਇਆ ਮੇਰਾ ਇਕ ਜਮਾਤੀ ਵਿਚੋਂ-ਵਿਚੋਂ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਦੇ ਸੁਆਦਲੇ ਪੰਨੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲੱਗ ਪਏ। ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕੰਧ ਵਾਲੇ ਘਰ ਦੇ ਮੇਰੇ ਹਾਣੀ ਮੁੰਡੇ ਕਰਨੈਲ ਦੇ ਲੰਘੇ ਜਾਂਦੇ ਦੇ ਕੰਨ ਵਿਚ ਨਾਵਲ ਦੀ ਇਕ ਬੋਲੀ ਪੈ ਗਈ ਤੇ ਉਹ ਖੁੰਢ ਉੱਤੇ ਬੈਠ ਕੇ ਸੁਣਨ ਲੱਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਉਸ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ਤੁਸੀਂ ਰਾਤ ਰਲ ਕੇ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਸੀ? ਮੁਕਦੀ ਗੱਲ, ਗਲੀ-ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਕਈ ਹਾਣੀਆਂ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਰਾਤ ਰੋਟੀ-ਟੁੱਕ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਠ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਨਾਵਲ ਦੀ ਹੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਸੀ ਕਿ ਅੱਖਰ-

ਉੱਤੇ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਸਦਕਾ ਉਹਦੀ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਕਾਫੀ ਮੰਗ ਸੀ। ਵਿਚਾਰ ਬਣਿਆ ਕਿ ਕਿਵੇਂ-ਨਾ-ਕਿਵੇਂ ਪਹਿਰੇ ਨੂੰ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਉਹ ਉਸ ਸਮੇਂ ਮਲੋਟ ਕੋਲ ਝੋਰਤ ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਸੀ। ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ, ਉਹ ਕੰਵਲ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਮੋੜਦਾ। ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਮੈਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਪਹਿਰੇ ਦਾ ਆਉਣਾ ਵੀ ਪੱਕਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੰਵਲ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵੀ। ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਉਰਦੂ ਵਿਚ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਇਕ ਕਾਰਡ ਨੇ ਸਾਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਲਿਖਿਆ ਸੀ, “ਆਪ ਕੋ ਇਤਲਾਹ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰੇ ਸਾਥ ਦੋ ਦੋਸਤ ਔਰ ਆਏਗੇ। ਉਨ ਕਾ ਕਿਰਾਇਆ ਔਰ ਤਮਾਮ ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ ਆਪ ਕੋ ਜ਼ਿੰਮੇ ਹੋਗੇ। ਯਿਹ ਖ਼ਿਆਲ ਰਹੇ ਕਿ ਵੇਹ ਦੋਨੋਂ ਸਟੇਜ ਪਰ ਕੁਛ ਨਹੀਂ ਬੋਲੋਗੇ।” ਅਸੀਂ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ’ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਡਰ ਗਏ। ਕੀ ਪਤਾ ਉਹ ਕੀ-ਕੀ ਖਰਚਾ ਕਰਨ ਤੇ ਮੰਗਣ। ਉਹ ਵੀ ਓਦੋਂ ਜਦੋਂ ਕਿ ਉਹ ਕਵੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸਨ, ਸਿਰਫ਼ ਪਹਿਰੇ ਦੇ ਝੋਲਾ-ਚੁੱਕ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਡਰ ਕੰਵਲ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਫਿਕਰ ਨਾ ਕਰੋ। ਆਉਣ ਦਿਉ ਉਹਨੂੰ ਦੋਸਤਾਂ ਸਮੇਤ। ਗਿਣ-ਗਿਣ ਕੇ ਦੇਵਾਂਗੇ ਉਹਨੂੰ ਅਖ਼ਰਾਜ਼ਾਤ!” ਇਉਂ ਹੀ ਹੋਇਆ, ਪਪੀਹਾ ਚੁੱਪ ਕੀਤਾ ਰੇਲ ਦਾ ਭਾੜਾ ਜੇਬ ਵਿਚ ਪਾ ਕੇ ਤੁਰ ਗਿਆ। ਅਸੀਂ ਨਵੇਂ-ਨਵੇਂ ਉਠਦੇ ਕੁਝ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਰਾਮਪੁਰਾ ਫੂਲ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੈਥੋਂ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਵਿਚ ਜਸਵੰਤ ਵਫ਼ਾ, ਨਸੀਬ ਚੰਦ ਨਸੀਬ, ਗੁਰਬਚਨ ਸਿੰਘ ਤਾਂਘੀ, ਰੌਸ਼ਨ ਫੂਲਵੀ ਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਮਿੱਤਰ ਸ਼ਾਮਲ ਸਨ। ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ, ਬਰਨਾਲਾ ਸਰਗਰਮ ਵੀ ਬਹੁਤੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਦੇ ਕਈ ਲੇਖਕ ਵੀ ਸਾਥੋਂ ਕਾਫੀ ਕੱਦਾਵਰ ਸਨ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸ ਦਾ ਵੀ ਮੈਂਬਰ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਬਰਨਾਲਾ ਸਭਾ ਬੜੇ ਠਾਠਦਾਰ ਤੇ ਸਫਲ ਸਮਾਗਮ ਕਰਦੀ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਸਮਾਗਮ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਵੀ ਆਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਰੰਭਕ ਸੈਸ਼ਨ ਤੋਂ ਮਗਰੋਂ ਰੋਟੀ ਸੀ ਤੇ ਉਸ ਪਿੱਛੋਂ ਦੂਜਾ ਸੈਸ਼ਨ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਪਰਚੇ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਣੇ ਸਨ। ਸਾਹਿਤਕ ਇਕੱਠਾਂ ਵਿਚ ਕੰਵਲ ਉਹਨੀਂ ਦਿਨੀਂ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਲਈ ਵੱਡੀ ਖਿੱਚ ਹੁੰਦਾ। ਵੱਡੇ ਕਰੋ ਜਾਂਦੇ ਬਹੁਤੇ ਲੇਖਕਾਂ ਦੇ ਉਲਟ ਉਹ ਨਵੇਂ ਲੇਖਕਾਂ ਨਾਲ ਨੇੜਤਾ ਤੇ ਅਪਣਤ ਦਿਖਾਉਂਦਾ, ਮੋਹ ਕਰਦਾ। ਉਹ ਵੀ ਉਹਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਰਹਿੰਦੇ। ਰੋਟੀ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਚਲੋ, ਖੇਤਾਂ ਵਿਚ ਚਲਦੇ ਹਾਂ। ਉਥੇ ਬੈਠ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਾਂਗੇ।” ਨੇੜੇ ਹੀ ਹਰੀਆਂ-ਕਚੂਰ ਕਣਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇਕ ਖੂਹ ਦਿੱਸ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਦਰਜਨ ਕੁ ਮੂੰਡੇ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਖੂਹ ਕੋਲ ਜਾ ਬੈਠੇ। ਅਣਜਾਣਿਆਂ ਨਾਲ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕੁਝ ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮਗਰੋਂ ਉਹ ਬੋਲਿਆ, “ਬਈ ਕੋਈ ਕੁਛ ਸੁਣਾਓ।”

ਵਾਸਤੇ ਇਸ ਦਾ ਸੰਪੂਰਨ ਪਾਠ ਕੀਤਾ। ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਦੀ ਹਰਮਨਪਿਆਰਤਾ ਬੇਮਿਸਾਲ ਰਹੀ। ਮਗਰੋਂ ‘ਲਹੂ ਦੀ ਲੋਅ’ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਲਕਿਆਂ ਵਿਚ ਬਹੁਤ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਕੰਵਲ ਦਾ ਹੋਰ ਕੋਈ ਨਾਵਲ ‘ਪੂਰਨਮਾਸੀ’ ਨਾਲ ਮੋਢਾ ਨਹੀਂ ਮੋਚ ਸਕਿਆ। ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਸੇਵੇਵਾਲਾ ਦੇ ਮਿਡਲ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ

‘ਰਾਗਾਂਜਲੀ’ ਤੇ ਉਹਦਾ ਲੇਖਕ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ

ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਨਿੱਜੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨ ਦੇ ਲਾਲਚ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ।

ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ
ਫੋਨ: 747-535-1539

ਪਰਵਾਸੀ ਸ਼ਾਇਰ ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ 1964 ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਲਈ ਹੀ ਮੇਰੇ ਉਸਤਾਦ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਦੋਂ ਸਰਹਾਲੀ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਜੇ. ਬੀ. ਟੀ. ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਸਾਂ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦੀ ਉਸ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰ ਪਹਿਲੀ ਨਿਯੁਕਤੀ ਸੀ। ਨਵਾਂ ਨਵਾਂ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਜੀਵਨ ਛੱਡਿਆ ਹੋਣ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਉਮਰਾਂ ਦਾ ਫਰਕ ਘੱਟ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਦਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਰਵੱਈਆ ਦੋਸਤਾਨਾ ਸੀ। ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਸਾਡੇ ਨਾਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਫੁੱਟਬਾਲ ਵੀ ਖੇਡਦਾ। ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਸਾਡੇ ਹੋਸਟਲ ਦਾ ਸੁਪਰਡੈਂਟ ਸੀ। ਮੈਂ ਹੋਸਟਲ ਅਤੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਦਾ ਆਗੂ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਸਨੂੰ ਅਕਸਰ ਮਿਲਦਾ ਸਾਂ। ਉਹ ਸਾਹਿਤ ਦਾ ਬਹੁਤ ਸੁਚੇਤ ਪਾਠਕ ਸੀ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਸੀ। ਮੇਰੀਆਂ ਸਾਹਿਤਕ ਰੁਚੀਆਂ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮੇਰੀ ਕਦਰ ਕਰਦਾ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਦਾ, ਸੁਝਾਅ ਦਿੰਦਾ। ਮੈਂ ਦੇਰ ਰਾਤ ਤਕ ਉਸਦੇ ਕਮਰੇ ਵਿਚ ਬੈਠਾ ਰਹਿੰਦਾ। ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਬਾਕਾਇਦ ਮਹਿਫਲਾਂ ਵਿਚ ਤੇ ਨਿੱਜੀ ਸੰਗਤ ਵਿਚ ਅਸੀਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਗੀਤ ਅਤੇ ਗਜ਼ਲਾਂ ਸੁਣਦੇ ਰਹਿੰਦੇ। ਅਸੀਂ ਯਾਰਾਂ ਵਰਗੇ ਉਸਤਾਦ-ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸਾਂ।

ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਪਿੱਛੋਂ ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਇੰਗਲੈਂਡ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਸਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਕਾਗਜ਼-ਪੱਤਰ’ ਭੇਜ ਕੇ ਉਥੇ ਹੀ ਮੰਗਵਾ ਲਿਆ। ਮਨ ਵਿਚ ਚੇਤੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਉਸਤਾਦ ਵਰ੍ਹਿਆਂ ਬੱਧੀ ‘ਗਵਾਚੇ’ ਰਹੇ। ਮੈਂ ਤੇ ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਦੇ ਤਾਂ ਰਹਿੰਦੇ ਪਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਾਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ‘ਦੁਨੀਆਂ ਦੇ ਮੇਲੇ ਵਿਚ ਵਿਛੜੇ’ ਸਰਹਾਲੀ ਸਕੂਲ ਵਾਲੇ ਉਹੋ ਉਸਤਾਦ-ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹਾਂ। ਆਖਰ ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਹੀ ਮੈਨੂੰ ਲੱਭਿਆ। ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਸ਼ੱਕ ਤਾਂ ਅੰਦਰ-ਅੰਦਰ ਸਦਾ ਹੀ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿਤੇ ਇਹ ‘ਵਰਿਆਮ ਸੰਧੂ’ ਉਹੋ ‘ਸਰਹਾਲੀ ਵਾਲਾ ਮੁੰਡਾ’ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਪਰ ਉਹਨੂੰ ਯਕੀਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਉਂਦਾ। ਇਹ ਯਕੀਨ ਉਸਨੂੰ ਉਦੋਂ ਹੋਇਆ ਜਦੋਂ ਉਸਨੇ ਕਿਸੇ ਅਖ਼ਬਾਰ ਵਿਚ ਮੇਰੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖੀ। ਤੇ ਫਿਰ ‘ਇੰਡੀਆ’ ਆਇਆ ਉਹ ਇਕ ਦਿਨ ਹਰਭਜਨ ਹੁੰਦਲ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣ ਆ ਗਿਆ। ਸਾਡੀ ਟੁੱਟੀ ਹੋਈ ਕਰਿਯਤੀ ਨੂੰ ਸਾਡੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦੀ ਸਾਂਝ ਨੇ ਕੁਝ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪੀਚਵਾਂ ਬਣਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਸਾਡੀ ‘ਉਸਤਾਦੀ-ਸ਼ਾਗਿਰਦੀ’ ਨਿੱਘੀ ਦੋਸਤੀ ਵਿਚ ਬਦਲ ਗਈ।

ਜਦੋਂ ਮੈਂ 1997 ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਗਿਆ ਤਾਂ ਗੁਰਨਾਮ ਢਿੱਲੋਂ ਰਾਹੀਂ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲਾਂ ਬਾਅਦ ਮਿਲਿਆ।

ਗੱਲ ਅਜੀਬ ਸੀ; ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ‘ਸਿਰਫ ਤਿੰਨ ਮਹੀਨੇ’ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਮੇਰਾ ਉਸਤਾਦ ਰਿਹਾ ਸੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਬੇਨਾ ਅੰਦਰ ਉਤਰ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਮਰ ਭਰ ਉਹਨੂੰ ਮਿਲਣ ਦੀ ਲਲਕ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਰਹੀ।

ਇੰਗਲੈਂਡ ਆ ਕੇ ਉਸਨੇ ਦੋਬਾਰਾ ਪੜ੍ਹਾਈ ਕੀਤੀ। ਪਹਿਲਾਂ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਫੇਰ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਦਾ ਪੜ੍ਹਾਉਣ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਹਿਸਾਬ ਸੀ।

1997 ਵਿਚ ਉਹਦੇ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਾਲੇ ਘਰ ਹੋਈ ਗੱਲ-ਬਾਤ ਦੇ ਕੁਝ ਅੰਸ਼:

“ਜਮ੍ਹਾਂ-ਤਫਰੀਕਾਂ ਵਾਲਾ ਬੰਦਾ ਆਪਣੇ ਕਲਾਕਾਰ ਆਪੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖ ਸਕਿਆ?”

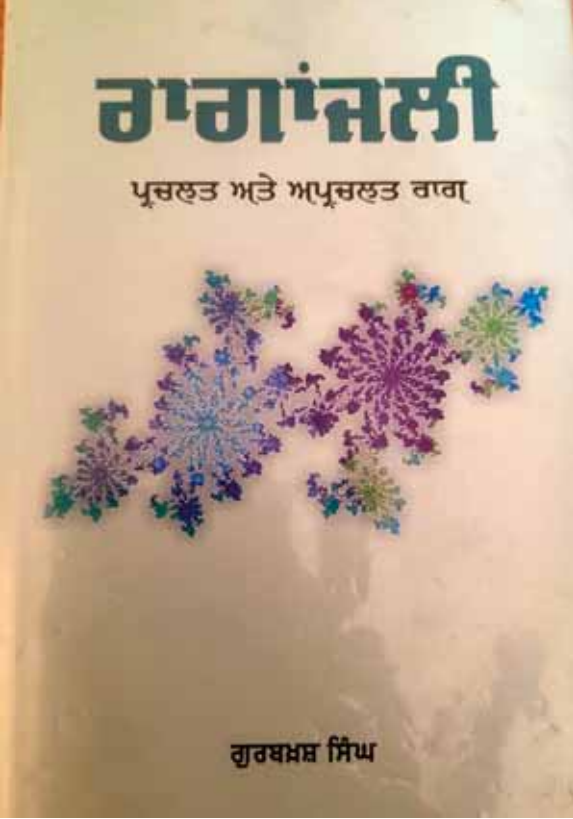
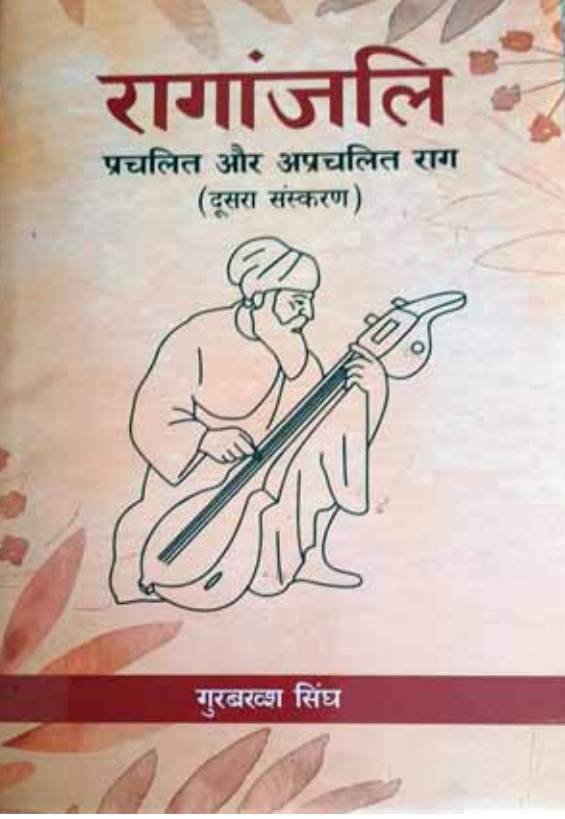
“ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰਲੇ ਕਲਾਕਾਰ ਨੂੰ ਸਦਾ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰੱਖਿਆ। ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਮੂਲ-ਮੋਹ ਤੋਂ ਮੁਨਕਰ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਉਸਨੇ ਕਈ ਨਵੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ-ਬੰਧਸ਼ਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਤੇ ਇਹ ਭਾਰਤ ਵਿਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਮਾਨਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਰਸਾਲੇ ‘ਸੰਗੀਤ’ ਵਿਚ ਛਪਦੀਆਂ

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਇੰਜੀਨੀਅਰਿੰਗ ਅਤੇ ਹਿਸਾਬ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਰਿਹਾ ਹੈ ਤੇ ਸਾਰੀ ਉਮਰ ਲੰਡਨ ਦੇ ਕਾਲਜ ਵਿਚ ਹਿਸਾਬ ਹੀ ਪੜ੍ਹਾਇਆ। ਪਰ ਕੋਮਲ ਕਲਾਵਾਂ ਵਿਚ ਉਸਦੀ ਰੁਚੀ ਮੁੱਢ ਤੋਂ ਹੀ ਸੀ। ਖਾਸ ਤੌਰ ’ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਉਸਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਹਦੀ ਕਲਾਸੀਕਲ ਰਾਗਾਂ ਬਾਰੇ ਬੜੀ ਹੀ ਮਹੱਤਵ ਪੂਰਨ ਕਿਤਾਬ ‘ਰਾਗਾਂਜਲੀ’ ਹਿੰਦੀ ਅਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਛਪੀ ਹੈ। ਇਸਦੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬੜੀ ਸੋਭਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਵੀ ਇਸਦੀ ਲੋੜੀਂਦੀ ਚਰਚਾ ਤਾਂ ਹੋਈ ਹੈ ਪਰ ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਬੜੇ ਸੈਮੀਨਾਰ ਹੋਏ ਤੇ ਵੱਡੇ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪੇਸ਼ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਲੱਖਣ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੀ ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਦਿਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਨਾਮਵਰ ਹਿੰਦੀ ਚੈਨਲਾਂ ’ਤੇ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਹੋਈ ਹੈ। ਦਰਜਨਾਂ ਵੈਬੀਨਾਰ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਹਿੰਦੀ ਵਿਚ ਇਸ ਪੁਸਤਕ ਨੂੰ ਭਰਪੂਰ ਹੁੰਗਾਰਾ ਮਿਲਣ ਕਰ ਕੇ ਇਸਦਾ ਦੂਜਾ ਸੰਸਕਰਣ ਵੀ ਛਪ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਪਰ ਪੰਜਾਬੀ ਸੰਗੀਤ-ਜਗਤ ਤੱਕ ਵਿਆਪਕ ਪੱਧਰ ’ਤੇ ਇਸਦੀ ਪਹੁੰਚ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕੀ। ਇਸ ਦਾ ਕਾਰਨ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵਰਗੀਆਂ ਕੋਮਲ-ਕਲਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਡੂੰਘੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਣ ਦੀ ਤਾਂਘ ਦਾ ਨਾ ਹੋਣਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਸੁਭਾਅ ਵੀ, ਜਿਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਾਰੇ ‘ਰੋਲਾ’ ਪਾਉਣ ਦੀ ਜਾਚ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬੀ ਦੇ ਸੰਗੀਤ ਪ੍ਰੇਮੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਲਈ ਕਹਾਣੀਕਾਰ ਵਰਿਆਮ ਸਿੰਘ ਸੰਧੂ ਦਾ ਇਹ ਲੇਖ ਪਾਠਕਾਂ ਦੀ ਨਜ਼ਰ ਹੈ।

ਰਹੀਆਂ ਹਨ। ਉਹ ਰਿਆਜ਼ ਵੀ ਕਰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਸ਼ੌਕ ਦੀ ਤ੍ਰਿਪਤੀ ਲਈ ‘ਸਲੋਮ’ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਸਿਖਿਆਰਥੀਆਂ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਦੀਆਂ ਕਲਾਸਾਂ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਫੀਸ ਤੋਂ ਲੈਂਦਾ ਸੀ।
“ਏਨੇ ਰੁਝੇਵੇਂ ਭਰੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚੋਂ ਸਮਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੱਢ ਲੈਂਦੇ ਹੋ। ਏਥੇ ਤਾਂ ਸਮੇਂ ਦੀ ਤੰਗੀ ਦਾ ਅਕਸਰ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।”
ਉਹ ਮਿੰਨ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਮੁਸਕਰਾਇਆ, ਪਰ ਦੂਜੇ ਪਲ ਹੀ ਗੰਭੀਰ ਹੋ ਗਿਆ।
“ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਡਿਪਾਰਟਮੈਂਟ ਵਿਚ ਹੀ

ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਗਜ਼ਲ ਸੁਣ ਲੈਣ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਉਹਦੀ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਕੋਈ ਚੀਜ਼ ਸੁਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹਾ।
“ਮੈਂ ਮਰ ਚੁੱਕੇ ਅਪ੍ਰਚੱਲਿਤ ਰਾਗਾਂ ਨੂੰ ਗਾਉਂਦਾ ਹਾਂ...ਮੈਨੂੰ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਡੂੰਘੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਹੈ।”
ਤੇ ਉਸਨੇ ਨਵਾਂ ਕਲਾਮ ਛੁਹ ਲਿਆ।
ਵਾਤਾਵਰਣ ਮਹਿਕ ਉਠਿਆ।
ਬਾਜ਼ੇ ਰੇ ਮੋਰੀ ਪਾਇਲੀਆ
ਝਨਕ ਝਨਕ ਛਨ...ਛਨ ਨ ਨ ਨ

ਪੰਜਾਬੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਬੀੜਨ’ ਹੀ ਰਹਿ ਗਈ ਹੈ। ਉਸ ਵਿਚ ਸ਼ਾਇਰੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ...ਮੈਂ ਵੀ ਏਦਾਂ ਦੀ ‘ਚਿਮਟੀ-ਸ਼ਾਇਰੀ’ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ। ਚੰਗੇ ਲਫਜ਼ ਚੁੱਕ ਕੇ ਆਪਣੀ ਤਰਤੀਬ ਵਿਚ ਬੀੜ ਲੈਂਦਾ ਹਾਂ।”
ਮੇਰੇ ਇਹ ਪੁੱਛਣ ’ਤੇ ਕਿ ਕਿਤੇ ਇਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਛਪਵਾਈਆਂ ਵੀ ਹਨ? ਉਸਨੇ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ :
“ਬਿਲਕੁਲ ਨਹੀਂ...ਨਾ ਇਹ ‘ਕਵਿਤਾ’ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ‘ਮੋਰੀ’ ਹੁੰਦੀ ਹੈ...ਇਸ

ਨਹੀਂ, ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਇੰਡਸਟਰੀ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਸਾਂ ਉਦੋਂ ਵੀ ਇਸ ਸ਼ੌਕ ਲਈ ਸਮਾਂ ਕੱਢ ਲੈਂਦਾ ਸਾਂ। ਟਾਈਮ ਮਿਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ...ਐਵੇਂ ਲੋਕੀ ਰੋਹਬ ਪਾਉਂਦੇ ਨੇ...ਟਾਈਮ ਦੀ ਕਿੱਲਤ ਦਾ ਰੋਲਾ ਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ‘ਓਵਰ-ਟਾਈਮ’ ਦਾ ਫਾਰਾ ਕਿਉਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ। ਪੈਸੇ ਨਾਲ ਬੰਦਾ ਰੱਜਦਾ ਹੈ ਕਦੀ! ਰੂਹ ਦੇ ਰੱਜ ਲਈ ਵੀ ਸਮਾਂ ਕੱਢਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।...ਤੇ ਕੱਢਦੇ ਨੇ ਲੋਕੀ...ਚਾਰ ਚਾਰ ਪੰਜ ਪੰਜ ਘੰਟੇ ਦੀਆਂ ਮਹਿਫਲਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ। ਛੋਟੇ ਜਿਹੇ ਕਵੀ-ਦਰਬਾਰ ਲਈ ਸ਼ਾਇਰ ਲੋਕ ਮੀਲਾਂ ਦੂਰ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...ਸਮਾਂ ਹੈ, ਤਾਂ ਹੀ ਜਾਂਦੇ ਨੇ...”
ਜਦੋਂ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਸੁਨਾਉਣ ਲਈ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਉਹ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਜ਼-ਨਖਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਤੁਰੰਤ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਚੁੱਕ ਲਿਆਇਆ।
“ਤੇਨੂੰ ਦਿਲੋਂ ਭੁਲਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਮੈਂ, ਮਹੁਰਾ ਗਮਾਂ ਦਾ ਖਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਾਂਗਾ ਮੈਂ।”
ਮੇਰੇ ਕਹਿਣ ’ਤੇ ਉਹ ਬਿਸ਼ਨ ਸਿੰਘ ਉਪਾਸ਼ਕ ਦੀ ਲਿਖੀ ਗਜ਼ਲ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਪੈਂਤੀ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਉਸ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਕੇ ਰੁਮਾਂਚਿਤ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸਾਂ ਜਦੋਂ ਉਸ ਕੋਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਇਹੋ ਗਜ਼ਲ ਸੁਣੀ ਸੀ। ਉਸਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚਲਾ ਸੋਜ ਮਨ ਨੂੰ ਪਿਘਲਾ ਗਿਆ।

ਸਾਸ ਨਿਗੋੜੀ ਜਾਗੇ ਨਨਦੀਆ ਔਰ ਬੈਰਨ ਹੋ ਮੇਰੀ ਪਾਇਲੀਆ....
ਤੇ ਫਿਰ ਇਕ ਹੋਰ ਕਲਾਮ ...ਤੈਡੜੇ ਨਾਲ ਮੈਂ ਲੱਗੀਆਂ ਨਿਭਾਵਾਂ
ਸਦ ਬਲਿਹਾਰੇ ਮੈਂ ਬਲ ਬਲ ਜਾਵਾਂ ਬਿਨ ਡਿੰਠਿਆਂ ਮੇਰੇ ਨੈਣ ਨਿਰੰਜਨ ਬਿਨ ਮਿਲਿਆਂ ਹਿੱਕੀ ਉਠਣ ਹਾਵਾਂ ਤੋਂਡੜੇ ਨਾਲ....
ਉਹਨੇ ਸੁਰਾਂ ਤੋਂ ਪੱਟੇ ਚੁੱਕੇ ਤਾਂ ਅਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਜਾਦੂ ਦੀ ਜਕਤ ਵਿਚੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲੇ। ਗਾਏ ਗਏ ਕਲਾਮ ਵਿਚਲਾ ਸੂਫੀਆਨਾ ਰੰਗ ਵੇਖ ਕੇ ਮੈਂ ਜਾਨਣਾ ਚਾਹਿਆ ਕਿ ਇਹ ਬੋਲ ਕਿਸ ਸ਼ਾਇਰ ਦੇ ਲਿਖੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਉਹ ਬਾਲਾਂ ਵਰਗਾ ਨਿਰਛਲ ਹਾਸਾ ਹੋਇਆ।
“ਚਿਮਟੀ-ਕਵੀਰਾਜ ਜੀ ਦੁਆਰਾ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਕਲਾਮ ਹੈ ਇਹ...”
ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਪਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕੀਤੀ, “ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਬਹੁਤੀ ਕਵਿਤਾ ‘ਚਿਮਟੀ ਕਵਿਤਾ’ ਹੈ। ਦੂਜੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਾਇਰਾਂ ਦੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਬਦ ਚਿਮਟੀ ਨਾਲ ਚੁੱਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਸਤਰਾਂ ਵਿਚ ਬੀੜ ਲਵੋ। ਬਹੁਤੀ

ਲਈ ਛਪਵਾਉਣ ਦਾ ਸੁਆਲ ਹੀ ਕਿਥੇ ਉਠਦਾ ਹੈ...ਇਹ ਤਾਂ ਬੱਸ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਸੁਣਾ ਕੇ ਰਾਖਾ ਰਾਜ਼ੀ ਕਰ ਲਈਦਾ ਹੈ।...ਛਪਣ-ਛਪਾਉਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਾਇਰ ਤਾਂ ਗੁਰਨਾਮ ਹੁਰੀਂ ਹਨ...”
ਉਸਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬ ਆਉਂਦਾ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਮਿਲਣਾ ਨਾ ਭੁੱਲਦਾ। ਇਕ ਵਾਰ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਸਾਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮਾਹਿਰ ਗੁਰਦਿਆਲ ਸਿੰਘ ਕੋਲੋਂ ਉਹਦੀ ਮਨਸ਼ਾ ਦਾ ਹਾਰਮੋਨੀਅਮ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਵੀ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਖੁਸ਼ੀ ਲਈ।
ਉਮਰ ਭਰ ਦਸੀ ਘਾਲਣਾ ਘਾਲ ਕੇ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਮੁੱਲਵਾਨ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ, ‘ਰਾਗਾਂਜਲੀ’ ਲਿਖ ਕੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਮੇਰੀ ਸੰਗੀਤ ਜਗਤ ਨੂੰ ਭੇਟਾ ਹੈ। ਉਸਨੇ ਗੁਰੂ ਗ੍ਰੰਥ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚਲੇ 150 ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ 112 ਰਾਗਾਂ ਵਿਚ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਹਨ। ਇਹ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਉਹਦੀ ਨਿਰੋਲ ਮੌਲਿਕ ਸਿਰਜਣਾ ਹਨ, ਇਸ ਪਹਿਲਾਂ ਹੋਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬਣਾਈਆਂ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਦਖਲ ਨਹੀਂ।
ਪਿੱਛੋਂ ਫ਼ੀਰੋਜ਼ਪੁਰ ਦੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਤੇ ਹਾਲ ਵਿਚ ਸਾਢੇ ਕੁ ਪੰਜ ਦਹਾਕਿਆਂ ਤੋਂ ਬਰਤਾਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਹੁਰੀ ਛੇ ਭੈਣ-ਭਰਾ ਹਨ। ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਗੁੜ੍ਹਤੀ ਉਸਨੂੰ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚੋਂ ਹੀ ਮਿਲੀ। ਉਸਦੇ ਮਾਤਾ-ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਵੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਸੀ। ਭੈਣ ਭਰਾ ਵੀ ਗਾਉਣ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਰੱਖਦੇ ਸਨ। ਕਈ ਵਾਰ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ

ਮਿਲ ਕੇ ਵੀ ਗਾਉਂਦਾ। ਕਦੀ ਕਦੀ ਘਰ ਵਿਚ ਕਵਾਲੀ ਦਾ ਗਾਇਨ ਕਰਦੇ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਬਾਬਾ ਜੀ ਵੀ ਨਾਲ ਤਾੜੀ ਮਾਰ ਕੇ ਕਵਾਲੀ-ਗਾਇਨ ਦਾ ਲੁਤਫ਼ ਲੈਂਦੇ।

ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੁਚੀ ਵੇਖ ਕੇ ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਉਹਨੂੰ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਵਿਚ ਹੁੰਦੇ ਸੰਗੀਤ-ਦਰਬਾਰਾਂ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨ-ਦਰਬਾਰਾਂ ਵਿਚ ਲੈ ਕੇ ਜਾਂਦੇ। ਜਿਹੜਾ ਨਾਮਵਰ ਸੰਗੀਤਕਾਰ ਜਾਂ ਕੀਰਤਨੀਆ ਫ਼ਿਰੋਜ਼ਪੁਰ ਆਉਂਦਾ

ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਪਿਤਾ ਜੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੜੇ ਆਦਰ ਨਾਲ ਘਰ ਬੁਲਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੇਖ ਕੇ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਸਿਖਾ ਵੀ ਜਾਂਦੇ। ਉਦੋਂ ਕਲਾਸੀਕਲ ਰਾਗਾਂ ਦਾ ਉਹਨੂੰ ਬਹੁਤਾ ਪੜਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਗੁਣਗੁਣਾਉਂਦਾ ਠੀਕ ਸੀ। ਪੰਜ ਸਾਲ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਉਮਰ ਵਿਚ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਗੋਲਡ ਮੈਡਲ ਨਾਲ ਸਨਮਾਨਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਹੀ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਰਸੀਆ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ ਤਾਂ ਬਚਪਨ ਤੋਂ ਹੀ ਉਹਦੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਵੱਸਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਧੁਨ ਜਾਂ ਬੰਧਿਸ਼ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਖ਼ਿਆਲ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਉਹਨੂੰ ਉਦੋਂ ਆਇਆ ਜਦੋਂ ਉਹਦੀ ਭੈਣ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ, ਜੋ ਖੁਦ ਇੱਕ ਲੇਖਿਕਾ ਵੀ ਹੈ ਤੇ ਜਿਸਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਸ਼ੌਕ ਵੀ ਸੀ, ਉਹ ਇੱਕ ਵਾਰ ‘ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੋਇਲ’ ਕਰ ਕੇ ਜਾਣੀ ਜਾਂਦੀ ਗਾਇਕਾ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਆਈ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਸੁਰਿੰਦਰ ਕੌਰ ਆਪਣੇ ਗੀਤਾਂ ਦੀਆਂ ਧੁਨਾਂ ਆਪ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ। ਇਸਤੋਂ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਹੋ ਕੇ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਮੌਲਿਕ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਬਣਾਉਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਕੰਮ ਉਹ ਪਿਛਲੇ ਪੰਜਾਹ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਕਰਦਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਬੰਧਿਸ਼ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਆਪਣੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦਾ ਵੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਰਿਟਾਇਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਆਇਆ ਕਿ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਪਈਆਂ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖ ਕੇ ਵੀ ਸਾਂਭਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਉਹਦਾ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਪੁਰਾਣੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਅਕਸਰ ਧਰੁਪਦ ਅਤੇ ਕੁਝ ਹੋਰ ਰਾਗ ਗਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਇਹ ਪੰਜਾਹ ਸੱਠ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ। ਪਰ ਤੀਹ ਕੁ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਸੰਗੀਤਕ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਤਿਆਗ ਕੇ ‘ਕਹਿਰਵਾਂ’ ਵਿਚ ਚਲੰਤ ਤੇ ਸਾਦਾ ਜਿਹਾ ਗਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਪਰ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਅਮੀਰ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਭੁਲਾਉਣਾ ਨਹੀਂ ਚਾਹੀਦਾ। ਇਸੇ ਮਕਸਦ ਨਾਲ ਹੀ ਉਹਨੇ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਲਿਖੀ ਹੈ। ਉਹਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹਨੇ ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੰਧਿਸ਼ਾਂ ਬਣਾਈਆਂ ਨੇ, ਉਹ ਕੁਝ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜ਼ਰੂਰ ਹਨ ਪਰ ਹਨ ਮੁੱਲਵਾਨ।
ਲੰਡਨ ਦੇ ‘ਸਲੋਹ’ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਉਹਨੇ ਦੋ ਦਹਾਕੇ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਨੂੰ ਮੁਫ਼ਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਇਆ। ਏਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਵਿਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸੱਦੇ ਉੱਤੇ ਆਪ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੀਰਤਨ ਭੇਟਾ ਵਾਲੀ ਸਾਰੀ ਮਾਇਆ ਗੁਰੂ ਦੀ ਗੋਲਕ ਵਿਚ ਪਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ।

ਜਦੋਂ ਉਹ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਇਆ ਤਾਂ ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਮੂਸਾਪੁਰੀ ਨੂੰ ਉਸਤਾਦ ਧਾਰਿਆ। ਉਹ ਗੁਰਦਵਾਰੇ ਵਿਚ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਤੇ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਹੀ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਕਾਰਜ ਵਿਚ ਉਸਦਾ ਸਾਥ ਦੇਵੇ। ਵੀਹ ਕੁ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸਤਾਦ ਜੀ ਖ਼ੀਮਾਰ ਰਹਿਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਹ ਸੇਵਾ ਗੁਰਬਖਸ਼ ਸਿੰਘ ਨੇ ਸਾਂਭ ਲਈ ਤੇ ਮੁਫ਼ਤ ਸੰਗੀਤ ਸਿਖਾਉਣਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਿਆ।
(ਬਾਕੀ ਸਫਾ 30 ‘ਤੇ)

ਜਦੋਂ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਭੇਜਿਆ...

ਤਜਰਬੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਵੀ ਬੰਦਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕਦੇ ਵੀ ਮਾਹਰ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ, ਖਾਸ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ 'ਚ ਤਾਂ ਮਾਹਰ ਬਣਨ ਦੀ ਕੋਈ ਸੀਮਾ ਹੁੰਦੀ ਹੀ ਨਹੀਂ। ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਸਾਬਕਾ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮਰਹੂਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਨੂੰ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦਾ ਬਾਬਾ ਬੋਰਡ ਮੰਨਦਾ ਹੈ, ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਆਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਚਲੇ ਅਲੋਚਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਰੀ ਵੀ ਜਾਣ ਪਰ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਬਹੁਤ ਕੁਝ ਨਾ ਸਹੀ ਪਰ ਕੁਝ ਨਾ ਕੁਝ ਤਾਂ ਸੀ ਜਿਸ ਕਰ ਕੇ ਉਸਦੇ ਸੋਗ 'ਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅੱਧੇ ਝੰਡੇ ਝੁਕੇ ਰਹੇ।

ਜਿਹੜੀ ਗੱਲ ਮੈਂ ਕਰਨ ਲੱਗਾ ਹਾਂ ਉਹ ਸਰਦਾਰ ਬਾਦਲ ਹੁਰਾਂ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਦੀ ਖਾਸੀਅਤ ਨਾਲ ਜੁੜੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਾਲ 2000 'ਚ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਹਲਕਾ ਦੀ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਜਦੋਂ ਸਾਬਕਾ ਮੰਤਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦੇ ਸਪੁੱਤਰ ਚਰਨਜੀਤ ਸਿੰਘ ਚੰਨੀ ਦੇ ਹੁਸ਼ਿਆਰਪੁਰ ਤੋਂ ਮੈਂਬਰ ਪਾਰਲੀਮੈਂਟ ਬਣਨ ਨਾਲ ਇਹ ਸੀਟ ਖਾਲੀ ਹੋਈ ਸੀ। ਇੱਥੋਂ ਸ. ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ ਵਿਧਾਇਕ ਬਣੇ ਅਤੇ ਆਮ ਵਾਂਗ ਜਿਮਨੀ ਚੋਣ 'ਚ ਜਿਵੇਂ ਰਾਜ ਕਰ ਰਹੀ ਪਾਰਟੀ ਜਿੱਤ ਨੂੰ ਮੁੱਛ ਦਾ ਸਵਾਲ ਬਣਾ ਕੇ ਚੱਲਦੀ ਹੈ, ਉਹੀ ਸਥਿਤੀ ਅਕਾਲੀ-ਭਾਜਪਾ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਹਲਕੇ 'ਚ ਬਣਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਪਿੰਡ ਸਮੇਤ ਪੰਜ ਪਿੰਡਾਂ ਦੀ ਵਾਗਡੋਰ ਸ੍ਰ. ਸੋਹਣ ਸਿੰਘ ਠੰਡਲ ਹੁਰਾਂ ਕੋਲ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਿਨੀਂ ਮੈਂ ਸਰਕਾਰੀ ਸੀਨੀਅਰ ਸੈਕੰਡਰੀ ਸਕੂਲ ਬੰਗ ਵਿਖੇ ਪੜ੍ਹਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਸਮਾਂ ਕੋਈ ਦੁਪਹਿਰ 12 ਵਜੇ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ ਜਦੋਂ ਬਾਣਾ ਮੁਖੀ, ਨਾਮ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ, ਮੇਰੇ ਸਕੂਲ ਆਇਆ ਅਤੇ ਕਹਿਣ ਲੱਗਾ ਕਿ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਸ. ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਤੁਹਾਡੇ ਘਰ 4 ਵਜੇ ਚਾਹ ਪੀਣਗੇ।

ਬਾਦਲ ਸਾਹਿਬ ਨੂੰ ਕੋਈ ਸੱਦਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਉੱਝ ਵੀ ਸਾਡਾ ਪਿੰਡ ਬਹੁਤਾ ਕਰ ਕੇ ਸ੍ਰ. ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਨਵਾਂ ਸ਼ਹਿਰ ਦਾ ਪਿੰਡ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਕਾਂਗਰਸ ਪੱਖੀ ਹੈ। ਬਾਣੇਦਾਰ ਦਾ ਜਵਾਬ ਸੀ, ਅਸੀਂ ਉੱਪਰਲਾ ਹੁਕਮ ਤੁਹਾਡੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਹੁਣ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ, ਇਹ ਤੁਹਾਡੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਕੋਈ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਮੇਰੇ

ਮੇਰੇ ਘਰ 'ਚ ਉਸ ਮੌਕੇ ਦੀ ਸ. ਬਾਦਲ ਹੁਰਾਂ ਨਾਲ ਤਸਵੀਰ

ਘਰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਤਾ ਕਿ ਚਾਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕੀ ਖੁਆਉਣਾ ਪਿਆਉਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਚਲੇ ਫਿਰ ਵੀ ਮੈਂ ਦੋ ਕੁ ਘੰਟੇ 'ਚ ਯਤਨ ਕਰ ਕੇ ਡਰਾਈ ਫਰੂਟ ਅਤੇ ਚਾਹ ਪਕੌੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਹੀ ਲਿਆ। ਹਾਂ

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰ ਪਤਾ ਲੱਗ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਦੁੱਧ 'ਚ 'ਬੋਰਨਵਿਟਾ' ਪਾ ਕੇ ਪੀਂਦੇ ਹਨ।

ਦੁਪਹਿਰ ਢਾਈ ਕੁ ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਹੋਵੇਗਾ, ਮੈਂ ਘਰ ਪੁੱਜਿਆ ਤਾਂ ਸਾਡਾ ਘਰ ਪੁਲਿਸ ਛਾਉਣੀ 'ਚ ਬਦਲਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਅੱਜ ਕੱਲ ਏ.ਸੀ.ਪੀ. ਅਤੇ ਉਦੋਂ ਬਾਣਾ ਰਾਹੋਂ ਦੇ ਮੁਖੀ ਸੁਰਿੰਦਰ ਮੋਹਨ ਹੁਰੀਂ ਸਾਡੇ ਘਰ ਦੇ ਸੁਰੱਖਿਆ ਇੰਚਾਰਜ ਸਨ। ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ, ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਤਿਆਰ ਹੋ ਗਿਆ, ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕੀਤੀ ਜਾਣ ਲੱਗੀ, ਕਈ ਅਫਸਰ ਘਰ ਆ ਕੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਸਾਡੇ ਹਲਕੇ ਦੇ ਕੁਝ ਨਾਮੀ ਲੋਕ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਉਮੀਦਵਾਰ ਜਤਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਰੀਹਾ ਅਤੇ ਸੀਨੀਅਰ ਅਕਾਲੀ ਆਗੂ ਹਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਕਾਹਮਾ ਵੀ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਇਹ ਵੀ ਸੀ ਮੇਰਾ ਕੋਈ ਰਾਜਨੀਤਕ ਪਿਛੋਕੜ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਮੈਂ ਪਿੰਡ ਦਾ ਪੰਚ, ਸਰਪੰਚ ਜਾਂ ਨੰਬਰਦਾਰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਿੰਡ ਦੀ ਸਿਆਸਤ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ ਸੀ, ਕੋਈ ਧਨਾਢ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਤੇ ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਦਾ ਏਦਾਂ ਮੇਰੇ ਘਰ ਆਉਣਾ ਅਚੰਭਾ ਜਿਹਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਕਰੀਬ ਛੇ ਕੁ ਵਜੇ ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਘਰ ਪਹੁੰਚੇ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਥੇਦਾਰ ਤੋਤਾ ਸਿੰਘ, ਚੌਧਰੀ ਸਵਰਨਾ ਰਾਮ, ਮੁੱਖ ਸਕੱਤਰ

ਗਿੱਲਾ ਪੀਣਾ

ਐਸ ਅਸ਼ੋਕ ਭੌਰਾ

ਰਮੇਸ਼ ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ, ਬੰਗਾ ਤੋਂ ਵਿਧਾਇਕ ਚੌਧਰੀ ਮੋਹਣ ਸਿੰਘ ਤੇ ਹੋਰ ਸਰਕਾਰੀ ਅਮਲਾ ਫੈਲਾ ਵੀ ਨਾਲ ਸੀ। ਚਾਹ ਪੀਣ ਉਪਰੰਤ ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੋਲ ਬਿਠਾ ਕੇ, ਮੇਰੀ ਪਿੱਠ 'ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖ ਕੇ ਕਿਹਾ, 'ਕਾਕਾ ਸਾਨੂੰ ਪਤਾ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਕਾਂਗਰਸ ਸਰਕਾਰ ਤੋਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰ ਵਿਭਾਗ 'ਚ ਕਿਸੇ ਵੱਡੇ ਅਹੁਦੇ 'ਤੇ ਲਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਸੀ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਲਾਇਆ, ਅਸੀਂ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰ ਲਾ ਦੇਵਾਂਗੇ। ਬਸ ਹੁਣ ਤੂੰ ਸਾਡਾ ਖਿਆਲ ਰੱਖੀ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਅਸਰ ਰਸੂਖ ਵਰਤ'। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਗਲ ਮੇਲੇ ਵਾਲੇ ਚੰਗੇ ਮਹੌਲੇ 'ਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਿੰਘ ਬਾਦਲ ਸਾਡੇ ਘਰ ਚਾਲੀ-ਪੰਤਾਲੀ ਮਿੰਟ ਰਹਿ ਕੇ ਰਵਾਨਾ ਹੋ ਗਏ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਉਪਰੰਤ ਭੇਦ ਖੁੱਲ੍ਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਸਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਬਣਿਆ?

ਮੈਨੂੰ ਇਹ ਆਹਲਾ ਅਫਸਰ ਤੇ ਇਕ ਜਥੇਦਾਰ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਪਿੰਡਾਂ 'ਚ ਆਪ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਚੋਣ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਹ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿੰਡ 'ਚੋਂ ਲੰਘਣ ਲੱਗੇ ਤਾਂ ਇਕ ਮੋੜ 'ਤੇ ਭੌਰਾ ਪਿੰਡ ਦਾ ਬੋਰਡ ਲੱਗਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਓ.ਐੱਸ.ਡੀ. ਨੂੰ ਮੇਰਾ ਨਾਮ ਲੈ ਕੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਸ ਪਿੰਡ ਦਾ ਇਕ ਮੁੰਡਾ ਬੜਾ ਅੱਛਾ ਪੱਤਰਕਾਰ ਹੈ, ਲੇਖਕ ਹੈ, ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ 'ਅਜੀਤ' 'ਚ ਲਿਖਦਾ ਹੈ। ਉਹਦੇ ਘਰ ਚਾਹ ਪੀਣ ਦਾ ਸੁਨੇਹਾ ਘੱਲੋ।

ਮੇਰੇ ਲਈ ਖੁਸ਼ੀ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਵੀ ਤੇ ਹੋਰਾਨੀ ਵਾਲੀ ਵੀ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਉਦੋਂ ਮੈਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਘੱਟ ਹੋਵੇਗੀ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਕ ਮੁੱਖ ਮੰਤਰੀ ਦੀਆਂ ਨਜ਼ਰਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਸੀ ਤਾਂ ਇਹ ਮੇਰਾ ਮਾਣ ਵੀ ਸੀ ਤੇ ਸਤਿਕਾਰ ਵੀ। ਬਾਦਲ ਸਾਬੂ ਦੀ ਯਾਦਾਸ਼ਤ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੇਰੇ ਕੰਮ ਕਾਜ ਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਸੀ ਸਗੋਂ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਸੀ ਕਿ ਪਿਛਲੀ ਸਰਕਾਰ ਵੇਲੇ ਜਗਦੇਵ ਜੱਸੋਵਾਲ ਹੁਰਾਂ ਨੇ ਮੇਰੀਆਂ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਕਰ ਕੇ ਮੇਰੇ ਲਈ ਕਿਸੇ ਅਹੁਦੇ ਦੀ ਗੱਲ ਚਲਾਈ ਸੀ।

ਸੰਪੂਰਨ ਤਾਂ ਭਾਵੇਂ ਕੋਈ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਕਿਸੇ ਨਾ ਕਿਸੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਬੰਦਾ ਪੂਰਨ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਸ਼ਹੀਦੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ

ਲਾਲ ਭਾਠੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ, ਕਰਦਾ ਕਮਾਲ ਜੀ। ਤੱਤੀ ਤਵੀ ਉੱਤੇ ਬੈਠਾ, ਨਾਮੁ ਜਪਦਾ ਨਾਲ ਜੀ।

ਉੱਤੇ ਜੇਠ ਪਿਆ ਤਪੇ, ਹੇਠਾਂ ਅੱਗ ਪਈ ਮਚੇ, ਸਿਰ ਤੱਤੀ ਰੇਤ ਪਵੇ, ਸਾਂਤੀ ਨਾਲ ਬੈਠਾ ਜਚੇ। 'ਤੇਰਾ ਭਾਣਾ ਮੀਠਾ ਲਾਗੇ' ਆਖੇ ਨਾਲੇ ਨਾਲ ਜੀ। ਲਾਲ ਭਾਠੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ...

ਮੂੰਹੋਂ ਸੀ ਨਾ ਉਚਾਰੇ, ਛਾਲੇ ਜਿਸਮ 'ਤੇ ਸਾਰੇ। ਲਾਹੌਰ ਤੱਕਦਾ ਨਜ਼ਾਰੇ, ਹਾਅ ਮੀਆਂ ਮੀਰ ਮਾਰੇ। ਐਹ ਜ਼ਾਲਿਮ ਸਰਕਾਰੇ! ਦੀਨ ਅਸੀਂ ਹੈ ਬਚਾਉਣਾ, ਘੱਟ ਹੋਣਾ ਨਾ ਜਲਾਲ ਜੀ। ਲਾਲ ਭਾਠੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ...

ਜਹਾਂਗੀਰ ਦੇ ਦਰਬਾਰੇ, ਕੱਚੇ ਕੰਨਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ। ਚੰਦੂ ਚੰਦਰੇ ਦੇ ਕਾਰੇ, ਜਿਨ੍ਹੇ ਕੰਨ ਭਰੇ ਸਾਰੇ। ਮਿੱਟੀ ਹੋ ਜਾਣਾ ਹੈ ਮਿੱਟੀ, ਤੂੰ ਕਰ ਪੂਰੇ ਮਲਾਲ ਜੀ। ਲਾਲ ਭਾਠੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ...

ਇਹ ਤਾਂ ਸੁਰੂਆਤ ਹਾਲੇ, ਹੈ ਕਾਫ਼ਿਲਾ ਬਹੁ ਲੰਬਾ। ਕਿਤੇ ਚੱਲਣੀ ਕਟਾਰੀ, ਕਿਤੇ ਚੱਲਣਾ ਹੈ ਰੰਬਾ। ਚੜ੍ਹ ਚਰਖਤੀਆਂ ਜਾਣਾ, ਨੀਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੜ੍ਹ ਲਾਲ ਜੀ। ਲਾਲ ਭਾਠੀ ਜੀ ਦਾ ਦੇਖੋ...

ਸੇਵਾ ਸਿੰਘ "ਰੂਰਪੁਰੀ"

ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ (ਪ੍ਰੋ.) ਫੋਨ: +91-94175-18384

ਤੋਂ ਪੈਦਾ ਹੋਏ ਮਨ ਮੁਟਾਵ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸੁਲਝਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਭੈਣਾਂ ਕੋਲੋਂ ਸੁਣੀ ਪੇਂਡੂ ਸਾਦਗੀ ਦੀ ਚਾਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਰਸੀ ਹੋਈ ਤੇ ਚੁਸਤ ਅੰਦਾਜ਼ ਨਾਲ ਕੱਸੀ ਹੋਈ ਸ਼ਹਿਰੀ ਬੋਲੀ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਅੱਜ ਵੀ ਦਿਲ ਨੂੰ ਹੁਲਾਰਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ।

ਦੁਪਹਿਰ ਵੇਲੇ ਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਸਖ਼ਤ ਮੌਸਮਾਂ 'ਚ ਜਾਨ ਹੁਲ ਕੇ ਪਹਿਰਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀ ਭਾਈਆਂ ਦਾ ਫ਼ਰਮਾਇਸ਼ੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਰੋਤਿਆਂ ਨੂੰ ਮਾਨਸਿਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਰਹੱਦਾਂ 'ਤੇ ਲੈ ਜਾਂਦਾ, ਅਸੀਂ ਘਰ ਬੈਠੇ ਦੇਸ਼ ਪਿਆਰ ਦੇ ਰੰਗ 'ਚ ਰੰਗੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਫ਼ਰਮਾਇਸ਼ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੌਜੀਆਂ ਦੇ ਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਮਨ ਵਿੱਚ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਅਜਿਹੀ ਝਲਕ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਜਿਹਦੇ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਵਿੱਚ ਅਨੋਕਤਾ ਦੀ ਅਹਿਮੀਅਤ ਉਜਾਗਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ ਤੇ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਦੇਸ਼ ਕਿਸੇ ਇਕ ਦਾ ਨਹੀਂ, ਸਭ ਦਾ ਸਾਂਝਾ ਤੇ ਕਿੰਨਾ ਵੰਨ-ਸਵੰਨਾ ਹੈ।

ਯੁਵਕ ਯੁਵਤੀਆਂ ਦੇ ਨਵਰੋਜ਼ ਅਤੇ ਨਵਰੰਗ ਦਿਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਿਆਨਮਈ ਸੰਵੇਦਨਾ ਤੇ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਉਤਸ਼ਾਹ ਭਰਨ ਲਈ ਯੁਵਵਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਵੱਡੀ ਦੇਣ ਰਹੀ ਹੈ। ਚੜ੍ਹਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਹੋਣਹਾਰ ਨੌਜਵਾਨ ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰ ਕੇ ਨੌਜਵਾਨ ਦਿਲਾਂ

ਲਈ ਆਸ ਦੀ ਕਿਰਨ ਬਣਦੇ ਰਹੇ ਹਨ। ਸਕੂਲ ਸਮੇਂ ਆਪਣੇ ਕਿਸੇ ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ 'ਯੁਵਵਾਣੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ' ਵਿੱਚ ਵਾਰਤਾ ਪ੍ਰਸਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਸੁਣਨਾ ਇੰਨਾ ਅੱਛਾ ਅਨੁਭਵ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਇੱਜ਼ਤ ਵਿੱਚ ਸੁਕਰਾਤ ਜਿੰਨਾ ਵਾਧਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।

ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਦੇਹਾਤੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਇਕ ਯੁੱਗ ਅੱਖਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਸਾਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਠੰਢੂ ਰਾਮ, ਭਾਈਆ ਜੀ, ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਲਈ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਇਹ ਸਾਡੇ ਹੀ ਚਾਚੇ, ਤਾਏ ਤੇ ਦਾਦੇ ਪੜਦਾਦੇ ਹੋਣ। ਕਦੇ ਕਦੇ ਭਾਈਆ ਜੀ ਮਚਮਚੀਆਂ ਕਰਦੇ, ਕਦੇ ਮੱਤਾਂ ਦਿੰਦੇ, ਕਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬਣਦੇ ਤੇ ਕਦੇ ਅਨਪੜ੍ਹ ਬਣ ਕੇ ਗੱਲ ਅੱਗੇ ਤੋਰਦੇ। ਠੰਢੂ ਰਾਮ ਦੀ ਠੰਢੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਿੱਕੀ ਨਿੱਕੀ ਨੌਕ ਝੋਕ, ਕਟਾਕਸ਼ ਤੇ ਹਾਸਾ ਠੱਠਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨੀਰਸ ਨਾ ਹੋਣ ਦਿੰਦਾ। ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਰੇਬੀਲਾ ਗੱਲਕਾਰ ਹੋਵੇ ਤੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਗੱਲ ਨਾ ਆਉਣ ਦਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਮਾਸਟਰ ਜੀ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਪਾਤਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਰ ਗੱਲ ਦੀ ਵਾਜਬੀਅਤ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਸਮਝਾ ਦਿੰਦੇ। ਉਹ ਹਰ ਵਕਤ ਪ੍ਰੌੜ ਵਿਦਵਾਨ ਤੇ ਮੰਝੇ ਹੋਏ ਗੱਲਕਾਰ ਵਾਂਗ ਹਰ ਗੱਲ ਸਿਰੇ ਲਾਉਂਦੇ। ਉਹ ਅਕਸਰ ਭਾਈਆ ਜੀ, ਠੰਢੂ ਰਾਮ ਤੇ ਫੌਜਾ ਸਿੰਘ ਦੀ ਉਛਾਲੀ ਹੋਈ ਪੂੜ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੰਦੇ ਤੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦੀ ਬੱਦਲਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿੱਬਲ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲ ਕਰ ਦਿੰਦੇ। ਇਸ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵੀ ਮਸਲਾ ਹਲਕੀ ਜਿਹੀ ਗੱਲਬਾਤ ਤੋਂ ਆਰੰਭ ਹੁੰਦਾ,

ਅਣਭੋਲ ਜਿਹੇ ਕਟਾਕਸ਼ ਨਾਲ ਅੱਗੇ ਵਧਦਾ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠ ਕੇ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨਾਲ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ। ਪਤਾ ਵੀ ਨਾ ਲੱਗਦਾ ਜਦ ਉਸੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਕਿਸੇ ਮਾਹਿਰ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਵਾਰਤਾ ਆਰੰਭ ਹੋ ਜਾਂਦੀ।

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿੱਚ ਖੂਬ ਮਨੋਰੰਜਨ ਹੁੰਦਾ, ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਗਾਣੇ, ਮਾਹਿਰਾਨਾ ਗੱਲਬਾਤ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਾਰਤਾ, ਮੰਡੀਆਂ ਦੇ ਭਾਅ ਤੇ ਕਦੇ ਕਦੇ ਨਾਟਕ। ਨਾਟਕ ਕਾਹਦੇ, ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਤੋਂ ਵੀ ਵਧ ਕੇ ਹੁੰਦੇ। ਡੱਬੀ ਖੋਸੀ, ਪੱਥਰ ਪੋ ਪਏ, ਵੱਡਾ ਮੂਰਖ ਕੌਣ ਤੇ ਉਰਲੀਆਂ ਪਰਲੀਆਂ ਵਰਗੇ ਨਾਟਕ ਦਿਲੋ-ਦਿਮਾਗ 'ਤੇ ਛਾਏ ਹੋਏ ਹਨ। ਸਿਰਫ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਬਲਬੂਤੇ ਵੰਨ-ਸਵੰਨੇ ਭਾਵ ਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਸਾਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣੇ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਦੀ ਕਰਾਮਾਤ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦੀ ਬੁਲੰਦੀ ਸੱਚਮੁੱਚ ਅਕਾਸ਼ ਤੱਕ ਫੈਲਾ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

ਰਹੀ ਗੱਲ ਖਬਰਾਂ ਦੀ; ਸੁਰਿੰਦਰ ਬਤਰਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਮੀ ਆਵਾਜ਼ ਖਬਰਾਂ ਨੂੰ ਧੁਰ ਅੰਦਰ ਤੱਕ ਉਤਾਰ ਦਿੰਦੀ ਤੇ ਮਨਜੀਤ ਕੋਛੜ ਦੇ ਗਲੇ ਦੀ ਖਰਾਸ਼ ਖਬਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਪ੍ਰੇਮ ਰੰਗ ਘੋਲ ਦਿੰਦੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਸਿਰਫ ਦੱਸਦੀਆਂ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ ਬਲਕਿ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਾਉਂਦੀਆਂ ਸਨ। ਖਬਰਾਂ ਚਾਹੇ ਸਿਆਸੀ

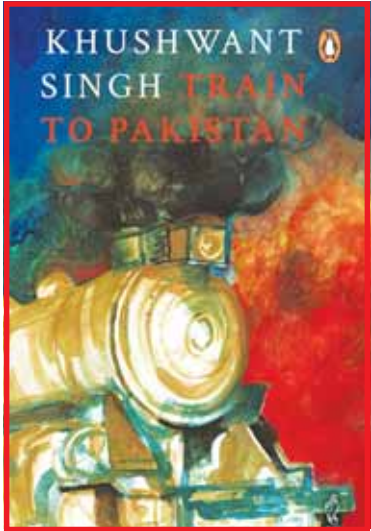
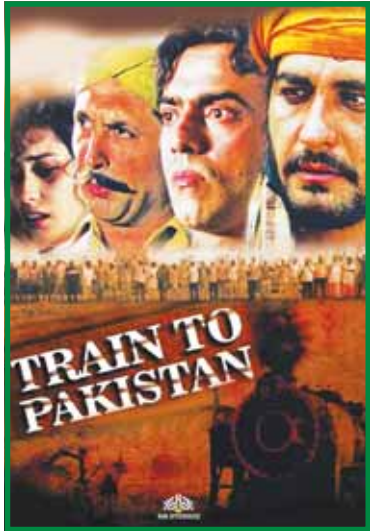
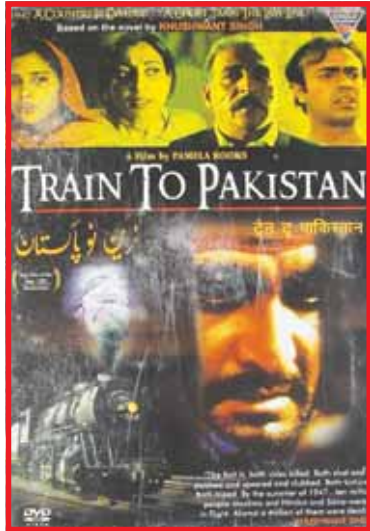
ਹੋਣ, ਸਮਾਜਿਕ ਹੋਣ, ਖੇਡ ਖਿਡਾਰੀਆਂ ਦੀਆਂ ਹੋਣ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਘਟਨਾ ਦੁਰਘਟਨਾ ਦੀਆਂ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਉਸੇ ਰੰਗ ਵਿੱਚ ਘੁਲਦੀਆਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ 'ਤੇ ਉੱਤਰੇ ਖਬਰਾਂ ਦੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਸਾਕਾਰ ਹੁੰਦੇ। ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਖੁਦ ਖਬਰਾਂ ਜਾਂ ਖਬਰਾਂ ਦੀਆਂ ਭੈਣਾਂ ਹੋਣ। ਕਦੀ ਖਬਰਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਵੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਅਨੰਦ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣ ਕੇ ਜ਼ਰੂਰ ਆਉਂਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਹੀ ਖਬਰੀ ਜਿਗਿਆਸਾ ਪੱਥਾਂ ਭਾਰ ਹੋ

ਜਾਂਦੀ ਸੀ। ਅਜੋਕੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਬੋਸ਼ੱਕ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਨੇ ਮੋਹ ਲਈ ਹੋਵੇ, ਪੁਰਾਣੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਅੱਜ ਵੀ ਦੂਰਦਰਸ਼ਨ ਹੈ। ਉਹ ਲੋਕ ਅੱਜ ਵੀ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਸੁਣਦੇ ਨਹੀਂ, ਦੇਖਦੇ ਹਨ। ਅੱਜ ਵੀ ਇਸ ਕੇਂਦਰ ਨੇ ਆਪਣੀ ਪੁਰਾਤਨ ਸ਼ਾਨ ਆਪਣੇ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਕਾਇਮ ਰੱਖੀ ਹੋਈ ਹੈ। ਇਹ ਕੇਂਦਰ ਕੇਵਲ ਪੰਜਾਬ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਕਾਮਿਆਂ ਤੇ ਕਲਾਕਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲਤਾ ਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਕੁਰਬਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਿਰਾਸਤ ਹਰ ਹਾਲ, ਹਰ ਹੀਲੇ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਸਿਆਸੀ, ਇਤਿਹਾਸਕ ਅਤੇ ਕਲਾਤਮਿਕ ਵਿਰਾਸਤ ਨਾਲ ਜੁੜੇ ਰਹੀਏ। ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਦਾ ਜਲੰਧਰ ਕੇਂਦਰ ਅੱਜ ਵੀ ਉਸੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਸੇਵਾ-ਭਾਵ ਨਾਲ ਤੁਹਾਡੀ ਤਵੱਜੋ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਸਮੂਹ ਪੰਜਾਬੀਆਂ ਤੇ ਦੇਸ਼ ਵਾਸੀਆਂ ਨੂੰ ਅਕਾਸ਼ਵਾਣੀ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪੇਂਡੋਤਰ ਸਾਲ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਲੱਖ ਲੱਖ ਮੁਬਾਰਕਾਂ!

ਸੰਤਾਲੀ ਵਾਲੀ ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ: ਟ੍ਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ

‘ਟਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਪਾਮੇਲਾ ਰੂਕਸ ਹੈ ਜੋ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਸ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਿਲਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਉਘੇ ਲਿਖਾਰੀ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਚਰਚਿਤ ਨਾਵਲ ‘ਟਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲ ਪਾਂਡੇ, ਮੋਹਨ ਆਗਾਸ਼ੇ, ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ, ਰਜਤ ਕਪੂਰ, ਮੰਗਲ ਢਿੱਲੋਂ ਨੇ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਨਿਭਾਈਆਂ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਅੰਦਰ ਵੰਡ ਦਾ ਦਰਦ ਪਰੋਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਫਿਲਮ ‘ਟ੍ਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਦੇ ਦੋ ਪੋਸਟਰ, ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਵਲ ‘ਟ੍ਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ, ਨਾਵਲ ਦੇ ਲੇਖਕ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਫਿਲਮ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਪਾਮੇਲਾ ਰੂਕਸ।

ਪਹਿਲਾਂ ਤਾਂ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਕਿ ‘ਟਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ (1998) ਕੋਈ ਇਤਿਹਾਸਕ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਨਹੀਂ, ਇਹ ਕਾਲਪਨਿਕ ਕਹਾਣੀ ਹੈ ਜੋ ਸੱਚ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੈ। ਮਨੁੱਖਤਾ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਵਾਪਰੀ ਅਨੋਖੀ ਵੰਡ ਦੇ ਦੁਖਾਂਤ ਨੂੰ ਜੀਵੰਤ ਤੌਰ ‘ਤੇ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਮਹਾਨ ਰਚਨਾ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੀ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਵੰਡ ਦੀ ਸਿਰਫ ਕਲੋਨਾਂਗਰਤ ਹੀ ਨਹੀਂ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਵੀ ਮਦਦ ਕਰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ

ਤਰਸੇਮ ਬਸ਼ਰ

ਆਮ ਸਮਾਜਿਕ ਮਨੁੱਖ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ; ਹਾਲਾਤ ਕਿਵੇਂ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਕੋਮਲ ਭਾਵੀ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਦਰਿਦਾ ਬਣਾ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਇਸ ਕਰ ਕੇ ਵੀ ਮਹਾਨ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਅਚਾਨਕ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਵਾਪਰਦਾ ਜਿਸ ਦਾ ਮਕਸਦ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਨਾਲ ਜਾ ਜੁੜਦਾ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਦੇ ਪਾਤਰ ਆਮ ਸਾਧਾਰਨ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ‘ਚ ਹਨ, ਉਹ ਆਮ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਜੀ ਵੀ ਰਹੇ ਹਨ ਤੇ ਫਿਰ ਕਦਮ-ਦਰ-ਕਦਮ ਵੰਡ ਦੀ ਜ਼ਹਿਰ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਘੁਲ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਬਦਸੂਰਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ ਤੇ ਸਮਾਜ ਜ਼ਹਿਰੀਲਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

‘ਟਰੇਨ ਟੂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ’ ਦੀ ਨਿਰਦੇਸ਼ਕਾ ਪਾਮੇਲਾ ਰੂਕਸ ਹੈ ਜੋ ਕਲਕੱਤੇ ਦੀ ਜੰਮਪਲ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਫਿਲਮ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਕਰੀਅਰ ਦੀ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਫਿਲਮ ਕਹੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਭੂਮਿਕਾਵਾਂ ਵਿਚ ਨਿਰਮਲ ਪਾਂਡੇ, ਮੋਹਨ ਆਗਾਸ਼ੇ, ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ, ਰਜਤ ਕਪੂਰ, ਮੰਗਲ ਢਿੱਲੋਂ ਆਦਿ ਹਨ। ਫਿਲਮ ਵਿਚ ਪ੍ਰਤਿਭਾਸ਼ਾਲੀ ਕਲਾਕਾਰ ਗੁਰਿੰਦਰ ਮਕਣਾ ਦੀ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਭੂਮਿਕਾ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਇਹ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਫਿਲਮ ਸੀ ਤੇ ਇਸ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕਈ ਰੰਗਕਰਮੀਆਂ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ ਸੀ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਕਾਰਨ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਦਾ ਉਹ ਧੁਆਂਖਿਆ ਚਿਹਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੋਗੇ ਜੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੱਡੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੰਗਈਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੱਡੀ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ।... ਤੁਸੀਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੋਗੇ। ਇਹ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ

ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਵਾਰ-ਵਾਰ ਆਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ; ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਅਚਾਨਕ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਘਦਾ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।

ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਮਨੂ ਮਾਜਰਾ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੰਡ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰਤ ਐਲਾਨ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਲ-ਮਿਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਰਜ਼ਮੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਥਾਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਹ ਸੱਚ ਬਣ ਚੁੱਕੇ ਇਹਨਾਂ ਹਾਲਾਤ ਨੂੰ ਕਬੂਲਣਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਚਾਹੁੰਦੇ। ਕਿਸੇ ਅਨਜਾਣ ਥਾਂ ਜ਼ਿੰਬੋ ਕਦੇ ਉਹ ਗਏ ਵੀ ਨਹੀਂ, ਅਚਾਨਕ ਪਿਓ ਦਾਦਿਆਂ ਦੀ ਜਗ੍ਹਾ ਛੱਡ ਕੇ ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਬੇਗਾਨੀ ਥਾਂ ਚਲੇ ਜਾਣ!

ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੁਕਮ ਚੰਦ (ਮੋਹਨ ਆਗਾਸ਼ੇ) ਅੱਯਾਸ਼ ਹੈ ਪਰ ਸਖ਼ਤ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਕ ਵੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਚੌਗਿਰਦੇ ਦੇ ਹਾਲਾਤ ਦਾ ਇਲਮ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲਗਦਾ ਕਿ ਵੰਡ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ, ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਤੱਕ ਨੌਬਤ ਪਹੁੰਚੇਗੀ। ਉਹ ਤਵਾਇਫਾਂ ਨੂੰ ਮਹਿਫਲ ਲਈ ਬੁਲਾਉਂਦਾ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਉਦੋਂ ਅਫਸਰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਰਦੇ ਹੀ ਸਨ। ਅਜਿਹੇ ਹੀ ਇਕ ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਨਪ੍ਰਚਾਵੇ ਲਈ ਲੜਕੀ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਹਸੀਨਾ ਹੈ। ਇਹ ਭੂਮਿਕਾ ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ ਨੇ ਨਿਭਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਤਵਾਇਫ ਹੈ ਪਰ ਮਾਸੂਮ ਹੈ। ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਉਸ ਨੂੰ ਚਾਹੁਣ ਲਗਦਾ ਹੈ ਪਰ ਹੁਕਮ ਚੰਦ ਅੰਦਰ ਇਹ ਡਰ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਸਲਮਾਨ ਹੈ। ਉਧਰ ਮਨੂ ਮਾਜਰੇ ਦੇ ਜੱਗੇ (ਨਿਰਮਲ ਪਾਂਡੇ) ਨੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਉਧਮ ਮਚਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਉਹ ਅੱਖੜ ਬਦਮਾਸ਼ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁਸਲਮਾਨ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਵੀ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜੱਗੇ ਦੀਆਂ ਦੁਸ਼ਮਣੀਆਂ ਵੀ ਹਨ।

ਸਭ ਕੁਝ ਸੁਭਾਵਿਕ ਚਲ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਮੰਗਲ ਢਿੱਲੋਂ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਹੈ। ਉਹ ਵੀ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਫਸਰ ਦਾ ਖਾਸ ਬੰਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ

ਠੀਕ-ਠਾਕ ਹੈ, ਸਿਵਾਇ ਛੋਟੇ-ਮੋਟੇ ਜੁਰਮ ਤੋਂ; ਉਹ ਤਾਂ ਹਰ ਜਗ੍ਹਾ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਸਰਹੱਦੀ ਇਲਾਕੇ ‘ਚ ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਦੇਖਣ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਅਧਿਕਾਰ ਤਨਜ਼ੀਮ ਦਾ ਕਾਰਕੁਨ ਇਕਬਾਲ (ਰਜਤ ਕਪੂਰ) ਮਨੂ ਮਾਜਰਾ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।

ਹਾਲਾਤ ਬਿਲਕੁਲ ਠੀਕ ਹਨ, ਕਿਤੇ ਕੋਈ ਕੁਤੱਝ ਨਹੀਂ। ਇਕਬਾਲ ਆਪਣੀ ਠਹਿਰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ‘ਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਗੁਰਦੁਆਰੇ ਦਾ ਭਾਈ ਨੇਕ ਇਨਸਾਨ ਹੈ, ਉਹ ਉਸ ਨੂੰ ਆਸਰਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਦਰਮਿਆਨ ਮਨੂ ਮਾਜਰਾ ‘ਚ ਹੀ ਲੁਟੇਰੇ ਇੱਕ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦਾ ਘਰ ਲੁੱਟਣ ਪੈ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਸ ਹਿੰਦੂ ਸ਼ਾਹੂਕਾਰ ਦਾ ਕਤਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੱਕ ਹੈ ਕਤਲ ਜੱਗੇ ਨੇ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਜੱਗਾ ਵੀ ਫੜ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਵੀ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨਾਂ ਤੋਂ ਗੁਰਦੁਆਰੇ ‘ਚ ਰਹਿ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਹ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹਨ, ਮਾਮੂਲ ਹੈ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਮ ਹਾਲਾਤ ‘ਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਫਿਰਕੂ ਫਰਕ ਨਹੀਂ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਵੰਡ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਤਲ ਵੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫਿਰ ਇੱਕ ਦਿਨ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਟੇਸ਼ਨ ‘ਤੇ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਔਰਤਾਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਹਨ, ਇਹ ਗੱਡੀ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਆਈ ਹੈ। ਮੌਕੇ ‘ਤੇ ਫੌਜ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੇ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦਿਆਂ ਵੀ ਫੌਜ ਆਪਣੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸਭ ਕੁਝ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਲਣ ਤੇ ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਤੇਲ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਹਿੰਦੂ ਮੁਸਲਮਾਨ ਤੇ ਸਿੱਖ ਘਰ ਇਹ ਇੰਤਜ਼ਾਮ ਕਰਦੇ ਹਨ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦੇ ਕਿ ਇਸ ਬਾਲਣ ਦਾ ਕੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਂਬੜ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਘਰਾਂ ਤੋਂ ਵੀ ਉੱਠਣ ਵਾਲੇ ਹਨ!

ਉਸ ਬਾਲਣ ਨਾਲ ਫੌਜ ਉਹਨਾਂ ਅਣਗਿਣਤ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦਾ ਅੰਤਿਮ ਸੰਸਕਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਧੁਆਂ ਤੇ ਲਾਸ਼ਾਂ ਦੀ ਗੰਧ ਕਾਰਨ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਵੀ ਉਥੇ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਦਾ ਅਸਰ ਹੈ ਕਿ ਫੌਜ ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ

ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ। ਕੁਝ ਕੁ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚ ਵੀ ਨਫਰਤ ਆ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਹੁਣ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਦਾ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਨਹੀਂ।

ਕੁਝ ਹੀ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਸਭ ਕੁਝ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਮੁਸਲਮਾਨ ਪਿੰਡ ਛੱਡਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ‘ਚ ਜੱਗੇ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਵੀ ਹੈ। ਉਹ ਹੁਣ ਮਾਂ ਬਣਨ ਵਾਲੀ ਹੈ। ਪਿੰਡ ਛੱਡਣ ਦੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਭਾਵਪੂਰਨ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ। ਪਿੰਡ ਦੇ ਸੱਜੀਦਾ ਸਿੱਖ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ‘ਤੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਵਿਚ ਹੀ ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਪਰ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਮੰਨਣ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਨਹੀਂ।

ਮਾਹੌਲ ਵਿਚ ਜ਼ਹਿਰ ਘੁੱਲ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਸਿਆਣੇ ਬੰਦੇ ਇਹ ਭਾਂਪ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਸੋ ਉਹ ਇਸੇ ਵਿਚ ਬਿਹਤਰੀ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਸੂਚਨਾ ਹੈ ਕਿ ਨਾਲ ਦੇ ਪਿੰਡਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਪਰ ਫੌਜ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਮਾਨ ਨਾਲ ਲਿਜਾਣ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਬਲਕਿ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ‘ਚ ਉਹ ਗੱਡੀਆਂ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਨਾ ਹੋਏ, ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਅੰਜਾਮ ਬੁਰਾ ਹੋਵੇਗਾ।

ਪੰਜ ਮਿੰਟ ਵਾਲਾ ਇਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵੀ ਵਿਚਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਨਮ ਭੂਮੀ, ਘਰ-ਬਾਰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਤੇ ਸਿਰਫ ਪੰਜ ਮਿੰਟ!

ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕ ਉਦਾਸ ਹਨ। ਉਹ ਭਜਨ ਸਿਮਰਨ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ ਕਿ ਕੁਝ ਸਿੱਖ ਨੌਜਵਾਨ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰ ਹੋਏ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਦੇ ਕਤਲੋਆਮ ਕਾਰਨ ਨਫਰਤ ਨਾਲ ਭਰੇ ਹੋਏ ਹਨ। ਉਹ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਹ ਬੁਜ਼ਦਿਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਭਲੇ ਪਿੰਡ ਵਿਚੋਂ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਉਧਰ ਉਹ ਸਾਰੇ ਹਿੰਦੂ ਸਿੱਖਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਉਹ ਬਦਲਾ ਲੈਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪਿੰਡ ਦੇ ਕੁਝ ਲੁਟੇਰੇ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਗੁੱਸੇ ਨਾਲ ਭਰੇ ਪੀੜੇ ਨੌਜਵਾਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਾਥ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਨੂੰ ਗੱਡੀ ਜਾਵੇਗੀ ਤਾਂ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ

ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ ਵੀ ਉਸੇ ਗੱਡੀ ਤੋਂ ਲਿਆ ਗਿਆ ਹੈ; ਰੇਲ ਜੋ ਮੁਸਲਮਾਨਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਹੋਵੇਗੀ ਤੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਦੇਸ਼ ਵੱਲ ਜਾਵੇਗੀ। ਉਹ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਗੱਡੀ ਛੱਤ ਉਪਰ ਵੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਰੀ ਹੋਵੇਗੀ। ਉਹ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪੁਲ ਉਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਰੱਸਾ ਬੰਨ੍ਹ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਰੱਸੇ ਕਰ ਕੇ ਉਪਰ ਬੈਠੇ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਆਪਣੇ ਆਪ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਣਗੇ। ਨਾਲ ਹੀ ਗੱਡੀ ਉਪਰ ਵੀ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬਾਕੀ ਰਹਿੰਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।

ਪੁਲਿਸ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਤੱਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇਹ ਯੋਜਨਾ ਪਹੁੰਚ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਪੁਲਿਸ ਹੁਣ ਬੇਵਸ ਹੈ ਅਤੇ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਜਾ ਰਹੀ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਤਲੋ-ਗਾਰਤ ਰੋਕਣ ਤੋਂ ਅਸਮਰਥ ਹੈ। ਹਾਲਾਤ ਕਾਬੂ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਹੁੰਦੇ ਦੇਖ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਧਿਕਾਰੀ ਜੱਗੇ ਅਤੇ ਇਕਬਾਲ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਰਿਹਾ ਹੋਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਜੱਗਾ ਜਦੋਂ ਘਰ ਪਹੁੰਚਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਵੀ ਉਸ ਕਾਫਲੇ ਵਿਚ ਗਈ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਰੇ ਜਾਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਹੈ। ਉਹ ਕਤਲੋਆਮ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਦੀ ਬਾਜ਼ੀ ਲਾਉਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਉਹ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ‘ਤੇ ਖੇਡ ਕੇ ਵੀ ਉਸ ਰੱਸੇ ਨੂੰ ਕੱਟਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਮਾਰਿਆ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਉਸ ਦੇ ਅੰਦਰ ਦਾ ਕਿਰਦਾਰ ਬਦਲ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਆਪਣੀ ਪ੍ਰੇਮਿਕਾ ਨੂੰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਬਲਕਿ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਸਵਾਰ ਹਰ ਮਨੁੱਖ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਜੱਗਾ ਰੱਸਾ ਕੱਟ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਹ ਆਪ ਮਾਰਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਇਥੇ ਹੀ ਖਤਮ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਪਰ ਵੰਡ ਦੀ ਖੁਨੀ ਲੜਾਈ ‘ਚ ਭਿੰਜੀ ਧਰਤੀ, ਉੱਛੜੇ, ਡਰੇ, ਉਦਾਸ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਚ ਤੈਰਦੇ ਰਹਿ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਹ ਵੀ ਕਿ ਕਿਰਦਾਰ ਸੰਤੁਲਿਤ ਤੇ ਸੁਭਾਵਿਕ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਸਮੇਂ ਤੇ ਹਾਲਾਤ ਮੁਤਾਬਿਕ ਹੀ ਪ੍ਰਤੀਕਿਰਿਆ ਕਰਦੇ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਫਿਲਮ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਇਸ ਦੀ ਚੁਸਤ ਸੰਪਾਦਨਾ ਵਿਚ ਹੈ। ਹਰ ਨਵਾਂ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਨਵੀਂ ਜਗਿਆਸਾ ਲੈ ਕੇ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ ਸੰਤੋਖਜਨਕ ਹੈ। ਨਿਰਮਲ ਪਾਂਡੇ, ਮੋਹਨ ਆਗਾਸ਼ੇ, ਦਿਵਿਆ ਦੱਤਾ ਦਾ ਕੰਮ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸੰਗੀਤ ਦੇ ਨਾਂ ‘ਤੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਕਾਸ਼! ਨਿਰਮਲ ਪਾਂਡੇ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਪੰਜਾਬੀ ਦੀ ਮੌਲਿਕ ਪੁੱਠ ਹੁੰਦੀ! ਬਹੁਗਹਲ, ਵੰਡ ਦੀ ਤ੍ਰਾਸਦੀ ਨੂੰ ਨੌਤਿਓਂ ਸਮਝਣਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਹ ਫਿਲਮ ਦੇਖਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਫਿਲਮ ਦੇਖਦਿਆਂ ਇਹ ਦੇਖ ਕੇ ਹੋਰ ਉਦਾਸ ਹੋ ਗਿਆ ਹਾਂ ਕਿ ਉਜੜਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਆਖਰੀ ਪਲਾਂ ਤੱਕ ਉਦੋਂ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲਗਦਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਵੰਡ ਲਾਗੂ ਹੋ ਜਾਵੇਗੀ।

ਫਿਲਮ ਦੇ ਕੁਝ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਪਾਤਰਾਂ ਦੀ ਅੰਦਰੂਨੀ ਟੁੱਟ-ਭੱਜ ਕਾਰਨ ਸਦਾ ਲਈ ਤੁਹਾਡੇ ਚੇਤਿਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿ ਜਾਣਗੇ। ਤੁਸੀਂ ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਦੇ ਡਰਾਇਵਰ ਦਾ ਉਹ ਧੁਆਂਖਿਆ ਚਿਹਰਾ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੋਗੇ ਜੋ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰੀ ਗੱਡੀ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਤੋਂ ਲਿਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਦੰਗਈਆਂ ਨੇ ਸਿਰਫ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕਿ ਉਹ ਗੱਡੀ ਲਿਜਾ ਕੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਉਸ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨੂੰ ਦਿਖਾ ਦੇਵੇ।... ਤੁਸੀਂ ਹਿਜਰਤ ਕਰ ਕੇ ਆ ਰਹੇ ਖਾਲੀ ਹੱਥ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਵੀ ਨਹੀਂ ਭੁੱਲ ਸਕੋਗੇ। ਇਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਇਸ ਫਿਲਮ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਕਈ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਤੁਹਾਡੇ ਜ਼ਿਹਨ ਵਿਚ ਆਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ; ਉਹ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਜਦੋਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲੇ ਅਚਾਨਕ ਦੇਖਦੇ ਹਨ ਕਿ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨਾਲ ਲੰਘਦਾ ਸਤਲੁਜ ਦਰਿਆ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਖੁਸ਼ਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਇਸੇ ਨਾਂ ਵਾਲੇ ਨਾਵਲ ਵਿਚ ਦਰਜ ਇਹ ਕਹਾਣੀ ਹੱਦ ਦੇ ਨੇੜੇ ਵਸੇ ਪਿੰਡ ਮਨੂ ਮਾਜਰਾ ਦੀ ਹੈ ਜੋ ਵੰਡ ਦੇ ਐਲਾਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਸ਼ਾਂਤ ਹੈ। ਸਦੀਆਂ ਤੋਂ ਰਲ-ਮਿਲ ਰਹਿ ਰਹੇ ਲੋਕ ਸੋਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਰਹੇ ਕਿ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵਾਪਰ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਰਜ਼ਮੀਂ ਛੱਡ ਕੇ ਉਸ ਥਾਂ ਜਾਣਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਪਾਕਿਸਤਾਨ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ, ਬੈਲਰੋਜ਼ (ਨਿਊ ਯਾਰਕ)

242-25 Braddock Ave., Bellerose, NY 11426

ੴ ਸਤਿਗੁਰ ਪ੍ਰਸਾਦਿ॥

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦੇ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ ਦਾ 25ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ 19 ਤੋਂ 28 ਮਈ ਤੱਕ

ਸ਼ਹੀਦੀ ਸਮਾਗਮ

ਸ਼ਹੀਦਾਂ ਦੇ ਸਿਰਤਾਜ ਪੰਚਮ ਪਾਤਿਸ਼ਾਹ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਦਾ ਸ਼ਹੀਦੀ ਦਿਨ 23 ਮਈ ਨੂੰ ਆ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਸ ਸਾਲ ਵੀ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ ਵਿਖੇ ਇਸਤਰੀ ਸਤਸੰਗ ਵੱਲੋਂ 40 ਦਿਨ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਜੀ ਦੇ ਪਾਠ 13 ਅਪ੍ਰੈਲ ਨੂੰ ਆਰੰਭ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ, ਜੋ 22 ਮਈ ਤਕ ਚੱਲਣਗੇ। ਇਸ ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ ਦਾ 25ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ ਦਿਵਸ ਨੂੰ ਸਮਰਪਿਤ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ 19 ਮਈ ਤੋਂ 28 ਮਈ ਤੱਕ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ। ਇਸ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਵਿਚ ਪੰਥ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਰਾਗੀ/ ਢਾਡੀ ਜਥੇ ਅਤੇ ਕਥਾਵਾਚਕ ਸੰਗਤਾਂ ਨੂੰ ਗੁਰ ਸ਼ਬਦ ਨਾਲ ਜੋੜਨਗੇ। ਸਾਧ ਸੰਗਤ ਨੂੰ ਬੇਨਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਸਮੇਤ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਗੁਰੂ ਕੀਆਂ ਖੁਸ਼ੀਆਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰੋ:

ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ

ਆਰੰਭ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 21 ਮਈ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ
ਡੋਗ ਅਖੰਡ ਪਾਠ 23 ਮਈ ਸਵੇਰੇ 10:00 ਵਜੇ, ਉਪਰੰਤ ਦੀਵਾਨ
1:00 ਵਜੇ ਤਕ ਸੱਜਣਗੇ।

ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਦਿਵਾਨ

26 ਮਈ ਸ਼ੁੱਕਰਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 10:00 ਵਜੇ ਤੱਕ
27 ਮਈ ਸ਼ਨੀਵਾਰ ਸ਼ਾਮ 5:30 ਤੋਂ ਰਾਤ 9:30 ਵਜੇ ਤਕ
28 ਮਈ ਦਿਨ ਐਤਵਾਰ ਨੂੰ ਪੰਨ ਪੰਨ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਅਰਜਨ ਦੇਵ ਜੀ ਦਾ
ਸ਼ਹੀਦੀ ਪੁਰਬ ਅਤੇ ਗੁਰਦੁਆਰਾ ਸੰਤ ਸਾਗਰ ਦਾ 25ਵਾਂ ਸਥਾਪਨਾ
ਦਿਵਸ ਮਨਾਇਆ ਜਾਏਗਾ
ਐਤਵਾਰ 28 ਮਈ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਵੇਰੇ 4:15 ਵਜੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਉਪਰੰਤ
ਨਿਤਨੇਮ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਣਗੇ ਤੇ ਦੁਪਹਿਰ 2:30 ਵਜੇ ਅਰਦਾਸ,
ਹੁਕਮਨਾਮਾ ਲੈਣ ਉਪਰੰਤ ਸਮਾਪਤ ਹੋਣਗੇ।

ਪਹੁੰਚ ਰਹੇ ਰਾਗੀ ਜਥੇ

ਸੰਤ ਅਨੂਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਉਨੇ ਵਾਲੇ,
ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ)
ਭਾਈ ਰਾਏ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ)
ਭਾਈ ਗੁਰਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਲੁੜਵਾਲ ਵਾਲੇ
ਕਥਾ ਵਾਚਕ ਗਿਆਨੀ ਰਣਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ (ਹੈਡ ਗ੍ਰੰਥੀ ਬੰਗਲਾ
ਸਾਹਿਬ, ਦਿੱਲੀ), ਗਿਆਨੀ ਸਰਬਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਢਾਡੀ ਜਥਾ ਭਾਈ
ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਜੀ ਬਡਾਣਾ

ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ

ਹਰ ਸਾਲ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ 28 ਮਈ 2023 (ਐਤਵਾਰ) ਨੂੰ
ਖੂਨਦਾਨ ਕੈਂਪ ਵੀ ਲਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ।

ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਾਠ

ਅਖੰਡ ਜਾਪ ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਮਨੀ ਸਾਹਿਬ 19 ਮਈ ਸਵੇਰੇ 9:00 ਵਜੇ
ਆਰੰਭ ਹੋਣਗੇ ਤੇ 21 ਮਈ ਸਵੇਰੇ 9:30 ਵਜੇ ਤੱਕ ਚੱਲਣਗੇ।

ਸਾਰੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਦੌਰਾਨ ਗੁਰੂ ਕਾ ਲੰਗਰ ਅਤੁੱਟ ਵਰਤੇਗਾ

ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲਈ ਸੰਪਰਕ ਕਰੋ

ਮੁੱਖ ਸੇਵਾਦਾਰ ਭਾਈ ਸੱਜਣ ਸਿੰਘ (ਸਾਬਕਾ ਹਜ਼ੂਰੀ ਰਾਗੀ, ਸ੍ਰੀ ਦਰਬਾਰ ਸਾਹਿਬ, ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ)

ਫੋਨ: 718-343-1030